



ÅRSRAPPORT

M-342 | 2015

Årsrapport for Miljødirektoratet 2014



Utførende institusjon:

Miljødirektoratet

M-nummer:

M-342 | 2015

År:

2015

Sidetall:

66

Utgiver:

Miljødirektoratet

Forfatter(e):

Miljødirektoratet

Tittel - norsk og engelsk:

Årsrapport for Miljødirektoratet 2014

Annual report Norwegian Environment Agency 2014

4 emneord:

årsrapport, nøkkeltall, resultatrapportering, årsregnskap

Layout:

Guri Jermstad

Innholdsfortegnelse

1	Leders beretning	4
2	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	7
3	Årets aktiviteter og resultater	11
3.1	Oppnådde resultater	11
3.1.1	Naturmangfold	11
3.1.2	Friluftsliv	22
3.1.3	Forurensning	23
3.1.4	Klima	30
3.1.5	Polarområdene	34
3.1.6	Internasjonalt samarbeid	36
3.1.7	Kunnskap	38
3.1.8	Regelverk	40
3.2	Ressursbruk.....	43
3.2.1	Fordeling per resultat- og virkemiddelområde	43
3.2.2	Nøkkeltall	43
3.2.3	Volumtall	45
4	Styring og kontroll i virksomheten.....	46
5	Vurdering av framtidssutsikter.....	49
6	Årsregnskap.....	50
6.1	Ledelseskomentar til årsregnskapet 2014	50
6.2	Prinsippnote årsregnskapet	52
6.3	Oppstilling bevilgningsrapportering	54
6.4	Oppstilling artskontorrapportering	60
	Indikatorer	64
	Vedlegg 1: Miljømål og indikatorer	65

1 Leders beretning

2014 er det første, hele året Miljødirektoratet har eksistert som et samlet direktorat etter at tidligere Direktoratet for naturforvaltning og Klima- og forurensningsdirektoratet ble slått sammen 1. juli 2013.

Ny organisering er kanskje det viktigste enkelttiltaket vi har gjennomført for å oppnå hovedmålsettingene med sammenslåingen, og for å legge til rette for å realisere både faglige gevinster og effektiviseringsgevinster. Vi iverksatte den nye organiseringen fra 1. mars 2014. På områder hvor de tidligere direktoratene hadde faglige berøringspunkter, er seksjonene nå slått sammen, eller det er opprettet nye, felles seksjoner. Tolv av de 34 miljøfaglige seksjonene, og alle seksjonene innen organisasjon og kommunikasjon, har medarbeidere i både Trondheim og Oslo.

Å være et «nyfødt» direktorat innebærer et behov for å etablere en stor mengde interne administrative systemer, rutiner og verktøy. Det er krevende å få alt dette på plass, men nødvendig for å legge grunnlaget for effektivisering, fornying og kvalitetsforbedring. Vi har blant annet etablert et nytt system for HMS, rekruttering og personalforvaltning, ny IKT-infrastruktur og nye felles IT-avtaler med leverandører, effektive samhandlings- og nettverkløsninger og nye rutiner for husforvaltning og drift.

Også mange faglige systemer, rutiner og arbeidsverktøy er etablert for å legge til rette for enhetlige og effektive arbeidsprosesser. Intern FOU-strategi, helhetlig organisering av miljøovervåkingen, felles organisering av arbeidet for å sikre god styring av Fylkesmannens miljøvernavdeling, helhetlig tilnærming og organisering av arbeidet med arealsaker etter plan- og bygningsloven, helhetlig opplegg for behandling av klagesaker, rutiner for utarbeidelse av forskrifter og integrering av samfunnsøkonomiske vurderinger for å nevne noe.

Slike indre prosesser, som nødvendigvis må ta mer tid i en omstillingsperiode, har gått parallelt med full aktivitet på alle de miljøfaglige oppgavene våre. Mange medarbeidere har hatt ekstraordinær arbeidsbelastning. Det tar tid å bli kjent både med nye systemer og kollegaer, og å sørge for at kompletterende kompetanse og ressurser finner hverandre. Vi begynner å komme oss over kneika etter

sammenslåingen og vokser oss stadig bedre sammen. Vi opplever at vi etterlever forventningene om å bli et mer samordnet, helhetlig direktorat som evner å hente ut det beste fra de to tidligere direktoratene, og som i større grad ser ulike sider av klima- og miljøpolitikken i sammenheng. Hovedinntrykket er at omstillingsprosessen ikke har gått på bekostning av den faglige aktiviteten. Vi har levert på tilnærmet alle oppdragene og resultatkravene i tildelingsbrevet. Kun i noen tilfeller er det vært nødvendig å utsette tidsfrister eller justere ambisjonsnivået.

Innenfor rammene av all overordnet styring har vi utarbeidet en strategi for direktoratet for perioden 2015–2020. Dette er viktig for å sikre en felles forståelse av hvem vi er og hva vi er til for, og for å stake ut noen felles satsingsområder hvor vi ønsker å videreutvikle oss for å levere enda bedre på samfunnsoppdraget vårt. «Rent og rikt miljø» er den langsiktige visjonen som favner totaliteten i alt vi jobber med. Vi ønsker at verdiene kunnskapsbasert, framtidsrettet og tydelig skal kjennetegne alt vi gjør. Strategien omfatter også interne ambisjoner om å bli en mer helhetlig, effektiv og lærende organisasjon.

De nasjonale klima- og miljømålene er politisk satte effektmål for samfunnet og ikke mål for oss som direktorat. På noen områder forvalter vi betydelige virkemidler og har hovedansvaret for måloppnåelse, mens på andre områder har vi begrenset med virkemidler slik at måloppnåelsen er avhengig av innsats fra flere ulike sektormyndigheter. Det er derfor vanskelig, med utgangspunkt i utviklingen i miljømålene, å rapportere konkret på hvilke resultater som er oppnådd det siste året som et resultat av vår innsats. Eventuell manglende måloppnåelse skyldes nok heller at virkemidlene ikke er tilstrekkelige, enn svak innsats fra oss. Likevel hviler det et stort ansvar på våre skuldre for at målene nås. Dessuten er det en del av vår jobb å si tydelig fra om hvordan vi ligger an med tanke på miljømålene, og å bidra til råd om hva som ytterligere kan gjøres for å bedre miljøtilstanden i tråd med målene.

Jeg har i det følgende lyst til å trekke fram noen eksempler på innsatsområder og leveranser i 2014 som har vært særlig viktige.

Klima har stått høyt på agendaen hos oss i året 2014. Aller viktigst var arbeidet med nasjonale klimatilaks- og virkemiddelanalyser, og med hvordan Norge kan bli et lavutslippssamfunn. I begynnelsen av mars oversendte vi Klima- og miljødepartementet en analyse av status i Klimaforlikets nasjonale klimamål for 2020 og av hvordan nye virkemidler kan bidra til å oppfylle målsettingen (den såkalte gap-rapporten). I oktober leverte vi en omfattende analyse av Norge som lavutslippssamfunn i 2050, og vurderinger av utslippbaner for 2025 og 2030. Vi har i dette arbeidet lagt vekt på dialog med en rekke etater og bedrifter for å sikre best mulig innspill og kunnskapsgrunnlag. Rapporten, som har vært et viktig underlag for Regjeringens klimamelding om ny utslippsforpliktelse for 2030, har fått god mottagelse. Den har blitt presentert på ulike konferanser og på møter med bransjeorganisasjoner, andre etater og departement. Miljødirektoratet planlegger en årlig rapport med oppdatert kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutviklingen.

I 2015 skal det vedtas forvaltningsplaner for alle vannforekomster i Norge. Vi har en viktig rolle i dette, både som nasjonal koordinator på tvers av andre sektormyndigheter og de ulike forvaltningsnivåene som er involvert i vannarbeidet. Vi er også sektormyndighet for en rekke påvirkningsfaktorer i vannforekomstene. Vi har veiledet vannregionmyndighetene og gitt konkrete tilbakemeldinger til planene i høringsfasen. Aldri før har vi hatt en så omfattende sammenfatning av kunnskapen om vannet i Norge, og aldri før har vi hatt et så godt utgangspunkt for å forvalte vannressursene våre godt. Planene skal behandles av fylkestingene før sommeren 2015 før de sendes til regjeringen for endelig godkjenning, og de vil danne grunnlaget for bedring av vannmiljøet den kommende seksårsperioden.

Arbeidet med å bli kvitt helse- og miljøfarlige stoffer går sakte men sikkert framover. Regulering av utslipp fra punktkilder samt forskriftsregulering av farlige stoffer i produkter utgjør en hovedinnsats. For mange av stoffene skjer den viktigste tilførselen til Norge gjennom importerte produkter eller via luft- og havstrømmer, og derfor er det internasjonale arbeidet

svært viktig. Vi har vært i førersetet internasjonalt for å få på plass strenge reguleringer for bruk og utslipp av kvikksølv, flere bromerte flammehemmere og det perfluorerte stoffet PFOA. De viktigste milepælene i 2014 har vært at vi sammen med det Europeiske kjemikaliebyrået (ECHA) la ut på høring et forslag om streng regulering av den bromerte flammehemmeren deka-BDE i hele EU, og at Norge sammen med tyske myndigheter fremmet forslag om EU-forbud mot PFOA. I det globale arbeidet under Stockholmkonvensjonen fikk vi tilslutning til å gå videre med å få regulert deka-BDE, etter at vi leverte en omfattende risikovurdering av stoffet. Det tar normalt fire-fem år fra et stoff foreslås for global regulering, til en kan få gjennomslag for dette.

Arbeidet med rovviltforvaltning er en løpende oppgave som krever mye ressurser. Gjennom året har vi hatt omfattende kontakt med ulike organisasjoner og en rekke enkeltmennesker som berøres av de konflikter rovviltforvaltningen innebærer. Vi bidrar til kunnskapsunderlag for departementet når politikken skal justeres, eller nye tiltak skal tas i bruk. I 2014 er arbeidet med grunnlag for vurdering av bestandsmål for ulv og evaluering av ulvesonen et godt eksempel på dette. Forskrift om rovvilterstatning for husdyr ble revidert i 2014 og så langt har dette fungert som tiltenkt. Det er også grunn til å tro at vår virksomhet knyttet til målrettede uttak av rovvilt der potensialet for skade er størst, har hatt virkning. Tap av sau på beite har vært lavere i 2014 enn på mange år.

Skogvern er vesentlig for å sikre mangfoldet av skogtyper i Norge og de mange rødlistede artene som lever der. Frivillig vern er nå den viktigste arbeidsformen. Vi styrer Fylkesmannens arbeid og gir tilrådninger om nye verneområder til Klima- og miljødepartementet. En stor bevilgning til erstatninger gjorde det mulig å opprette hele 83 nye naturreservater i skog i 2014. Områdene inneholder et stort mangfold av skogtyper, og bidrar til større og mer representativt skogvern. Ett eksempel er skog i bekkekløfter, en norsk spesialitet i skogsammenheng. Vernevedtakene i 2014 sikrer noen flotte områder med denne internasjonalt viktige skogtypen.

For noen år siden gjorde vi en vurdering av vår praksis når det gjelder bruk av administrative virkemidler overfor industri som har alvorlige brudd på krav. Vi fant at vi kunne få bedre resultater for miljøet ved

en enda strengere oppfølging, og kan nå vise til god erfaring med dette. Vi har stanset noen virksomheter midlertidig, og har varslet trekking av tillatelsen til en virksomhet. Vi ser at noen virksomheter nå «stanser seg selv» når de har hatt overskridelser av tillatelsen, og at de selv gjør nødvendige grep for å komme i samsvar med krav. Vi har også fått erfaring med at vilkåret om finansiell garanti står seg når virksomheter går konkurs og vi må sørge for opprydding.

Miljødirektoratet forvalter regelverk for å sikre at miljøhensyn blir ivaretatt. Derfor er det viktig for oss at vi «lever som vi prediker». Vi legger stor vekt på miljø i egen drift blant annet gjennom vårt interne miljøledelsessystem som er ISO 14001-sertifisert. Oslo-kontoret flyttet i desember 2014 inn i et av Norges mest miljøvennlige bygg som et resultat av høye miljøkrav fra oss. Resultatet er det første, store rehabiliteringsprosjektet i Norge som oppnådde «Excellent» i BREEAM-NOR for kontorbygg i design- og prosjekteringsfasen.

Vi fikk redusert bevilgningen til drift i fjor og budsjettet som kom i høst viste ytterligere kutt for kommende år. Dette medførte at vi har jobbet kontinuerlig med å redusere utgiftene og effektivisere innsatsen gjennom restriktiv ansettelsespolitikk og stram budsjettstyring.

Vi gjennomførte våren 2014 en medarbeiderundersøkelse. Til tross for omstilling og ekstraordinær arbeidsbelastning for mange, viste undersøkelsen at tre av fire ansatte er tilfredse med jobben sin, og at 84 prosent er stolte av arbeidsplassen. Undersøkelsen viste også noen forbedringspunkter, men samlet scoret vi bedre enn snittet i Avantdatabasen (som mange offentlige etater bruker) på de fleste områder. Dette er vi svært tilfredse med. Fornøyde og engasjerte medarbeidere er den viktigste innsatsfaktoren for å skape resultater på alle våre områder.

Når du leser videre i denne årsrapporten, håper jeg du får en god oversikt over hva Miljødirektoratet har gjort og oppnådd i 2014. Rapportens kapittel 3.1 gir en detaljert oversikt over aktiviteter og resultater.

Vi står ofte i spenningsfeltet mellom ulike interesser og må gjøre vanskelige skjønsmessige avveininger mellom til dels motstridende interesser. En viktig oppgave for oss er derfor å finne gode løsninger, formidle hva som er nødvendig for å ta miljøhensyn og hvilke konsekvenser ulike veivalg kan ha for miljø og samfunn. Å være en helhetlig myndighetsutøver for gode miljøløsninger er et av våre satsingsområder for den kommende femårsperioden.

Oslo, 27. februar 2014



Ellen Hambro
miljødirektør



Foto: John Petter Reinertsen



2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Virksomheten og samfunnsoppdraget

Miljødirektoratet ble opprettet 1. juli 2013 etter en sammenslåing av Direktoratet for naturforvaltning og Klima- og forurensningsdirektoratet. Vi jobber for å begrense klimaendringene og tilpasse oss et endret klima, for å bevare naturens mangfold av planter, dyr og landskap og for å begrense forurensende utslipp til luft og vann. Disse utfordringene er komplekse og grenseoverskridende og krever innsats i alle ledd, fra internasjonale fora til nasjonalt og lokalt miljøarbeid. Vi jobber med dette hver dag, på alle disse arenaene.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptrer selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring. Lovverket, stortingsmeldinger og –proposisjoner, virksomhetsinstruksen og årlige tildelingsbrev setter rammer for aktiviteten vår. Her fastsettes hvilke virkemidler vi forvalter, budsjettammer og retningslinjer for gjennomføring og prioritering av innsatsen.

Klima- og miljøpolitikken er delt inn i resultatområder med konkrete nasjonale mål. Vi skal bidra til å nå målene på disse miljøområdene:

- naturmangfold
- kulturminner og kulturmiljø
- friluftsliv
- forurensning
- klima
- polarområdene

Innenfor alle miljøutfordringene vi jobber med, har vi følgende fem funksjoner:

Skaffe og formidle miljøinformasjon

Vi overvåker og kartlegger miljøtilstanden. Vi systematiserer og formidler aktuell og forståelig miljøkunnskap på ulike arenaer og i ulike kanaler, blant annet gjennom naturveiledning til publikum i felt.

Utøve og iverksette forvaltningsmyndighet

Vi forvalter lover, forskrifter og tilskuddsordninger og fatter vedtak etter disse. Vi legger til rette for gjennomføring av forvaltningstiltak i naturen. Vi fører tilsyn med at krav og regler blir etterlevd.

Styre og veilede regionalt og kommunalt nivå

Fylkesmannen er vårt ytre apparat som vi styrer og veileder. Vi veileder også om viktige miljøoppgaver som er delegert til ulike regionale og kommunale organer, blant annet kommuner, fylkeskommuner, nasjonalpark- og verneområdestyrer og rovviltnemnder.

Gi faglige råd

Vi lager analyser og gir råd om videreutvikling av miljøpolitiske mål, foreslår tiltak og virkemidler og er en støttespiller for Klima- og miljødepartementet i utviklingen av klima- og miljøpolitikken. Vi samordner arbeidet på miljøområdet på tvers av sektorer og samarbeider med andre myndigheter om integrering av miljøhensyn i deres arbeid, og om analyser og forslag.

Delta i internasjonalt miljøarbeid

Vi deltar på vegne av Norge i internasjonalt miljøarbeid, blant annet under EØS-avtalen og globale konvensjoner og bidrar til å utvikle felles internasjonalt regelverk. Vi samarbeider bilateralt med miljømyndigheter i andre land og er en partner i overføring av forvaltningskompetanse.

Organisasjonen

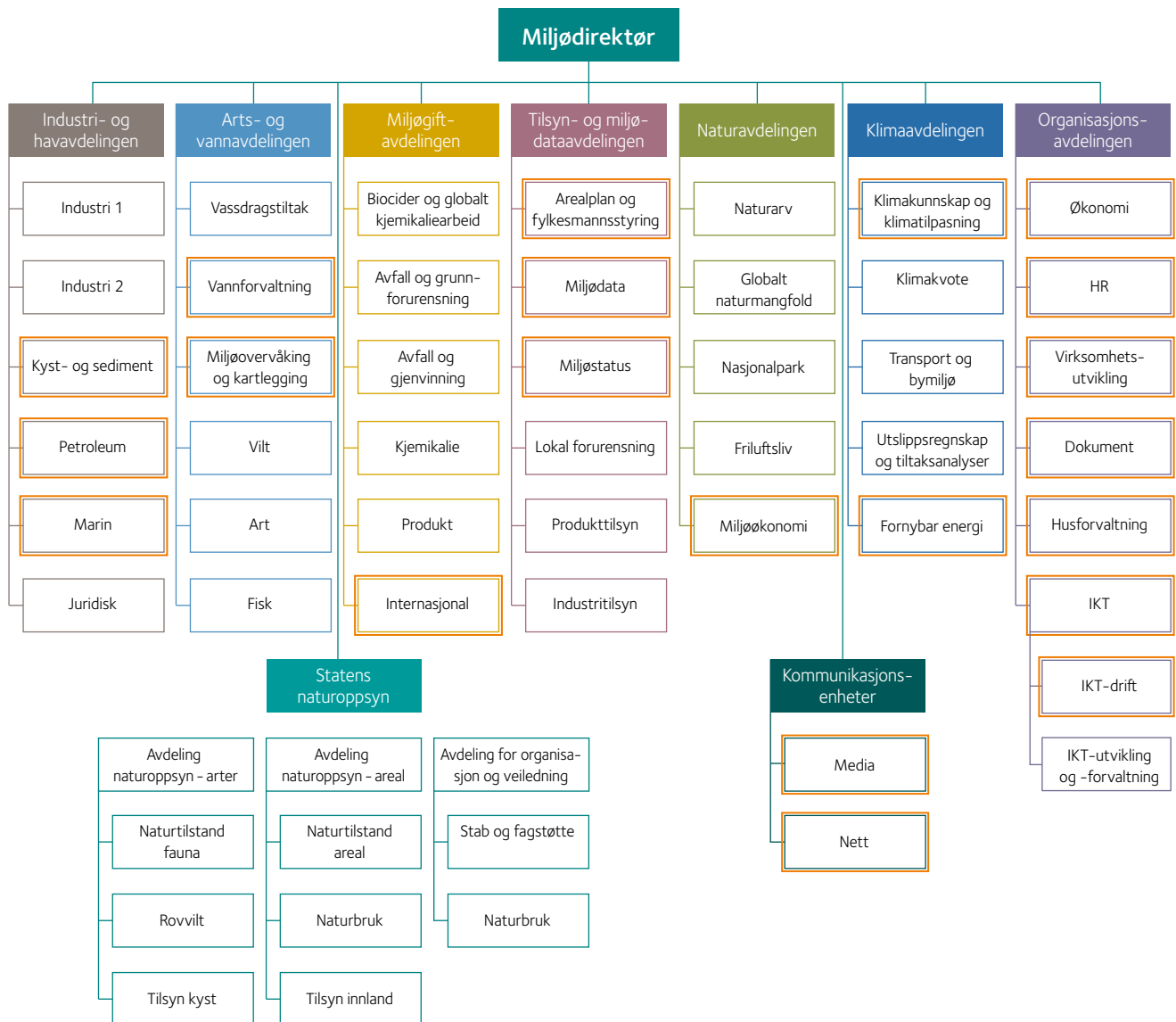
Etter sammenslåingen satte Miljødirektoratet umiddelbart i gang en omorganiseringsprosess for å sikre bedre integrering av oppgavene i de to tidligere direktoratene. Dette munnet ut i et nytt organisasjonskart som trådte i kraft 1. mars 2014. Vi er organisert i seks miljøfaglige avdelinger, en organisasjonsavdeling og en kommunikasjonsenhet. Statens naturoppsyn (SNO) er en del av direktoratet med tre underliggende avdelinger.

Vi er over 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved SNO sine mer enn 60 lokalkontor.

Ledelsen består nå av:

- miljødirektør:
Ellen Hambro
- avdelingsdirektør i organisasjonsavdelingen:
Jan Kato Fremstad
- kommunikasjonsdirektør:
Tore Høyland
- avdelingsdirektør i arts- og vannavdelingen:
Yngve Svarte
- avdelingsdirektør i industri- og havavdelingen:
Signe Nåmdal
- avdelingsdirektør i klimaavdelingen:
Audun Rosland
- avdelingsdirektør i miljøgiftavdelingen:
Marit Kjeldby
- avdelingsdirektør i naturavdelingen:
Berit Lein
- avdelingsdirektør i tilsyn- og miljødataavdelingen:
Bjørn Bjørnstad
- direktør i Statens naturoppsyn:
Pål Prestrud

Organisasjonskart



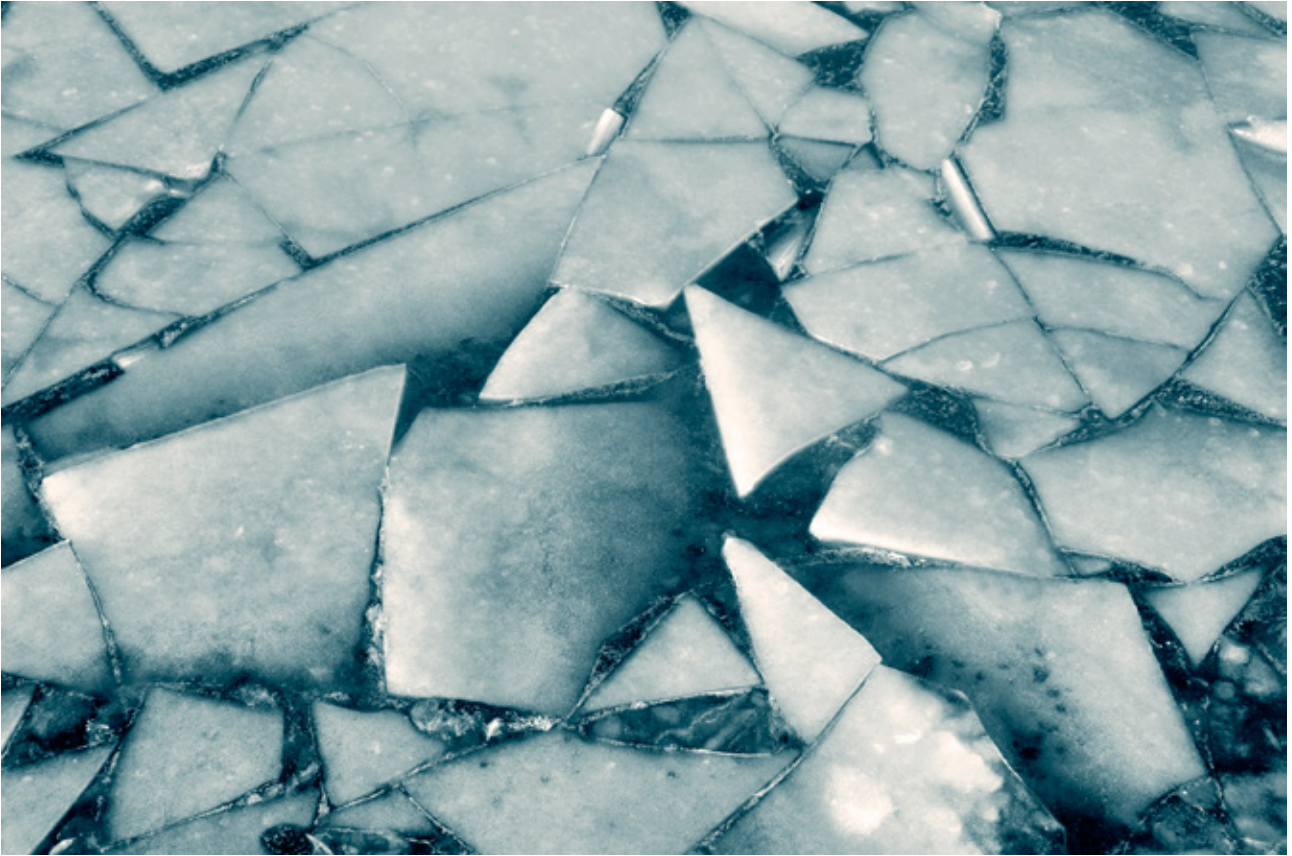
Organisasjonskartet viser en oversikt over alle avdelingene og seksjonene i Miljødirektoratet. Seksjonene med orange ramme rundt er geografisk delt og har ansatte i både Oslo og Trondheim.

Utvalgte hovedtall

Tabellene under viser direktoratets nøkkeltall og volumtall for 2014. Tallene kommenteres i kapittel 3.2 Ressursbruk.

Nøkkeltall	2014
Antall årsverk	680
Samlet tildeling post 01-99	3 276 315 000
Utnyttelsesgrad post 01-29	98 %
Driftsutgifter	1 232 681 042
Lønnsandel av driftsutgifter	39 %
Lønnsutgifter per årsverk	700 162
Samlede inntekter post 01-09	136 296 078

Volumtall	2014
Antall medieklipp	17 000
Antall klikk på miljødirektoratet.no	2 650 000
Antall nye dokumenter i arkivsystemet	75 952
Antall innsynsbegjæringer	7 205



3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Oppnådde resultater

Omtalen er inndelt etter resultatområdestrukturen for klima- og miljøpolitikken med underområder. For hvert underområde har vi forsøkt å si noe overordnet om tilstanden på området og forholdet til nasjonale mål, og vi har deretter redegjort overordnet for den viktigste innsatsen vår på området.

Miljøstatus.no skal være den viktigste kilden til kunnskap om miljøets tilstand og utvikling. Smilefjesene for hver enkelt indikator forteller kortfattet hvordan vi ligger an i måloppnåelsen. Ideelt sett skulle smilefjesene vært en del av den løpende teksten slik at tilstand og omtale kunne ses i sammenheng. Indikatorstrukturen, og særlig på naturmangfoldsområdet, er imidlertid av en slik art at det ikke er hensiktsmessig. Vi har derfor valgt å legge ved en oversikt over mål, indikatorer og smilefjes som et eget vedlegg til slutt i rapporten.



3.1.1 Naturmangfold

Nasjonalt mål 1.1: Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.

Nasjonalt mål 1.2: Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres.

Nasjonalt mål 1.3: Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.

Nasjonal handlingsplan for naturmangfold
Miljødirektoratet har i 2014 levert på fire større oppdrag knyttet til nasjonal handlingsplan for naturmangfold. Vi har i to runder bidratt til faglig kvalitetssikring av tekst i handlingsplanen, levert innspill til norsk oppfølging av Aichi-mål 1 (konvensjonen om biologisk mangfold) og gjort kostnadsvurderinger av et utvalg av tiltakene som vurderes lagt inn i handlingsplanen. De fleste avdelingene har bidratt i arbeidet og det er lagt ned et betydelig antall ukeverk i leveransene.

Hav og kystvann

Flere store arealplansaker i sjø i 2014 har vist at det er stort behov for mer kunnskap om naturmangfoldet i kystvann. Den pågående nasjonale kartleggingen av marint biologisk mangfold har stort sett gått etter planen i 2014, med noen forsinkelser på grunn av vær og uforutsette hendelser. Kartleggingen, som omfatter naturtyper og nøkkelområder, skal etter planen fullføres i 2018. Også overvåkingsprogrammet Økokyst bidrar til økt kunnskap om naturmangfoldet langs kysten og dekker nå hele norskekysten. Høsten 2014 ble det gjort ekstra undersøkelser for å undersøke om den varme sommeren hadde påvirket forekomsten av sukkertare negativt, noe den ikke hadde.

I 2014 er det utarbeidet et faggrunnlag for stillehavs-østers og gjennomført overvåking av arten på utvalgte stasjoner. På tross av en sykdomsepisode høsten 2014, har den varme sommeren ført til en stor økning sammenlignet med tidligere år.

Miljødirektoratet har i 2014 brukt betydelige ressurser i arbeidet med forvaltningsplanene for hav. Arbeidet med oppdatering av kunnskapsgrunnlaget for forvaltningsplanen for Norskehavet har krevd mye ressurser og vært krevende. Et felles faglig forum for norske havområder er godt etablert. Arbeid knyttet til oppdrag fra styringsgruppa og oppfølging av mandatet er iverksatt. Faggrunnlaget for Norskehavet er ferdig.

Miljødirektoratet jobber for et bedre kunnskapsgrunnlag for beslutninger knyttet til marin forvaltning, blant annet gjennom deltagelse i relevante grupper under MAREANO, og forsøker å bidra til at MAREANO gjennomføres på en hensiktsmessig måte i tråd med regjeringens føringer og i sammenheng med andre relevante tiltak. I 2014 har det vært fokusert mye på marint søppel med oppdatering av rapport om marint søppel og et tydelig engasjement i utviklingen av OSPAR sin regionale handlingsplan mot marint søppel.

Kartleggingen av biologisk mangfold som pågår langs kysten gikk etter planen også i 2014. Kartleggingen vil gi verdifull informasjon til god arealplanlegging i kystsonen. Hvis midler fortsatt tildeles på bakgrunn av gjeldende plan, vil kartleggingen være fullført i 2018.

På akvakulturområdet har vi flere samarbeidsforum med Mattilsynet og Fiskeridirektoratet. I 2014 har

arbeidet med utslipp fra akvakultur særlig vært knyttet til deltakelse i den nasjonale lusegruppen ledet av Fiskeridirektoratet. Hovedfokus har vært å vurdere hvordan myndighetenes virkemidler bedre kan virke sammen for å få redusert bruken av de miljøskadelige lusemidlene.

Arbeidsgruppen for samordnet tilsyn på akvakulturområdet vil levere sin rapport i februar 2015.

Arbeidet med å revidere Norsk standard 9410 om miljøundersøkelser er i sluttfasen og vil bli sendt på høring.

Vannforvaltning

Direktoratet hadde i 2014 seks oppdrag knyttet til vannforvaltning i tildelingsbrevet, blant annet ble det utarbeidet en statusrapport som gir en ytterligere beskrivelse av arbeidet på området. Vannforvaltning har vært et prioritert fagområde i Miljødirektoratet i 2014 og det har vært brukt betydelige ressurser på dette, særlig i forbindelse med utarbeidelsen, og etterhvert høringen, av regionale vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram. Disse planene inkluderer både ferskvann og kystvann ut til en nautisk mil utenfor grunnlinjen (12 nautiske mil for prioriterte stoffer) og omtales samlet her og ikke under avsnittet om hav og kystvann.

Miljødirektoratet har prioritert oppfølgingen av vannregionmyndigheter gjennom bistand og diskusjoner rundt utviklingen av de regionale vannforvaltningsplanene. 11 av 12 regionale vannforvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogram og overvåkingsprogram ble gjennomgått i løpet av høringsperioden høsten 2014. Dette arbeidet inkluderte å kvalitetssikre planene for å sikre lik gjennomføring i vannregionene (samordningsperspektivet), gi tilbakemelding til vannregionene på høringsutkastene (sektor-myndighetsperspektivet) og fortsette gjennomføringen av tiltak i tiltaksprogram etter vedtatte regionale vannforvaltningsplaner fra pilotfasen der miljømyndighetene har virkemidler. Mer enn 15 seksjoner har vært involvert i de 11 høringsuttalelsene. Høringsuttalelsene har til dels inkludert kvalitetssikring av påvirkninger samt sjekk av egne tiltak som er spilt inn gjennom tiltaksanalysearbeidet tidligere. Uttalelsene inkluderer også innspill knyttet til miljømål, klima, kost-nytte og andre elementer for å bidra til så gode planer som mulig.

Oppfølging av fylkesmannen i arbeidet med vannforvaltningsplanene har økt i 2014. Dette har inkludert regionale møter, rådgiving og bistand ad-hoc samt at vannforvaltning har vært tema på fellesfagsamlinger og nasjonal høringskonferanse. Det gjenstår likevel noe arbeid for å harmonisere dette arbeidet på tvers av fylker.

Det gjenstår ennå et stort arbeid for å nå målet om god økologisk og kjemisk tilstand i ferskvann, kystvann og grunnvann. Her har Miljødirektoratet et myndighetsansvar og det er spilt inn tiltak blant annet knyttet til forurenset sjøbunn, industri, fremmede arter, fiskeforvaltning og regulerte vassdrag. Prioritering av tiltak har blant annet tatt utgangspunkt i eksisterende handlingsplaner og flere vannforekomster vil få utsatt frist for å nå miljømålet der tiltak ikke er prioritert i denne planperioden. Gjennomføringen av tiltak i tiltaksprogram fra pilotfasen er gjennomført som planlagt og innarbeides i de nye tiltaksprogrammene.

På landbruksområdet har vi kommet godt i gang med forslaget til revidert gjødselvereforskrift når det gjelder spredning av husdyrgjødsel (del III) i forskriften. Vi er imidlertid i dialog med departementet om videre fremdrift på dette arbeidet og generelt om forventningene til direktoratet på dette området.

Fra 2015 vil nye krav til overvåking ved industribedrifter der Miljødirektoratet er myndighet, gi oss økt kunnskap både om kjemisk og økologisk tilstand i kystvannet. Dette er også omtalt under avsnittet om landbasert industri i kapittel 3.1.3.

Miljødirektoratet og Fylkesmannen har ansvaret for å følge opp naturforvaltningsvilkårene i vannkraftkonesjoner gitt etter vassdragsreguleringsloven og vannressursloven. Miljødirektoratet har myndighet å gi pålegg om undersøkelser og tiltak i regulerte vassdrag med anadrom laksefisk, mens myndigheten i vassdrag med innlandsfisk, og på områdene friluftsliv og landskap, er delegert til Fylkesmannen.

Miljødirektoratet behandler også søknader etter Samlet plan for vassdrag. Vedtak blir truffet etter uttalelser fra Fylkesmannen, og i samarbeid med Norsk vassdrags- og energidirektorat. Vi gir også høringsinnspill på utvalgte konsesjonssøknader om ny vannkraft.

Det var i 2014 to klagebehandlinger av pålegg fra Fylkesmannen, begge om pålegg om stopp i utsettingspålegg av fisk. I begge sakene ble klagen ikke tatt til følge. Tolv pålegg om undersøkelser og tiltak. Åtte av disse er aktivisert, én er påklaget og pålegget trukket, én er påklaget og oversendt til OED for avgjørelse og to er i prosess. Vi har videre fulgt opp tre pågående revisjonsprosesser. Vedtak i fire SP søknader, hvorav to er innvilget og to er i prosess. Innspill i fire konsesjonssøknader, hvorav en «søknadspakke» og fire enkeltsøknader.

Det har blitt gjennomført regionale samlinger med fylkesmennene for å forberede og utarbeide innspill til vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram etter vannforskriften på vårt ansvarsområde oppfølging av naturforvaltningsvilkår i vannkraftkonesjoner. Samlingene har vært gjennomført både før og under høringsperioden.

I samarbeid med Klima- og miljødepartementet, deltakere fra Fylkesmannen i Hordaland og en konsulent, ble det i 2014 arbeidet med å utvikle en faglig norm for hvordan miljøvernforvaltningen skal vurdere samlet belastning av nye inngrep knyttet til fornybar energiproduksjon (både for enkeltsaker og summen av flere utbygginger i et område). Prosjektet har pågått fra 2013 og skal avsluttes i 2015.

Arbeidet med kalking har vært gjennomført etter handlingsplan for kalking. I 2014 ble det arbeidet med revidert handlingsplan for kalking (1016–2021) som skal på høring på innen 1. juli 2015.

Som nasjonalt samordnende direktorat har Miljødirektoratet ledet arbeidet i direktoratsgruppa for gjennomføringen av vanddirektivet og nasjonal referansegruppe. Dette inkluderer ledelse og leveranser for prosjektene under direktoratsgruppa knyttet til overvåking, miljøtilstand, miljøtiltak, plan og prosess, grunnvann og sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF).

Det har vært norsk deltakelse i 25 møter under felles europeisk gjennomføringsstrategi for vanddirektivet (CIS). Miljødirektoratet koordinerer norsk deltakelse, godkjenner mandater og referater for arbeidsgrupper. I 2014 har vi i tillegg iverksatt Miljødirektoratets interne EØS-rutiner, som blant annet har medført mulighet for bedre forankring EØS-koordineringsmøter

der miljøråd og Klima- og miljødepartementet deltar. Miljødirektoratet har bistått departementet i forberedelse og deltakelse på begge de halvårlige vandirektørmøtene, og i forberedelsen av Norges svar på 78 spørsmål fra ESA, møte med ESA i Brussel i juni og i pakkemøte med ESA i oktober.

Når det gjelder oppfyllelse av EØS-forpliktelser og vandirektivets krav, er det stor avstand til målet med tanke på kunnskapsgrunnlag, noe som skyldes underfinansiering av vannmiljø-overvåking jf. de opprinnelige forutsetningene for gjennomføring (St. prp. 75 2007-2008). Særlig gjelder dette miljøgifter (prioriterte stoffer), men også overvåking av økologisk tilstand i vann. Mangelfull innsats på overvåkingen var den tydeligste tilbakemeldingen fra ESA i møtet med norske myndigheter i juni. Kun sju prosent av vannforekomstene våre har tilstrekkelige data for klassifisering av miljøtilstand.

Utvikling av ny teknisk plattform for vannportalen har krevd en del ressurser i 2014. Den nye løsningen ble implementert i desember selv om det gjenstår en del overføring av innhold fra den opprinnelige Vannportalen.

Status for resultatkrav 20 om ferdigstilling av vannforvaltningsplaner

Miljødirektoratet sendte i 2014 vannforvaltningsplanene på høring til samtlige vannregioner, med unntak av Sogn og Fjordane. Arbeidet inkluderer å kvalitetssikre de regionale vannforvaltningsplanene for å sikre lik gjennomføring i vannregionene, gi tilbakemelding til vannregionene på høringsutkastene og fortsette gjennomføringen av tiltak i tiltaksprogram etter vedtatte regionale vannforvaltningsplaner der miljømyndighetene har virkemidler.

Fiskeforvaltning

Innsiget av villaks er mer enn halvert i løpet av de siste 30 årene, og mange bestander er truet eller sårbare. Omtrent 50 norske laksebestander er utryddet eller har så få individer at de står i fare for å bli utryddet. Ifølge Miljødirektoratets lakseregister er ca. 45 prosent av de omtrent 400 laksebestandene som er igjen i svært dårlig eller dårlig tilstand. Vitenskapelig råd for lakseforvaltning har vurdert og gitt nye råd om beskatning for perioden 2016-2018 i 180 vassdrag som har vært åpnet for fiske. Ifølge de nye vurderingene er det 63 bestander i Norge som

trolig tåler høyere beskatning enn dagens nivå og 42 bestander hvor man trolig ikke trenger å redusere fisket. I 48 vassdrag anbefales det at fisket blir redusert. Det ble vurdert at det har vært svært lite eller ikke noe høstbart overskudd i 27 vassdrag, og at det derfor anbefales å stoppe fisket på disse bestandene.

I Norge er det 1 127 vassdrag som har eller har hatt bestander av sjøørret. Mens fangstene av sjøørret har holdt seg på et relativt stabilt nivå sør og nord i landet, har fangstene i Midt-Norge og på Vestlandet blitt sterkt reduserte og har de tre siste årene vært på omtrent en fjerdedel av det de var i perioden 1993-2003. I følge lakseregisteret er 45 av de norske sjøørretbestandene tapt eller truet, 111 bestander er kategoriserte som sårbare og 437 bestander er kategorisert som reduserte.

Det er 114 vassdrag i Norge som har eller har hatt bestander av sjørøye. I perioden 2008-2014 har fangstene i vassdragene blitt mer enn halvert sammenlignet med perioden 1988-2007. I følge lakseregisteret er sju bestander tapt eller truet, elleve bestander sårbare og 19 bestander kategorisert som reduserte.

Tiltak mot *Gyrodactylus salaris* og bevaring av stammer i genbank er gjennomført som planlagt i Rauma-regionen. Behandlingen av Lærdals- og Vefsnregionene er fulgt opp med blant annet reetablering av de opprinnelige fiskestammene. I tillegg er det gjennomført en hastebehandling av Ranaelva etter at gyrosmitte ble påvist på ny. Planleggingsarbeidet i Skibotn-regionen ble videreført. Det ble også lagt til rette for bygging av sperre i Driva, og for etablering av ny genbank på lms. Genbankarbeidet er omfattende på grunn av at historisk mange bestander er tatt vare på i levende genbank fra regioner som er, eller skal, behandles mot *Gyrodactylus salaris*. Bistanden til departementet i forhandlingene med Finland om en ny avtale om fisket m.v. i Tanavassdraget har vært omfattende. Klassifisering av villaksbestander etter kvalitetsnormen ble påbegynt. Samarbeidet om å utnytte ressurser til overvåking av bestands-situasjonen og rømt oppdrettslaks på en mest mulig hensiktsmessig måte, har vist seg å være mer utfordrende enn ventet. Arbeidet med regulering av fisket, herunder Varangerfjorden og utfasing av krogarn i Finnmark, og ny hovedregulering fra 2016, har i det vesentlige gått som forutsatt.

De historiske truslene mot de ville bestandene av anadrome laksefisk, som for eksempel sur nedbør, vannkraftutbygging og andre inngrep i vassdrag, blir i dag motvirket på en effektiv måte og vil trolig ikke føre til ytterligere nedgang i laksestammene. Også lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* kan håndteres, men her må innsatsen for å nedkjempe parasitten føres videre. Hovedutfordringene for villaksen i dag er, ifølge Vitenskapelig råd for lakseforvaltning, lakselus og innblanding av oppdrettslaks i de ville stammene. Lakselus er også en betydelig påvirkning på sjørøret og delvis også på sjørøye. For disse er i tillegg påvirkning fra inngrep og forurensning fremdeles generelt et problem. En del bestander av anadrom laksefisk overbeskattes. Fiske på blandede bestander er i denne sammenheng en utfordring. Samlet sett anses videre påvirkning fra akvakultur å være de største utfordringene for framtidig måloppnåelse.

Viltforvaltning

Forvaltningen av viltressursene i Norge involverer aktivitet fra alle de offentlige viltorganer; kommuner, fylkeskommuner, fylkesmenn og Miljødirektoratet. Direktoratet konstaterer at forvaltningen på regionalt og kommunalt nivå lider av kapasitets- og kunnskapsmangel. Oppsplittingen av oppgaver på regionalt nivå,

som følge av regionreformen, har ennå ikke utløst det potensiale som finnes. Det er fortsatt et sterkt behov for en fortsatt satsing på kompetanseheving innenfor viltforvaltningen på regionalt og kommunalt nivå.

Overvåkingen av sjøfuglbestandene er en langsiktig aktivitet, og dataene viser en fortsatt betydelig nedgang for de fleste artene. Endelig rapportering for perioden til og med 2014 blir rapportert i 2015. I 2014 ble Seatrack startet opp, et program som i løpet av fire år skal gi et mer høyoppløselig bilde av situasjonen for våre hekkefugler ved hjelp av lysloggerteknologi. Programmet er basert i det mer langsiktige og grovkornete SEAPOP.

Den helhetlige forvaltningen av villreinen, gjennom blant annet de regionale planene for utvalgte villreinområder, er tilnærmet fullført. Fortsatt gjenstår mye arbeid knyttet til andre sektorer og deres inngrep i villreinområdene og effektene på villreinen. Arbeidet med å etablere de europeiske villreinregionene er startet opp. For den øvrige hjorteviltforvaltningen er det lagt ned betydelig ressurser i å videreutvikle og forbedre de elektroniske verktøyene for den regionale og lokale forvaltningen.



Foto: Nils Kristian Grønvik

Arbeidet med kartlegging av de høstbare småviltbestandene ble satt ut på konkurranse på slutten av året og resultatene ventes rapportert mot slutten av første halvår 2015.

Arbeidet med truede arter har også vært i fokus i 2014. For dverggjess er en revidert internasjonal handlingsplan under utarbeidelse, og det har vært omfattende konsultasjoner med svenske naturforvaltningsmyndigheter for å komme til enighet om aktuelle tiltak. Det utvidede samarbeidet med andre partsland under AEWA (African-Eurasian-Waterfowl-Agreement) har fortsatt, og løpende tiltak i norske hekke- og rasteområder fortsetter. Videre er fjellrev fortsatt et prioritert område. Til tross for god produksjon i 2014, og en klar oppfatning blant samarbeidene aktører om at tiltakene virker, har arten fortsatt behov for omfattende innsats.

En rekke ulike forskrifter som berører viltforvaltningen, hjemlet i naturmangfoldloven og viltloven, er under revisjon. Flere av disse ventes ferdigstilte i 2015.

Status for resultatkrav 66 om overvåking av trafikk og ferdelsesutvikling på Snøheimvegen og områdene rundt

Miljødirektoratet har i samarbeid med fylkesmennene i Oppland og Sør-Trøndelag samt Forsvarsbygg iverksatt overvåking av og innhenting av kunnskap om trafikk og ferdelsesutvikling på Snøheimvegen og i Hjerkin/Snøhettaområdet-området knyttet til villreinens arealbruk. Oppstartsmøte med aktørene er holdt, GPS-instrumentering av villreiner gjennomført og nødvendige ferdelsesregistreringer er iverksatt. Det gjenstår noe arbeid med fullføring av prosjektbeskrivelsen og full finansiering fra andre aktører for kommende 4-årsperiode. Norsk Villreinsenter Nord har tatt ansvar for videreføring av bussdriften på Snøheimvegen i 2014, i tråd med opplegget fra 2013. Denne løsningen var også etter ønske fra de lokale aktørene og fylkesmannen.

Rovviltforvaltning

Oppfølgingen av rovviltforliket har preget mye av rovviltarbeidet i 2014, inkludert revisjonen av erstatningsforskriften på husdyr, som ble implementert fra og med beitesesongen 2014.

Det har i 2014 vært omfattende virksomhet knyttet til den kommende revisjonen av bestandsmål for ulv, og

vurderinger av ulvesonen. Arbeidet fortsetter i 2015 og forventes å innebære nødvendige tilpassinger i forvaltningsregimene for ulv.

Det fortsatt store utfordringer innenfor reindriften knyttet til tapsforhold og årsaks sammensetning. Utviklingen av et nytt nasjonalt overvåkningsprogram for reindrift ble satt i verk i 2014 og forventes i drift primo 2015. Videre er det etablert tydeligere grenser for hvilke brudd på reindriftsloven som gir erstatningsmyndigheten grunnlag for å avkorte erstatninger. Pågående forskningsprosjekter, som skal gi et bedre beslutningsgrunnlag om omfanget av tap i sauehold og reindrift, er videreført og i hovedsak avsluttet og rapportert for gaupe.

Samarbeidet med naboland er utviklet videre i løpet av 2014, og det er nå på plass felles instruksjoner og faktaark om bjørn, jerv, ulv og gaupe for både Norge og Sverige. I tillegg lagres data om bestandene i en felles database som driftes av Miljødirektoratet. Dette gir grunnlag for felles rapportering av bestandstall og mulighet for å ha en gjensidig god informasjon om bestandsutvikling på begge sider av landegrensene.

Arbeidet med å slutføre et nytt bestandsestimater for kongeørn er ferdig og et nytt vil foreligge i begynnelsen av 2015. Det er også etablert områder for intensiv overvåking av kongeørn, noe som gir grunnlag for årlige data på ungeproduksjon i ulike områder i landet.

Det er fortsatt et omfattende arbeid å legge til rette for at rovviltneemnder og fylkesmenn skal ha gode verktøy tilgjengelig i den daglige forvaltningen. Videre var det også i 2014 behov for ekstraordinære tiltak som på en målrettet måte bidro til å balansere bestandene så nært opp til nasjonale og regionale bestandsmål som mulig.

Statens naturoppsyn (SNO) fortsatte sitt omfattende arbeid med innsamling av data for bestandsberegninger av store rovdyr. I 2014 ble kongeørn inkludert og et systematisk overvåkingsprogram på arten igangsatt. Anslagsvis 80-90 prosent av datamaterialet som ligger til grunn for bestandsberegningene av store rovdyr, ble samlet inn av SNO. Arbeidet er ressurskrevende. Særlig gjelder dette jerv der sporinger foregikk over det meste av Norges fjellområder i løpet av våren.

I 2014 felte SNO 42 jerv, fire bjørn og fire ulv i forbindelse med ekstraordinære skadefellinger etter vedtak i direktoratet. 13 jervehi ble gravd ut, og valpene og tispene ble avlivet.

Antall dokumenterte rovviltskader på sau og rein gikk betydelig ned i 2014. Det meste av arbeidet utføres av rovviltkontakter som enten er ansatt i SNO og jobber på innkalling, eller er private næringsdrivende med kontrakt med SNO. I alt er det ansatt ca. 200 rovviltkontakter som utførte 8-10 årsverk i 2014. I tråd med Stortingets rovviltforlik er dette personellet lokalt bosatte i distrikter med problemer knyttet til rovvilt. I 2014 ble ansettelsesforholdet til rovviltkontaktene formalisert og ryddet opp i.

Truede arter, naturtyper og kulturlandskap

En stor innsats er videreført i 2014 gjennom artsdataflytprosjektet, som er en innsynsløsning i Naturbase for arter med nasjonal forvaltningsinteresse. Dette prosjektet danner et viktig grunnlag for hva som er nasjonale interesser i arbeidet under plan- og bygningsloven.

Artsdataflytprosjektet tilrettelegger for god utnyttelse av Artsdatabankens kvalitetssikrede artsdatabaser. Artsinnholdet i denne innsynsløsningen i Naturbase vil inneholde truede arter i de høyeste truetkategoriene, prioriterte arter, freda arter samt fremmede arter i de høyeste risikokategoriene. Fylkesmannen har i 2014 gitt god respons og tilslutning til prosjektet gjennom en høring. Artsdataflytprosjektet lanseres medio februar 2015.

Miljødirektoratet deltar i styringsgruppen for Artsprosjektet, som gjennomføres i regi av Artsdatabanken. Artsprosjektet omfatter undersøkelser og innsamling av nye arter og artsgrupper innen lavere taksa (insekter, sopp og lav), blant annet med tanke på DNA-barcoding. Prosjektet vil også kunne bidra inn i Artsdataflytprosjektet.

Arbeidet med prioriterte arter har i 2014 vært nedprioritert i forhold til tidligere år, men et vedlikehold knyttet til ferdigstilling av bestilte faggrunnlag fra Fylkesmannen har vært gjennomført samt forvaltning av tilskuddsmidler og veiledning til kommuner og Fylkesmannen. I tillegg ble forslag til fem nye prioriterte arter som var ferdig hørt i 2013 oversendt departementet i 2014 for vurdering.

Statens naturoppsyn har fulgt opp arbeidet med handlingsplanene for truede arter. Den vesentligste arbeidsinnsatsen har vært rettet mot oppfølging av handlingsplanen for fjellrev. I tillegg til overvåking har SNO bistått i avlsprogrammet ved utsetting og føring av fjellrev.

Utvalgte naturtyper er fulgt opp med fordeling av tilskuddsmidler og veiledning til kommuner og fylkesmenn. Det er mange henvendelser knyttet til tolkning av regelverk for hule eiker. I 2014 ble det fordelt ca. 17 millioner kroner til skjøtsel av utvalgte naturtyper. Slåttemark er den dominerende naturtypen med over 500 lokaliteter med pågående skjøtsel. Også for kystlynghei, som er foreslått som utvalgt naturtype, er det gjennomført skjøtsel i et betydelig antall områder. I 2014 er det videre arbeidet med kvalitetssikring av kunnskapsgrunnlag for planlagte vedtak om kystlynghei og høstingsskog som utvalgt naturtype. Fylkesmannen har arbeidet videre med faggrunnlag som kan være aktuelle som utvalgt naturtype.

I kulturlandskapsarbeidet legges det i samarbeid med Landbruksdirektoratet og Riksantikvaren ned betydelige ressurser i oppfølgingen av de 22 områdene i «Utvalgte kulturlandskap». I 2014 har fokus vært på oppfølgingen av evalueringen av ordningen i 2013. Næringsutvikling, formidling av resultater og bedre og enklere opplegg for rapportering har stått sentralt. I 2014 har også arbeidet med utredning av framtidig innretning av miljøvirkemidlene i landbruket vært en viktig oppgave på kulturlandskapsområdet. Konkrete tiltak for å ivareta naturmangfoldet i kulturlandskapet skjer, foruten tiltak knyttet til utvalgte kulturlandskap, i hovedsak som del av arbeidet med utvalgte naturtyper.

På oppdrag fra Klima- og miljødepartementet utarbeidet Miljødirektoratet posisjoner på utvalgte områder og deltok under det andre forhandlingsmøtet i februar 2014 om Nagoyaprotokollen (om tilgang og fordeling av genetiske ressurser) under konvensjonen om biologisk mangfold samt under partsmøtet for Nagoyaprotokollen i oktober 2014. Genetiske ressurser er også et hovedanliggende i India-Norge samarbeidet, der Miljødirektoratet deltar.

Miljødirektoratet deltar i Landbruk- og matdepartementet sine genressursutvalg på områdene skog og kulturplanter.

Status for resultatkrav 176 om bioprospekteringsforskriften

Bioprospekteringsforskriften er ikke trådt i kraft og vi har derfor ikke i samråd med Fiskeridirektoratet iverksatt rollen som tildelingsmyndighet for søknader om uttak og bruk av genetisk materiale.

Fremmede organismer og genmodifiserte organismer

En hovedinnsats i 2014 på området fremmede organismer har vært å forberede, gjennomføre og oppsummere høring av forskrift om fremmede organismer. Direktoratet bistod også departementet i forbindelse med lovendringsforslaget til naturmangfoldloven som ble vedtatt i juni 2014, og som blant annet tilrettelegger for at det kan utformes forbudslister knyttet til utsetting og omsetning av fremmede organismer.

Forskrift om fremmede organismer er en svært omfattende forskrift som berører organismer knyttet til alle hovedøkosystemer og mange samfunnssektorer. Tilråding oversendes departementet medio februar 2015.

Andre oppgaver som er gjennomført på området fremmede arter er ledelse av direktoratsgruppen for fremmede arter under program for overvåking og kartlegging, der prosjekter gjennomføres innen blant annet feltene spredningsveier, planteimport og metodeutvikling for overvåking av spredning av fremmede fiskearter. Flere etater bidrar i samarbeidet og med finansiering til programmet.

Arbeidet med å levere en oversikt over de mest skadelige fremmede artene og hvilke tiltak som finnes for å bekjempe eller kontrollere disse, er påbegynt og ferdigstilles i 2015.

Miljødirektoratet har gjennom finansiering bidratt til at prosjekter er gjennomført i fylkene for å forhindre spredning av fremmede arter, herunder til å utvikle fylkesvise handlingsplaner, informasjonsmateriale og samarbeid med andre sektorer, og til bekjemping. Miljødirektoratet forvalter også en tilskuddspost med formål bekjemping av fremmede arter. Statens naturoppsyn (SNO) har gjennomført 37 prosjekt for å fjerne fremmede organismer i 2014. Arbeidet er gjennomført i henhold til handlingsplaner vedtatt av direktoratet og har i all hovedsak vært rettet mot

verneområder. Særlig er det lagt vekt på fjerning av rynkerose, sitkagran og mink. Eksempelvis felte SNO 246 mink i 2014 for å beskytte hekking i utvalgte sjøfuglreservat.

To forskrifter under naturmangfoldloven kapittel IV er allerede vedtatt: ballastvannforskriften og forskrift om utsetting av utenlandske treslag. Fylkesmannen behandler saker under forskrift om utsetting av utenlandske treslag, mens direktoratet er klageinstans. Med bakgrunn i oppdrag underveis i 2014 fra Klima- og miljødepartementet om å oppdatere veileder til forskriften, og med tanke på oppdatering og kalibrering av saksbehandling i fylkene, arrangerte direktoratet i oktober 2014 et seminar for å få råd fra fylkesmennene. En revidert veileder oversendes departementet medio februar 2015.

Oppdraget med å sikre at kontroll- og tilsynsordninger og annet som er nødvendig før ikraftsetting av forskriften om fremmede organismer, videreføres i 2015.

Direktoratet har deltatt som observatør i Landbruks- og matdepartementets arbeidsgruppe under utarbeidelse av ny PEFC standard for skogbruket, som et ledd i arbeidet med at areal brukt til skogbruk skal være bærekraftig forvaltet innen 2020. Dette er også omtalt under avsnittet om truede arter, naturtyper og kulturlandskap.

En forutsetning for framtidig måloppnåelse vil være at forskrift om fremmede organismer vedtas og trår i kraft, og at fylkene opprettholder kompetanse og fokuserer på feltet fremmede organismer.

Miljødirektoratet har gjennomført arbeid i tråd med instruksen for arbeidet med genmodifiserte organismer (GMO) for 2014, som innebar å håndtere tilfeller der ikke-godkjente GMO-er påvises i norsk natur, koordinere nasjonale høringer i spørsmål om godkjenning av genmodifiserte organismer og avgi slutttilrådninger om GMO til departementet.

Tilsyn med GMO i fôr og matvarer er delegert Mattilsynet fra Klima- og miljødepartementet, og direktoratet samarbeider med Mattilsynet om opplegg til tilsyn og mottar tilsynsrapporter. Ingen ikke-godkjente GMO-er ble påvist.

Nasjonale høringer om godkjenning av GMO-er gjennomføres når et produkt er omsøkt i EU og fem nasjonale høringer ble gjennomført i 2014. Direktoratet har hatt et stående oppdrag om å levere slutt-tilråding til departementet om EU-godkjente GMO-er under både miljødirektivet (2001/18) og mat og fôr-forordningen (1829/2003). Sistnevnte er ikke EØS-godkjent, og er følgelig ikke implementert i Norge. Slutt-tilråding til departementet om EU-godkjente GMO-er er basert på miljø- og helse- og risikovurderinger fra Vitenskapskomiteen for mattrygghet samt uttalelser fra Mattilsynet og fra Bioteknologirådet.

Miljødirektoratet hadde ni slutt-tilråding klare for oversendelse til Klima- og miljødepartementet i oktober 2014, da departementet publiserte en klargjøring av lovanvendelsen for EU-godkjente GMO-er under miljødirektivet (2001/18). Departementet ba direktoratet prioritere ferdigstilling av slutt-tilråding for GMO-er som det etter klargjøring av lovanvendelse er lov å markedsføre i Norge. Etter genteknologiloven er det likevel anledning til å nedlegge forbud mot EU-godkjente GMO-er i Norge dersom genteknologilovens kriterier ikke er oppfylt, og direktoratet vil oversende prioriterte slutt-tilråding fortløpende i 2015.

Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) har på oppdrag for Miljødirektoratet gjennomført miljørisikovurderinger av GMO-er. Etter vedtak i Klima- og miljødepartementet om å legge miljørisikovurderinger – også på områdene fremmede arter, CITES og mikroorganismer – til VKM, har Miljødirektoratet fulgt opp vedtaket blant annet gjennom å ferdigstille en samarbeidsavtale med vitenskapskomiteen som på et generelt nivå klargjør ansvar og forpliktelser og tilrettelegger for samarbeid mellom Artsdatabanken og VKM.

Vi har også levert bidrag til posisjoner i forbindelse med det 7. partsmøtet under Cartagena-protokollen for GMO.

Naturoppsyn og kontroll av lovverket

Det operative feltpersonellet i Miljødirektoratet ved Statens naturoppsyn (SNO) brukte i 2014 til sammen ca. 140 000 timeverk på forskjellige oppgaver fordelt på rovvilt (27 prosent), små verneområder (23 prosent), nasjonalparker (21 prosent), truede og fremmede arter (13 prosent), og lakseoppsyn (7 prosent).

Kontroll med etterlevelse av bestemmelsene i miljøvernlover har vært hovedoppgaven, men SNO har også utført omfattende arbeid med innsamling av data for dokumentasjon av naturtilstand og bestandsstørrelser (spesielt rovvilt), informasjon, skjøtsel og tilrettelegging som er rapportert i andre fagområder under resultatområde «naturmangfold».

Kontroll med fiske etter anadrom laksefisk i sjøen, med spesiell vekt på sjørøye og sjørret, faunakriminalitet, med spesiell vekt på rovvilt inkludert kongeørn, og kontroll med bestemmelsene i verneområdene, har vært prioritert i 2014. Det ble innlevert i overkant av 200 anmeldelser for brudd på bestemmelsene.

I løpet av oppsynsseasonen ble det inndratt 398 garn, med en samlet lengde på omtrent 12 000 meter, som følge av ulovlig fiske etter anadrom laksefisk i havet. I tillegg er 59 forhold anmeldt, hvor størsteparten har kjent gjerningsmann. I enkelte områder, som i nordre del av Nordland og i Troms, er omfanget av det ulovlige fisket såpass stort at det kan karakteriseres som urovekkende. Arbeidet har skjedd i nær dialog med Fylkesmannen og fiskeseksjonen i Miljødirektoratet.

Naturoppsynet har gjennomført omfattende tilsyn og kontroll i verneområdene. Regelbrudd blir fulgt opp når de avdekkes. I 2014 ble det levert 41 anmeldelser for brudd på vernebestemmelsene. I tillegg ble det inngitt 48 anmeldelser for brudd på bestemmelsene i motorferdselloven.

Statens naturoppsyn har også gitt høy prioritet til kontroll med lisens- og kvotejakt på rovvilt, og særlig kontroll av skuddplass, etter at det har vært rapporter om flere tilfeller av inhuman jakt under denne jakta. Arbeidet med å avdekke illegal felling av ulv med hovedvekt på etablerte revir, har også vært prioritert.

Verneområder

For marine områder og skog, er det langt igjen før det nasjonale målet er nådd. Det er fortsatt et stort etterslep når det gjelder utarbeidelse av forvaltningsplaner for verneområder hvor det er kritisk/viktig å få på plass slike planer.

Miljødirektoratet har gitt fylkesmennene oppdrag om å videreføre eller starte planprosess for 10 marine områder, og levert to tilråding om skogvern til Klima- og miljødepartementet. 82 skogområder ble vernet i

2014. Direktoratet har også arbeidet med oppfølging av (lokalt/regionalt initierte) nasjonalparkprosesser for Raet, Jomfruland og Lofotodden.

I arbeidet med kunnskapsbasert forvaltning av verneområdene, har vi arbeidet videre med naturtypekartlegging av verneområder og 450 områder kartlagt så langt. Som et nødvendig ledd i arbeidet med å forvalte områdene på en best mulig måte og ta vare på verneverdiene, har vi også utviklet et fagsystem for forvaltning av verneområder (NatStat), som skal settes i drift våren 2015. I systemet skal vi lagre overvåkingsdata for å kunne følge tilstandsutviklingen i verneområdene og for å kunne vurdere behovet for å sette inn tiltak. En annen viktig faktor i arbeidet, er utarbeidelse av forvaltningsplaner for områdene. Forvaltningsplaner for 36 verneområder ble ferdigstilt i 2014. Av våre mer enn 2 800 verneområder, har 725 områder forvaltningsplan. For et tilsvarende antall områder er det et stort behov for plan. I tillegg kommer behov for å revidere eldre forvaltningsplaner, slik at de er best mulig tilpasset dagens forvaltningsutfordringer.

Tilbud til kommunene om å overta forvaltningsansvar for verneområder som i dag forvaltes av Fylkesmannen, ble sendt ut i desember. Delegering av myndighet til kommuner som takker ja til tilbudet vil skje i 2015.

I alle nasjonalparker og store landskapsvernområder som er omfattet av nasjonalparkplanen, er det nå etablert eget styre med unntak av Hardangervidda og Øvre Anarjohka. De siste forvaltningsknutepunktene er også på plass. Det er gjennomført en spørreundersøkelse for å få vurdert i hvilken grad disse fungerer etter hensikten. Denne vil bli fulgt opp i 2015. Det er bare 18 av de 37 nasjonalparkene som har tilfredsstillende forvaltningsplaner. For noen av styrene, for eksempel Reinheimen, er arbeidsmengden så stor at det burde vært ansatt en ekstra nasjonalparkforvalter. Det er registrert at styrene har en omfattende bruk av den generelle unntaksbestemmelsen i verneforskriftene (naturmangfoldloven §48). Dette vil bli fulgt opp i 2015.

Programmet «Naturarven som verdiskaper» ble gjennomført i perioden 2009–2013. 15 prosjekt, spredt utover landet fra Lister i sør til Varanger i nord, arbeidet med å se hvordan naturarven kunne legge grunnlag for verdiskaping som kommer lokalsamfunnet og naturen til gode på lang sikt. Dette programmet

ble evaluert av Telemarksforskning gjennom hele perioden og sluttevalueringen ble lagt fram desember 2014. Resultatene av programmet viser at vi har mange naturverdier i Norge som er ettertraktet, og som flere kan oppleve uten at det går på bekostning av naturverdiene dersom vi legger godt til rette. Resultatene viser også en økning i både besøk og omsetting for de bedriftene som ligger i tilknytning til disse naturverdiene.

Statens naturoppsyn har gjennomført et høyt antall skjøtsels- og tilretteleggingstiltak i verneområdene. Arbeidet er et resultat av bestillingsdialogen mellom forvaltningsmyndighetene for verneområdene og Statens naturoppsyn. Skjøtselstiltak i verneområder der verneverdiene er truet er prioritert, jf. Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, men tilretteleggingstiltak som kanalisering av menneskelig aktivitet i spesielt sårbare områder er også høyt prioritert. I 2014 gjennomførte SNO lokalt ca. 280 ulike tiltak. Eksempler på dette er ca. 100 skjøtsels-tiltak, som beiting, lyngbrenning, hogst og uttak av fremmede plantearter, og ca. 100 tilrettelegging- og informasjonstiltak. Om lag 15 prosjekter var knyttet til restaurering av naturverdier i verneområder.

Arbeidet med å bedre måloppnåelsen når det gjelder vern og arbeidet med kunnskapsbasert forvaltning av verneområdene, vil bli viktige oppgaver også i 2015 og videre. Økt delegering av forvaltningsmyndighet til kommunene krever både et forbedret kunnskapsgrunnlag om status og utvikling i verneområder, gode systemer for dataforvaltning og et godt opplegg for opplæring og veiledning.

Status for resultatkrav 38 om restaurering av våtmarksområder

Miljødirektoratet har jf. planen for restaurering av våtmarksområder startet arbeidet med restaurering av tre områder: Slevdalsvann, hvor hovedtiltaket er detaljplanlegging av åpning av vannspeilet. Arbeidet i felt vil skje i perioden januar–mars 2015; Rinneleiret, hvor restaurering er startet opp og planlagt avsluttet i 2015; Haukåsmyrane, hvor det i samråd med NVE er gitt innspill til Bergen kommunes planer for restaurering, og dette følges opp videre. For ett annet område er det gjort registreringer.

Status for resultatkrav 40 om prioriterte

Ramsar-områder

Arbeidet med å utvide vernegrensene og oppdatere verneforskriftene for prioriterte Ramsar-områder er videreført i begrenset omfang. Tilrådnings for utvidelse av Ørin naturreservat i Nord-Trøndelag og verneområdene i Gaulosen i Sør-Trøndelag vil bli oversendt Klima- og miljødepartementet i løpet av våren 2015.

Status for resultatkrav 44 om frivillig skogvern på privat grunn

Arbeidet med å videreføre arbeidet med vern av områder med hovedfokus på områder som har vært lenge i prosess, og på å inngå nye avtaler for områder med viktige verneverdier, er utført som planlagt.

Status for resultatkrav 45 om kartlegging på Statskog SFs grunn og i prestegårdsskoger

Miljødirektoratet gjennomførte i 2014 ingen større kartlegginger av potensielt verneverdige skogområder på Statskog SFs grunn og i prestegårdsskoger sin grunn.

Status for resultatkrav 62 om forvaltningsplaner for prioriterte verneområder

Miljødirektoratet utarbeidet i samarbeid med fylkesmannen forvaltningsplaner for 36 prioriterte verneområder knyttet til ulike hovedøkosystemer.

Status for resultatkrav 63 om verneplanforslag i Tysfjord-Hellemobotn

Miljødirektoratet har på grunn av ressursmangel ikke vurdert om det er grunnlag for å gjenoppta arbeidet med verneplanforslaget i Tysfjord Hellemobotn.

Konvensjoner og internasjonalt arbeid – naturmangfold

Flere sentrale møter under konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) er avholdt i 2014, med partsmøtet i Sør-Korea som det viktigste. Miljødirektoratet har deltatt i forberedelsene til og under forhandlingsmøtene. Vi bidro blant annet til utarbeidelse av Norges nasjonalrapport til CBD.

I Trondheim ble en teknisk støtteenhet for det internasjonale Naturpanelet etablert ved årsskiftet 2014/2015, bestående av tre prosjektansatte. Støtteenheten er administrativt underlagt Miljødirektoratet og faglig underlagt Naturpanelet. Som nasjonalt kontaktpunkt for panelet har vi levert

nominasjoner av eksperter til ulikt arbeid i Naturpanelet og deltatt i forberedelser og gjennomføring av det andre plenums møtet under panelet. Vi har også deltatt i forberedelsene til det tredje plenums møtet (januar 2015), som en del av den norske delegasjonen. Miljødirektoratet har ledet arbeidet med Norges nasjonalrapport til det tolvte partsmøtet under Ramsarkonvensjonen.

Miljødirektoratet er norsk forvaltningsmyndighet for Bonn-konvensjonen om trekkende arter og CITES-konvensjonen om handel med trua arter. Vi leder for tiden Standing Committee i begge konvensjonene og har utarbeidet posisjoner til partsmøtet i 2014 for Bonnkonvensjonen og til Standing Committee møtet under CITES i juli 2014. Direktoratet leverer årlig rapporter om innførsel og utførselstillatelser til CITES-sekretariatet og følger opp partsmøtevedtak og arbeidsgrupper. Under Bonn-konvensjonen deltar vi i underavtaler til konvensjonen, herunder vannfugl avtalen, flaggermusavtalen, haiavtalen, rovfugl avtalen og albatrossavtalen. Miljødirektoratet vil, etter avtale med departementet, sende forslag til ny CITES-forskrift på høring i 2015.

Status for resultatkrav 151 om statusgjennomgang for naturmangfold og økosystemtjenester i Norden

Miljødirektoratet har startet arbeidet med å tilrettelegge for en statusgjennomgang i Norden med tanke på naturmangfold og økosystemtjenester. Gjennomgangen skal danne grunnlaget for innspill til den globale utredningen under Naturpanelet. En felles nordisk søknad til Nordisk Ministerråd (NMR) om midler til gjennomføring av en forberedende fase (scoping) av en nordisk økosystemutredning ble innvilget av NMR mot slutten av året i 2014. Oppstart vil skje i 2015 med Sverige som prosjektleder.

Status for resultatkrav 152 om avtale mellom Naturpanelets hovedsekretariat og delsekretariatet i Trondheim

Den endelige avtaleteksten mellom Naturpanelets hovedsekretariat i Bonn og del-sekretariatet i Trondheim ble utarbeidet i 2014, og skal signeres av Naturpanelet og Miljødirektoratet 25. februar 2015 ved en markering i Trondheim. Lederen for støtteenheten tiltrådte i desember 2014, og ble etterfulgt av en seniorrådgiver som startet 1. januar 2015. Oppstarten av en midlertidig konsulentstilling vil finne sted i uke februar 2015.



3.1.2 Friluftsliv

Nasjonalt mål 3.1: Alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og ellers i naturen.

Nasjonalt mål 3.2: Områder av verdi for friluftsliv skal sikres og forvaltes slik at naturgrunnet blir ivaretatt.

Nasjonalt mål 3.3: Allemannsretten skal holdes i hevd.

Stimulering til friluftsliv

Arbeidet med å stimulere alle grupper i befolkningen til å delta i friluftsliv gjøres i samarbeid med frivillige organisasjoner, grunneierorganisasjoner, friluftsråd og andre sektormyndigheter. Det er utviklet et godt samarbeid med Helsedirektoratet, Statens vegvesen og Husbanken om satsing på friluftsliv i nærmiljøet. Miljødirektoratet fordeler midler til friluftslivsaktivitet i regi av organisasjonene og til sikring og tilrettelegging av friluftslivsområder som er viktige virkemiddel i dette arbeidet. I 2014 har arbeidet med planlegging av Friluftslivets år 2015 stått sentralt. Miljødirektoratet er prosjektleder og Norsk Friluftsliv sekretariat.

Friluftsliv i skolen og naturen som læringsarena er også sentrale tema med «Forum for friluftsliv i skolen» og «Den naturlige skolesekken» som konkrete tiltak. Gjennom «Den naturlige skolesekken» i 2014 fikk 20 eksterne aktører og 163 skoler tilskudd. Naturfagsenteret forvalter denne tilskuddsordningen, og den finansieres også av midler fra Utdanningsdirektoratet. Den naturlige skolesekken ble i 2014 eksternt evaluert av NIFU, og hovedinntrykket er at Den naturlige skolesekken har gitt et bidrag til norsk skole som ellers ville ha vært svakt dekket. I løpet av 2014 er også Forum for friluftsliv i skolen evaluert med supplerende informasjon om aktivitet i regi av forumets kontaktpersoner i fylkene.

Status for resultatkrav 88 om planlegging og gjennomføring av Friluftslivets år 2015

Planleggingen av Friluftslivets år 2015 er gjennomført i henhold til gjennomføringsplan, kommunikasjonsstrategi og tiltaksplan. Dialogen med Norsk Friluftsliv har fungert bra. Tilsagnsmidler ble utlyst i april med søknadsfrist 10. juni. Det kom i alt 90 søknader som ble behandlet av Miljødirektoratet. Totalt 15 millioner ble fordelt til 31 prosjekter i regi av 22 ulike aktører.

Sikring og forvaltning av friluftslivarealer

I perioden 1958–2014 er det gjennomført over 2 360 sikringsaker ved statlig medvirkning. Etter at forvaltningsansvaret for ca. 680 områder i skjærgårdsparkene formelt ble overført fra Klima- og miljødepartementet til Miljødirektoratet, har direktoratet nå det overordnede forvaltningsansvaret for alle statlig sikrede friluftslivsområder.

Til sammen er over 3 600 enkelteiendommer helt eller delvis sikret til friluftslivsformål, hvor staten, ved Miljødirektoratet, står som hjemmelshaver på ca. 30 prosent av eiendommene. For eiendommer eid av Miljødirektoratet har vi en grunneierrolle, mens på de resterende eiendommene har vi en rettighetsrolle som blant annet ivaretar allmennhetens avtalte rett til å bruke områdene som friluftslivsområde. Forvaltning av de statlig sikrede friluftslivsområdene er et viktig og ressurskrevende fagfelt som til sammen krever i overkant av 2,5 årsverk i direktoratet. Vi forventer en økt saksmengde i forbindelse med overføring av skjærgårdsparkene fra departementet.

Miljødirektoratet medvirket i 2014 til sikring av 35 nye offentlige friluftslivsområder for å øke tilgjengeligheten til viktige friluftslivsområder for allmennheten. De fleste viktige friluftslivsområder er tilgjengelig for folk flest gjennom allemannsretten og friluftsløven, men i enkelte strategiske områder er det viktig med offentlig råderett da allemannsretten gir begrenset beskyttelse mot annen arealutnyttelse.

Nasjonal oppfølging av Skjærgårdstjenesten, som drifter sjøbaserte friluftslivsområder i Sør-Norge, er gjennomført gjennom etablerte rutiner. En del tiltak knyttet til evalueringen i 2013 er gjennomført i 2014, blant annet på kompetansesiden og for bedre rapporteringsrutiner. Det er overtatt nye båter i Bærum og i Friluftsrådet Vest, og det er inngått kontrakter for bygging av tre nye båter i løpet av året. Staten har bidratt med delfinansiering og innkjøpskompetanse.

Status for resultatkrav 87 om å bedre kunnskapen om ferdselsårer og bruk av statlig sikrede friluftslivsområder

På grunn av arbeidet med ny stortingsmelding om friluftsliv ble arbeidet med tellinger og spørreundersøkelser i utvalgte, statlig sikrede friluftslivsområder ikke prioritert i 2014.

Status for resultatkrav 89 om ny forsøksordning for snøskuterløyper

Miljødirektoratet har vært aktiv med å veilede om snøskuterforsøket på Miljøkommune.no. Oppdrag om evaluering av planprosesser og langsiktig følgeevaluering av snøskuterforsøket ble avsluttet som følge av avviklingen av forsøket.

Status for resultatkrav 91 om å effektivisere den løpende forvaltningen av de statlig sikrede friluftslivsområdene

Miljødirektoratet har ikke funnet rom for å utforme et elektronisk opplæringsssystem om statlig sikring av friluftslivsområder for kommuner og interkommunale friluftsråd. Arbeidet med å effektivisere den løpende forvaltningen av de statlig sikrede friluftslivsområdene er igangsatt. Alle relevante eiendomsdokument er nå scannet og klare for innlegging i Naturbase. Tilpasningen av Naturbase for innlegging av dokumenter er ferdig programmert, mens kvalitetskontrollen gjenstår. På grunn av kapasitetsutfordringer er ett delprosjekt satt på vent.

Status for resultatkrav 95 om statlig sikrede friluftslivsområder i kystsonen

Arbeidet pågår med å utrede om dagens modell for drift av de statlig sikrede friluftslivsområdene i kystsonen bør justeres eller endres. Arbeidet skal skje i samråd med berørte myndigheter, herunder fiskeri- og kystforvaltningen, skjærgårdstjenesten i Oslofjorden og Skjærgårdsparkene på Sørlandet og Vestkystparken. Fristen er etter avtale utsatt til primo 2015.

Allemannsretten

Målsettingen om at kunnskapen om allemannsretten skal holdes i hevd og økes, krever et kontinuerlig og langsiktig arbeid. Arbeidet består i å formidle kunnskap gjennom brosjyrer og på internett. Brosjyrene trenger regelmessig oppdatering, justeringer og ikke minst nytrykk etter behov. Disse blir sendt ut til institusjoner og organisasjoner for videre formidling ut til forskjellige brukergrupper. Barnehager og skoler er viktige målgrupper. Brosjyrer blir formidlet gjennom Subject-aid som har denne målgruppen som sine fremste kunde.

2014 har vært et år med oppkjøring mot friluftslivets år 2015, hvor allemannsretten er et av satsingsområdene. Høsten 2014 har vært brukt til arbeidet med e-læringsopplegg for barne- og ungdomstrinnet. Arbeidet utføres i regi av Norsk friluftsliv med støtte fra Miljødirektoratet.

Målsettingen innebærer videre kontinuerlig å fokusere på friluftsløven. Å besvare henvendelser om lovforståelse, bidra i enkeltsaker med råd om konfliktdependende tiltak og behandle enkeltsaker har også vært en del av virksomheten. Miljødirektoratet har også bistått i saker for domstolen om forståelsen av friluftsløven.



3.1.3 Forurensning

Nasjonalt mål 4.1: Utslipp og bruk av kjemikalier som utgjør en alvorlig trussel mot helse og miljø skal kontinuerlig reduseres, med intensjon om å stanse utslippene innen 2020.

Nasjonalt mål 4.2: Risiko for utslipp og bruk av kjemikalier som er årsak til skade på helse og miljø skal minimeres.

Nasjonalt mål 4.3: Spredning av miljøgifter fra forurenset grunn skal stanses eller reduseres vesentlig. Spredning av andre helse- eller miljøfarlige kjemikalier skal reduseres på bakgrunn av en konkret risikovurdering.

Nasjonalt mål 4.4: Sedimenter i sjø som er forurenset med helse- eller miljøfarlige kjemikalier skal ikke medføre fare for alvorlige forurensningsproblemer.

Nasjonalt mål 4.5: Operasjonelle utslipp til sjø skal ikke føre til helse- eller miljøskader eller økte bakgrunnsnivå av olje eller andre miljøfarlige stoffer. Risikoen for akutt forurensning skal holdes på et lavt nivå og en skal kontinuerlig forsøke å redusere risikoen ytterligere.

Nasjonalt mål 4.7: Veksten i mengden avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten.

Nasjonalt mål 4.8: Det blir tatt sikte på at mengden avfall til gjenvinning skal være om lag 80 prosent, basert på at mengden avfall til gjenvinning skal økes i tråd med det som er et samfunnsøkonomisk og miljømessig fornuftig nivå.

Nasjonalt mål 4.9: Farlig avfall skal tas forsvarlig hånd om og enten gå til gjenvinning eller være sikret god nok nasjonal behandlingsskapasitet.

Nasjonalt mål 4.10: Helse og miljø skal ikke ta skade av luftforurensning fra SO₂, NO_x, VOC, ammoniakk eller partikler.

Nasjonalt mål 4.11: Døgnmiddelkonsentrasjonen av svevestøv (PM₁₀) skal ikke overskrive 50 µg/m³ mer enn 7 dager per år.

Nasjonalt mål 4.12: Timemiddelkonsentrasjonen av nitrogendioksid (NO₂) skal ikke overskride 150 µg/m³ mer enn 8 timer per år.

Nasjonalt mål 4.13: Det skal ikke være forbruk av følgende ozonreducerende stoffer: HKFK, halon, KFK, tetraklormetan, metylkloroform og HBFK.

Nasjonalt mål 4.14: Støyplager skal reduseres med 10 prosent innen 2020 i forhold til 1999. Tallet på personer utsatt for over 38 dB innendørs støynivå skal reduseres med 30 prosent innen 2020 i forhold til 2005.

Helse- og miljøfarlige kjemikalier

Statusrapporten vår for de prioriterte miljøgiftene som er omfattet av 2020-målet, viser god nedgang i utslippene av mange av de stoffene vi har jobbet med gjennom mange år. Det er imidlertid store kunnskapshull knyttet til bruk og utslipp av flere av de nyere stoffene, og vi arbeider fortløpende med å innhente nye og oppdaterte data slik at vi får et enda bedre grunnlag for vurdering av framtidige tiltak. For mange av stoffene vil den viktigste tilførselen til Norge være via importerte produkter, eller via luft- og havstrømmer fra andre land. Vi legger derfor stor vekt på internasjonalt arbeid for å redusere bruk og spredning. Vår strenge regulering av punktutslipp fra norske virksomheter er også svært sentralt for å få utslippene ned (se egen omtale lenger ned).

I 2014 har vi levert forslag om strengere europeisk regulering av fire stoffer. Dette omfatter forbud mot den bromerte flammehemmeren deka-BDE i samarbeid med ECHA (kjemikaliebyrået i EU), og forbud mot den perfluorerte forbindelsen PFOA etter et samarbeid mellom tyske myndigheter og oss. Vi har også levert forslag om strengere klassifisering i EU for en tinnorganisk forbindelse (helsefare) og en alkylfenol (miljøfare). Alle forslagene behandles nå i EU. Vi bidrar i dugnaden med å evaluere at industrien leverer gode registreringer til ECHA.

Vi deltar aktivt i en rekke ekspertgrupper og komiteer i EU for å påvirke arbeidet med reguleringer. I 2014 har vi vært medlem av en arbeidsgruppe i EU som ser på muligheter for å effektivisere arbeidet med restriksjonsforslag. Vi er bekymret for bruk og utslipp av hormonforstyrrende stoffer, og i 2014 har vi medvirket aktivt i ekspertgrupper som arbeider både for å fastsette kriterier for hormonforstyrrende stoffer og for å identifisere slike stoffer. Vi deltar også i det viktige arbeidet med å få på plass hvilke dokumentasjonskrav som skal stilles til nanomaterialer til bruk av industrien ved registrering av stoffer.

På biocidområdet har arbeidsmengden i EU og Norge økt sterkt og vi har godkjent over 50 biocidprodukter i 2014. Antallet godkjente biocidprodukter i 2013 var 15. For å klare det økende arbeidet med produktgodkjenninger, som må gjøres for at produktene kan selges, har vi nedprioritert aktiv deltagelse i arbeidsgrupper i EU som arbeider med stoffevaluering, som er en felles dugnad mellom landene i EU/EØS. Det forventes fortsatt stor arbeidsmengde på biocidområdet i årene framover.

I det globale kjemikaliearbeidet har en viktig og krevende oppgave i 2014 vært å komme videre i arbeidet med å få den bromerte flammehemmeren deka-BDE omfattet av Stockholmkonvensjonen, etter at Norge foreslo dette i 2013. Vi har utarbeidet forslag til en omfattende risikovurdering av deka-BDE som ble behandlet på arbeidsmøte i konvensjonen i oktober og hvor vi fikk tilslutning til å gå videre i arbeidet. I 2014 har vi også jobbet videre med en plan for å styrke Minamatakonvensjonen for kvikksølv og planen er sendt departementet.

Miljøstatus.no, gir en oversikt over hvordan bruk og utslipp av de verste stoffene endres over tid, og Erdetfarlig.no gir informasjon om kjemikalier i forbrukerprodukter og hva forbrukerne kan gjøre for å unngå de verste stoffene. Vi har gjennomført flere heldagsseminar med norsk næringsliv, for å sikre at de vet hvilke plikter som følger av kjemikalier regelverket i EU og nasjonalt.

For å sikre overholdelse av regelverket gjennomfører vi både uvarslede og varslede tilsyn for krav som er satt til bruk og utslipp av helse- og miljøfarlige kjemikalier (se avsnittet om forurensningstilsyn). I 2014 har vi på kjemikalieområdet særlig ført tilsyn med importører

og produsenter av stoffer og stoffblandinger. Vi har særlig rettet oppmerksomheten mot å kontrollere overholdelse av pliktene i REACH, og mot at produktene er riktig merket. Vi har også gjennomført kontroller med biocider (myggmidler).

Kontrollene i 2014 avdekket flere tilfeller av forbudte kjemikalier på det norske markedet. Vi ser at det er en større risiko for forbudte produkter der hvor importen av kjemikaliene skjer fra land som ligger utenfor EU/EØS. Ved kontrollene avdekket vi også at informasjonen om de farlige kjemikaliene i mange tilfeller er mangelfull på fareetikettene, og at informasjonen i sikkerhetsdatabladene ikke er tilstrekkelig.

Status for resultatkrav 99 om deka-BDE i Stockholm-konvensjonen

Miljødirektoratet har fulgt opp det norske forslaget om den globale miljøgiften deka-BDE i Stockholm-konvensjonen. Global risikovurdering av deka-BDE ble utarbeidet innen fristen og ble akseptert på arbeidsmøte i Stockholmkonvensjonen i 2014. Det går normalt fire-fem år fra et stoff blir foreslått til å omfattes i Stockholmkonvensjonen til stoffet omfattes, forutsatt god nok dokumentasjon.

Forurenset grunn

Arbeidet med forurenset grunn har over en periode blitt nedskalert. I 2014 har det derfor vært svært krevende å holde nok framdrift og følge opp alle sakene på en tilfredsstillende måte. Det gjelder opprydding i mange forurensete forsvarslokaliteter, grunnen på mange flyplasser som er forurenset etter tidligere bruk av brannskummet PFOS (ca. 50) og mange andre enkelt saker. Arbeidet er knyttet både til å gi pålegg, og til å behandle innkomne søknader. I 2014 har arbeidet med å stille krav til opprydding på noen av flyplassene med størst fare for utlekking og miljørisiko (Kjevik, Evenes) kommet i gang. Forsvaret har orientert oss om at de innen 2018 skal bruke flere 100-millioner kroner til opprydding av sine mest forurensete lokaliteter. Vi behandler nå de vanskeligste sakene som er store, forurensete arealer og myrområder hvor det er teknisk vanskelig å rydde opp. Vi har også behandlet flere saker som omfatter bruk av saneringskjemikalier for å rydde opp i oljelekkasjer i grunnen, som fra gamle, oljetanker i hager, og vi forventer flere slike saker.

Praksis på grunnforurensningsområdet har avdekket behov for utvikling og revidering av regelverk og

veiledningsmaterialet for å sikre at fylker, kommuner og næringslivet har en god og enhetlig oppfølging. Dette arbeidet har kommet godt i gang og blir videreført i 2015. Nye store vei- og jernbaneprosjekter på Østlandet genererer store mengder alunskifer som må disponeres på en måte som ikke fører til skader i miljøet. Vi har startet arbeidet med å ferdigstille veiledningsmateriale for disponering av alunskifer, og har i konkrete saker gitt tillatelse til nye disponeringsløsninger for alunskifer som er miljømessig forsvarlig.

Vi har startet et viktig og helt nødvendig arbeid med revidering av grunnforurensningsdatabasen, som er et sentralt nasjonalt register for lokaliteter med forurenset grunn. Revideringen må gjøres for at databasen fortsatt kan levere data til matrikkelen.

Forurenset sjøbunn

I arbeidet med opprydding i forurenset sjøbunn har det vært god fremdrift i 2014, men arbeidet står i fare for å miste momentum fordi det ikke er bevilget midler til nye store prosjekter i 2015. I Harstad ble en stor, helhetlig opprydding fullført våren 2014. Opprydding i forurenset sjøbunn i Oslo havn er også ferdigstilt. I 2014 har oppstart av opprydding i forurenset sjøbunn i Trondheim vært høyest prioritert. Trondheim kommune fikk tildelt midler og tillatelse etter forurensningsloven høsten 2014, så tiltakene kan gjennomføres i løpet av 2015 og 2016. I Sandefjord er det faglig sett realistisk å starte oppryddingstiltak sent i 2015/tidlig i 2016, men for øyeblikket er det ikke finansiering på statsbudsjettet til dette. I Bodø er det i 2014 gjort utredninger for å vurdere om opprydding kan samkjøres med arbeid som gjennomføres av Kystverket. Høsten 2014 viste det seg at dette også kan bli aktuelt i Ålesund. Begge prosjektene er imidlertid avhengig av statlig finansiering over oppryddingspostene for å få til en helhetlig opprydding. I de øvrige tiltaksplanområdene jobbes det med beslutningsgrunnlaget for tiltaks gjennomføring, stans av kilder og mer avgrensede tiltak i sjø.

Ved de prioriterte skipsverftlokalitetene er det behov for tiltak på land ved omtrent halvparten av lokalitetene, mens det er behov for tiltak i sjø ved omtrent to tredjedeler av lokalitetene. De fleste av lokalitetene med behov for tiltak på land, har nå fått pålegg om å utarbeide tiltaksplan, og omtrent en fjerdedel har også fått pålegg om å utarbeide tiltaksplan i sjø. Arbeidet med verftene er utfordrende,

både på grunn av uklare juridiske ansvarsforhold i sjø og på grunn av vanskelige miljøfaglige problemstillinger. Trafikk- og industrihavner følges opp i det generelle arbeidet i de 17 prioriterte områdene.

Petroleum offshore

Vi bruker fortsatt mye ressurser på offshore konsesjonsbehandling. Det er mange operatører som krever oppfølging og det har vært høy aktivitet på sokkelen med mange leteboringer i nye og eksisterende områder, inkludert mer sårbare områder som langt nord i Barentshavet. I 2014 fattet vi ca. 160 vedtak hvor den største andelen var leteboringer. Det er også planlagt utbygginger av nye felt, noen av disse er store felt som har lang levetid og som derfor har vært ressurskrevende.

Fremover er det varslet mindre leteaktivitet, men det er usikkert om dette vil slå ut på ressursbruken da sakene ser ut til å bli mer komplekse. I tillegg er det igangsatt en stor aktivitet med permanent plugging av gamle brønner på sokkelen. Mange av disse med betydelig innhold av miljøfarlige/ukjente kjemikalier og mange av disse aktivitetene krever derfor tillatelse etter forurensningsloven.

Vi har jobbet med å videreutvikle kravene til beredskap mot akutt forurensning. Dette vil gi oss bedre grunnlag for fastsettelse av entydige krav og kravene vil også bli mer forutsigbare for operatørene. Implementering av kravene vil i hovedsak skje via HMS-forskriftene gjeldende fra januar 2016.

I forbindelse med implementering av OSPARs rekommandasjon om risikobasert tilnærming til utslipp av produsert vann (RBA) i Norge og videre arbeid med nullutslippsmålet, har vi stilt feltvise krav om nye risiko- og teknologivurderinger for rensing av produsert vann. Resultater fra risikovurderingene vil vi få i løpet av våren 2015.

Vi følger opp bransjen i samarbeid med Petroleumstilsynet og har blant annet jevnlig videomøter på ledernivå hvor felles problemstillinger knyttet til regulering og tilsyn diskuteres. Vi har også et årlig fellesseminar som har god oppslutning i bransjen. I 2014 hadde vi «Når ulykker truer miljøet i nord» på dagsorden og i 2015 er temaet «Kostnadskutt – en miljørisiko?».

Landbasert industri

Konsesjonsbehandling av landbasert industri krever mye ressurser og det er mange små og store saker som behandles. Enkelte saker (gruver, opphuggingsanlegg for offshore installasjoner, behandlingsanlegg for farlig avfall, andre enkeltbedrifter) har krevet særlig innsats grunnet kompleksitet og ekstern oppmerksomhet. Vi har også i 2014 fokusert på å begrunne vedtakene våre godt, og vi har satt i gang et arbeid med kvalitets-sikring på tvers av industriseksjonene som arbeider med landbasert industri for med det å avdekke og luke ut ulik praksis /nyanser i vårt konsesjonsarbeid. Vi avgjør et stort antall små og store saker i løpet av året. I 2014 ga vi åtte nye tillatelser og vi behandlet 222 egenrapporter fra industrien. Oppfølging av sektor-ansvaret etter vannforskriften er og har vært en stor oppgave som har tatt mye tid. Vi har sendt ut pålegg om overvåking til 130 bedrifter. Vår oppgave har vært å gå igjennom forslag til program og stadfeste disse slik at overvåkingen kan starte opp i 2015. I tillegg har vi deltatt på mange møter med bedrifter og på møter regionalt, for å få til en samordnet overvåking.

Arbeidet med å utarbeide en forskrift om kommunal beredskap pågår og skal ferdigstilles første halvår 2015. Arbeidet gjennomføres i samråd med Kystverket og DSB. Implementering av Industriutslippsdirektivet har tatt mye ressurser og er oversendt departementet og vi arbeider med å legge til rette for en praktisk overgang til nye regler for forurensningsmyndigheten (Miljødirektoratet og Fylkesmannen) som konsesjons-behandler industri.

Arbeidet med forurenset grunn i industrien lider under mangel på ressurser til dette fagområdet i direktoratet. Dette medfører at flere grunnforurensningssaker ikke følges opp, og at andre nedprioriteres utfra viktighet og eksternt påtrykk.

Avfall og gjenvinning

Norge var tidlig ute med å få på plass gode system for innsamling og håndtering av avfall. Etter hvert har også EU kommet sterkt på banen og det meste av avfallsarbeidet vårt er i dag sterkt knyttet til regelverksarbeidet i EU og til oppfølging av dette regelverket. EU-kommisjonen la i 2014 frem en pakke med forslag til endringer av en rekke avfallsdirektiv og til dels svært ambisiøse mål for ombruk og materialgjenvinning. Den nye kommisjonen stanset denne prosessen, men har signalisert at det kommer et nytt,

ambisiøst forslag i løpet av 2015. Det synes klart at nye EØS-regelverk vil medføre mye regelverksarbeid og at vi må skjerpe virkemiddelbruken. Vi har vært aktive i påvirkningsarbeid mot EU for å ivareta norske synspunkter.

Mange oppgaver på avfallsområdet er knyttet til drift og oppfølging av ulike returordninger for avfall, hvor særlig ordningene for EE-avfall (elektrisk og elektronisk avfall) og drikkevareemballasje har vært arbeidskrevende i 2014. Arbeid med et elektronisk deklarasjonssystem for farlig avfall og radioaktivt avfall (samarbeid med Strålevernet) har pågått i lang tid, og systemet blir tatt i bruk våren 2015. Det vil gi en betydelig lettelse for næringslivet og også for oss, og vi vil få bedre kontroll på farlig avfall.

Arbeidet med eksport og import av avfall legger alene beslag på om lag fem årverk, og i 2014 behandlet vi 613 søknader om import og eksport. Avfall blir mer og mer en handelsvare og antall import/eksport-søknader har økt jevnt de fire siste årene. Det arbeides med å digitalisere dette arbeidet, noe som vil bli ressursbesparende for både oss og næringslivet.

Vi har i 2014 hatt en rekke utredningsoppdrag for Klima- og miljødepartementet, blant annet som oppfølging av departementets avfallsstrategi, som ble lagt frem i 2013. Blant annet gjelder dette kommunens mulighet til å finansiere opprydding av forsøpling over avfallsgebyret hvor vi har bidratt i utvikling av regelverk. Vi har også igangsatt arbeid med vurdering av plastavfall i det marine miljø, både som forurensning i seg selv og som eksponeringsvei for miljøgifter. I tillegg har vi evaluert hvordan bortfall av forbrenningsavgiften i 2010 hatt betydning for materialgjenvinning eller medført andre miljøkonsekvenser.

Det er en god del uro i avfallsmarkedet på grunn av overkapasitet på forbrenning i Sverige og lave mottakspriser. I 2014 har vi lagt forskrift og veileder som presiserer regelverket for å unngå at kommunale avfallsgebyr subsidierer forbrenning av næringsavfall. Det kan føre til betydelige økonomiske tap for enkelte kommuner. Sterkt reduserte priser på avfallsforbrenning kan også gi en fare for at avfall egnet for materialgjenvinning i stedet går til forbrenning.

Etter at et nytt regelverk rundt mottaksfasiliteter for avfall fra skip har trått i kraft 1. januar 2014, har vi brukt mye ressurser til veiledning og oppfølging av dette regelverket. ESA har vært tett på for å kontrollere at vi følger regelverket og vi har bidratt flere ganger til statusoppdateringer for hvordan regelverket er fulgt opp.

Langtransportert forurensning

Miljødirektoratet har i samarbeid med Klima- og miljødepartementet utarbeidet en rapport til Langtransportkonvensjonen som redegjør for årsakene til at NO_x-forpliktelsene ikke ble overholdt i tide (gjaldt fra 2010). Miljødirektoratet har sendt departementet en tiltaksvurdering for NO_x (utarbeidet i samarbeid med ansvarlige sektormyndigheter og NO_x-fondet). Arbeidet omfattet en tiltaksvurdering som dekket tiltak for til sammen 30 000–50 000 tonn med tilhørende kostnader. Endelige tall fra SSB viser at Norge i 2013 overholdt NO_x-forpliktelsene under Gøteborgprotokollen som gjaldt fra 2010.

Norge overholder imidlertid ikke ammoniakk-forpliktelsen under Gøteborgprotokollen. Dette er en ny situasjon da omfattende metodiske endringer i utslippsregnskapet ble gjort i forbindelse med utslippsregnskapet for 2011 og oppjusterte Norges utslipp. I den forbindelse har Miljødirektoratet utarbeidet en rapport som redegjør for årsakene til at NH₃-forpliktelsene ikke overholdes.

Lokal luftkvalitet

Hovedtrekkene i utviklingen viser at nivåene av svevestøv har blitt redusert det siste tiåret. Det er imidlertid store årlige variasjoner, noe 2013 var et eksempel på med en svært tørr senvinter og vår i Sør-Norge. Oslo, Stavanger, Drammen og Fredrikstad brøt forskriftskravene for antall døgn over 50µg/m³ dette året. Nivåene for NO₂ viser ennå ikke noen nedadgående trend, med unntak av i Trondheim. Forskriftens årsmiddelgrenseverdi på 40µg/m³ brytes jevnlig i Oslo, Bergen, Stavanger og Drammen. Forskriftskravene for antall døgn over 200µg/m³ brytes som regel bare i Oslo.

ESA har 18. desember 2014 pressemeldt at de trekker Norge for EFTA-domstolen på grunn av brudd på krav i luftkvalitetsdirektivet. Vi har prioritert å følge opp kommuner som bryter forurensningsforskriften. Våren 2014 sendte vi vedtak om å utarbeide nye

eller reviderte tiltaksutredninger til seks byer med frist for å ferdigstille i desember (noen har søkt om noe mer tid). Samtidig ble veiledningsmaterieell, «Veileder om gjennomføring av tiltak rettet mot lokal luftforurensning», oppdatert med innspill fra andre sektorer og veiledningsmateriale for retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging (T-1520) og publisert høsten 2014.

Vi leverte oppdraget om å revidere grenseverdiene i forurensningsforskriften og etablere nye helsebaserte nasjonale mål i februar 2014. Etatsgruppen (Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet, Statens vegvesen og oss) foreslo strengere grenseverdier for PM10 og PM2.5 og nasjonale mål basert på luftkvalitetskriteriene (årsmiddelkonsentrasjon).

I mars leverte etatsgruppen et forprosjekt for utvikling av et nasjonalt beregningsverktøy for lokal luftkvalitet, en oppfølging av strategien fra 2012. Arbeidet med å lage grunnlaget for et beregningsverktøy med funksjoner for alle relevante forvaltningsoppgaver innen lokal luftkvalitet starter høsten 2014. Norsk Institutt for luftforskning og Meteorologisk Institutt skal gjennomføre oppdraget som skal sørge for en operativ første versjon innen utgangen av 2016.

Vi ser viktigheten av ytterligere kunnskap om kildene til luftforurensning og bybefolkningens eksponering for ulike nivåer, blant annet som beslutningsstøtte for gjennomføring av tiltak. Det er altså behov for å øke bruken av modellberegninger for å skaffe relevant informasjon om luftforurensning og behovet bekreftes også fra kontakt med kommunene, rapporteringsforpliktelser iht. EU-direktivet 2008/50/EC, 2011/850/EC og erfaringer fra arbeidet med å revidere grenseverdier nasjonale mål.

Vi har også satt i gang arbeid med å oppdatere kunnskapen om hvor i landet luftkvalitet bør overvåkes jevnlig med målinger og om det er behov for å endre soneinndelingen som ligger i dagens forskrift. Det er behov for å vurdere dette på nytt siden det er mer enn ti år siden forrige vurdering.

Utfordringer knyttet til framtidig måloppnåelse skyldes først og fremst at kommuner med mye luftforurensning på grunn av veitrafikk må ta i bruk tøffere virkemidler for å redusere belastningen fra trafikk og innføre tiltak som begrenser trafikken inn i byene. I dag mangler

kommunene gode treffsikre verktøy som kan innføres uten først å reforhandle bymiljøavtaler inngått med staten.

Ozonreduserende stoffer

Miljødirektoratet følger opp det nasjonale og internasjonale arbeidet for endelig utfasing av de ozonreduserende stoffene, som beskrevet i instruksen. Under Montrealprotokollene er den viktigste saken på agendaen for møtene i 2014 og kommende møter i 2015 forslaget om en global nedfasing av klimagassene i gruppen HFK, som i stor grad benyttes som erstatning for de ozonreduserende stoffene som fases ut. Utfallet av Partsmøtet i 2014 kan tyde på at det vil kunne bli bedre framdrift i denne saken i 2015.

31. desember 2014 markerte den endelige utfasingen i bruk av den siste gruppen av de ozonreduserende stoffene, HKFK. Etter denne dato er det ikke lenger tillatt å etterfylle eksisterende anlegg med gass, og bruken opphører dermed. I august vitnet Miljødirektoratet i en rettsak i Haugaland Tingrett som gjaldt en, etter vår vurdering, ulovlig import av HKFK. Den gang SFT anmeldte forholdet til politiet i 2007. Begge de to siktede i saken ble idømt betinget fengselsstraff.

Videre har Tilsyns- og miljødataavdelingen i Miljødirektoratet fulgt opp flere tips fra bransjene om mistanke om ulovlig omsetning og bruk av HKFK. Vi er kjent med at det fremdeles er mange kjøle-/fryseanlegg i drift med HKFK-gass. Dette er fremdeles tillatt. Men dersom det har lekket såpass mye gass ut av anleggene at de ikke lenger fungerer, kan de ikke lenger etterfylle og de kan komme i utfordrende situasjoner. Vi er forberedt på en del henvendelser om dette hvor det blir bedt om dispensasjon fra regelverket. Miljødirektoratet vil her holde en restriktiv linje, da EU-forordningen som vår forskrift baserer seg på, i svært liten grad åpner for slike dispensasjoner.

Støy

Støystatistikken fra SSB som ble offentliggjort i mai 2013 viste at det nasjonale målene for innendørs støy er vanskelig å oppfylle. Målet som gjelder samlet støybelastning utendørs går sakte riktig vei. Miljødirektoratet har en viktig oppgave ved å være pådriver ovenfor anleggseiere for å redusere støyplagen. Det viktigste virkemiddelet for reduksjon av støyplagen er støyretningslinjen T-1442. Her bruker vi mye tid

på å veilede fylkesmenn, kommuner, konsulenter og anleggseiere om forståelsen av T-1442. Som et ledd i dette arbeidet, har vi i år revidert veilederen til T-1442, TA-2115, som nå heter M-128/2014.

Den strategiske støykartleggingen initiert av EU ble gjennomført i 2012, og rapportert til EU. Miljødirektoratet har sammenstilt alle handlingsplanene som ble laget for å følge opp og rapportert de inn til EU innen fristen.

I forbindelse med varslet endring av regler for motorferdsel i utmark har Miljødirektoratet utarbeidet en veiledning for hvordan støyhensyn skal ivaretas når snøskuterløyper skal planlegges.

Miljødirektoratet jobber med å lage en forskrift om forurensning fra skytebaner, hvor støyforurensning er en vesentlig del av forskriften.

Utfordringer for framtidig måloppnåelse er knyttet til at det er behov for å skjerpe tiltaksbestemmelser om innendørs støynivå og til at det legges opp til å ta støyhensyn ved fortetting av boligbygging i byområder.

Forurensningstilsyn

Vi gjennomførte i 2014 106 landbaserte industritilsyn av virksomheter som har tillatelse fra Miljødirektoratet. Tilsynet er risikobasert og gjennomføres både som endagsinspeksjoner og flerdagstilsyn (revisjoner). Våre krav til måleprogram var tema på de fleste industritilsyn, og energiledelse var tema på de virksomheter der dette inngår som krav i tillatelsene. REACH var også tema på mange industritilsyn for å sikre at industrien er kjent med og følger opp kravene i REACH.

Aksjoner er effektiv bruk av tilsynsressursene, og bidrar til kompetanseheving internt og ikke minst i bransjen. Dette bidrar til å gi oss god oversikt over miljøutfordringene og en likebehandling av bransjen. I 2014 gjennomførte vi en tilsynsaksjon rettet mot alle aluminiumsverkene som en oppfølging av aksjonen i 2011.

I hovedsak har landbasert industri god kompetanse og kunnskap om miljøregelverket. Likevel avdekker vi for mange brudd på reglene. Flest brudd er det på kravene i internkontrollforskriften, særlig knyttet til manglende rutiner, mangelfulle risikovurderinger og avvikshåndtering. Vi avdekket også mange brudd på kravene om utslippskontroll, håndteringen av avfall

og på kjemikalierregelverket. I 2014 avdekket vi 14 alvorlige brudd på regelverket hos landbasert industri.

Fra tredje kvoteperiode (2013–2020) skal virksomhetenes utslippsrapport verifiseres av en uavhengig tredjepart. Vi gjennomførte noen tilsyn med klimakvoter fra høsten 2014, og vil intensivere dette arbeidet fremover.

På avfallsområdet er det gjennomført tilsyn på mange områder, og avfallshåndtering er tema på de fleste typer tilsyn vi gjennomfører. Vi har kontrollert behandlingsanlegg for farlig avfall og avdekket flere alvorlige brudd. Dette er en bransje vi vil følge opp tett i 2015.

Vi har også gjennomført mange tilsyn av grensekryssende transport av avfall i samarbeid med andre etater som TAD/tollvesenet, politi og tilsynsmyndigheter og tollmyndigheter i andre land.

Fylkesmannen og Miljødirektoratet gjennomførte i 2014 tre omfattende kontrollaksjoner rettet mot avløpsanlegg, deponier og skipsverft.

Miljødirektoratet gjennomførte 15 revisjoner av offshoreanleggene på norsk sokkel i 2014. Det ble avdekket brudd på regelverket i fjorten av kontrollene, men ingen alvorlige brudd på regelverket. Flest av overtredelsene knytter seg til måling av utslipp til luft og vann.

Status for resultatkrav 100 om tilsyn og kontroll med helse- og miljøfaglige stoffer

I 2014 har Miljødirektoratet gjennomført 120 inspeksjoner av importører av produkter og importører/produsenter av kjemikalier. 100 virksomheter er fulgt opp etter tips fra toll, forbrukere eller andre. Vi har kontrollert 600 faste produkter hvorav 126 er sendt til kjemisk analysert. Av dette er det ca. 150 leker som er kontrollert. I tillegg har vi kontrollert 700 stoffer eller stoffblandinger. Vi har gjennomført butikkaksjoner med tema myggmidler (20 kontroller) og kontroll av anleggseiere av kjøleanlegg (34 kontroller) i tillegg har vi gjennomført mindre aksjoner der vi har kontrollert batteri, emballasje og smykker.

Vi har spesiell oppmerksomhet på kontroll av leker og småbarnsprodukter. I 2014 valgte vi ut importører av leketøy for kontroll og vi gjennomførte stikkprøve

kontroll av leker. Vi kjøpte inn og analyserte 90 produkter for barn. Utvalget er ikke tilfeldig, men hentet fra varetyper hvor vi erfaringsmessig forventer flest lovbrudd. Fire av disse viste seg å være ulovlige, og forhandlere og importører ble pålagt å stanse salget.

Erfaringen fra våre kontroller er at særlig importørene av faste produkter har liten kjennskap til hvilke kjemikalier som er benyttet i produksjonen av produktene og de gjennomfører ikke analyser av produktene sine. Mange har derfor risiko for å sette ulovlige produkter på markedet.

I tillegg finner vi mange mangler i merking av stoffer og stoffblandinger samt feil i sikkerhetsdatablader.

Samtidig ser vi med økende uro på at e-handel med utlandet øker. Dette er et vanskelig felt for oss som myndighet å kontrollere, og vi får rapporter om at mange av disse produktene kan være kopivarer av dårlig kvalitet.



3.1.4 Klima

Nasjonalt mål 5.1: Norge skal være karbonnøytralt i 2050.

Nasjonalt mål 5.2: Som en del av en global og ambisiøs klimaavtale der også andre industriland tar på seg store forpliktelser, skal Norge ha et forpliktende mål om karbonnøytralitet senest i 2030. Det innebærer at Norge skal sørge for utslippsreduksjoner i andre land tilsvarende norske utslipp i 2030.

Nasjonalt mål 5.3: Norge skal overoppfylle utslippsforpliktelsen sin med 10 prosentpoeng til 9 prosent under 1990-nivå.

Nasjonalt mål 5.4: Norge skal fram til 2020 ta på seg en forpliktelse om å kutte de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990.

Nasjonalt mål 5.5: Norge skal oppnå lavere utslipp av klimagasser gjennom redusert avskoging og skogdegradering i utviklingsland, og medvirke til bærekraftig utvikling og fattigdomsreduksjon.

Nasjonalt mål 5.6: Samfunnet skal forberedes på og tilpasses klimaendringene.

Klimagassregnskap og framskrivninger

Miljødirektoratet har i samarbeid med SSB og Norsk institutt for skog og landskap, lagt ned mye ressurser i arbeidet med omlegging av rapportering av utslippsregnskapet etter nye retningslinjer (basert på IPCC 2006 Guidelines), som skal benyttes til rapporteringen for 2013 og fremover. Vi jobber også med å implementere de nye bokføringsreglene for skog i andre forpliktelsesperiode under Kyotoprotokollen, som skal leveres som del av utslippsregnskapet i april 2015. Vi vil levere rapportering (National Inventory Report) for 2013 i tråd med nye retningslinjer i april 2015.

Utslippsregnskapet for 2012 ble gjenstand for sentral revisjon fra Bonn i uke 39, og oppdatert informasjon er oversendt i henhold til merknader fra revisjonsteamet. Når revisjonsrapporten blir godkjent, blir tallgrunnlaget for denne rapporteringen brukt til oppgjør av Norges samlede kvotemengde under Kyotoprotokollens første periode (2008–2012).

Miljødirektoratet har i desember 2014 inngått nye «National System»- avtaler med SSB og Norsk institutt for skog og landskap for perioden 2015–2022 knyttet til system og organisering av arbeidet med internasjonal rapportering av norske utslipp og opptak av klimagasser i henhold til klimakonvensjonen, og for langtransportert forurensning i henhold til langtransportkonvensjonen.

Miljødirektoratet har samarbeidet med Finansdepartementet om å utarbeide framskrivninger for utslipp til luft som ble lagt frem i nasjonalbudsjettet for 2015 i oktober. Miljødirektoratets bidrag var å bistå Finansdepartementet i kraft av vår kunnskap om utslippsregnskapet. Vi har fokusert spesielt på utarbeidelse av analyser knyttet til veitransport, jordbruk, avfall og industri samt framskrivninger av andre klimagasser enn CO₂. Videre har Miljødirektoratet vært en pådriver i arbeidet med å få utarbeidet nye framskrivninger av utslipp og opptak fra skog og landarealer. Framskrivningene ble ferdigstilt av Norsk institutt for skog og landskap i august.

Nasjonale tiltak- og virkemiddelanalyser

Direktoratet leverte den 13. oktober del 2 av besvarelsen på lavutslippsoppdraget, med hovedvekt på å beskrive Norge som et lavutslippssamfunn innen 2050, og på vurderinger av utslippsbaner for 2025

og 2030. Første del av oppdraget (den såkalte gap-rapporten) ble levert 6. mars.

Lavutslippsarbeidet har hatt høy prioritet gjennom hele året. I forbindelse med arbeidet ble det lagt vekt på dialog med en rekke etater og bedrifter for å sikre best mulig innspill og kunnskapsgrunnlag. Rapporten, som har vært et viktig underlag for Regjeringens klimamelding om ny utslippsforpliktelse for 2030, har fått god mottagelse. Den har blitt presentert i en rekke fora, blant annet Zero-konferansen og andre konferanser, på møter i en rekke bransjeorganisasjoner og i møte med andre etater og departement. Miljødirektoratet planlegger en årlig rapport med oppdatert kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutviklingen.

Som en oppfølging av Stortingets klimaforlik, har Miljødirektoratet i samarbeid med Statens landbruksforvaltning og Norsk institutt for skog- og landskap utarbeidet rapporten «Målrettet gjødsling av skog som klimatiltak». Rapporten ble sluppet i mai og presentert på et frokostseminar i Miljødirektoratets lokaler i Oslo 22. mai. Videre har Miljødirektoratet besvart et oppdrag om konsekvenser for Norge av ulike bokføringsregler for skog og landarealer i en ny klimaavtale etter 2020.

Forslag til handlingsplan for kortlevde klimadrivere ble publisert på et seminar i Miljødirektoratets regi 6. desember 2013. Miljødirektoratet arbeider med å videreutvikle kunnskapsgrunnlaget, blant annet gjennom arbeid tilknyttet lavutslippsprosjektet og to prosjekter i petroleumssektoren. Miljødirektoratet har også støttet standardiseringsarbeidet for målemetoder på partikler fra vedfyring som pågår i EU (Økodesigndirektivet) og under CEN.

Oppdatering av utslippsregnskapene på svart karbon (BC) og organisk karbon (OC) med sikte på nasjonal status og frivillig rapportering under LRTAP, er i rute.

Resultatene fra handlingsplanen er etterspurt både nasjonalt og internasjonalt, og Miljødirektoratet har bruk mye ressurser på formidling. Vi har blant annet trykket en engelsk versjon av sammendraget i handlingsplanen for kortlevde klimadrivere og oversatt bakgrunns-rapporter til engelsk. Det er også mye aktivitet internasjonalt, ikke minst knyttet til koalisjonen for klima og ren luft (CCAC) hvor

Miljødirektoratet støtter Klima- og miljødepartementet faglig, ulike arbeidsgrupper under Arktisk råd og i Nordområdesamarbeidet samt bilateralt overfor Kina.

Vi har bistått Klima- og miljødepartementet med utarbeidelse av nasjonal biogass-strategi. Arbeidet har gått som planlagt med å slutføre ny elektronisk rapporteringsløsning for biodrivstoff og bærekraftskriterier. Vi har utarbeidet forskriftsforslag for implementering av drivstoffkvalitetsdirektivet (FQD) på oppdrag fra departementet.

Økt bruk av biodrivstoff blir et viktig tiltak for å få ned utslippene i transportsektoren. Miljødirektoratet vil i 2015 bistå departementet med å vurdere hvordan økt krav til innblanding av biodrivstoff gjennomføres på en bærekraftig måte og stimulert utvikling og bruk av 2. og 3. generasjons drivstoff.

Klimakvoter og CO₂-kompensasjonsordningen

Første rapporteringssyklus i tredje periode av EU ETS ble gjennomført i 2014. Alle virksomheter fikk for første gang sine utslipp verifisert av en uavhengig tredjepart og alle rapporterte verifiserte utslipp innen fristen 31. mars 2014. Alt i alt fungerte verifikasjonen av utslipp ved hjelp av uavhengig tredjeparts verifikatører godt. Det har vært et betydelig arbeid med å ferdigstille utslippstillatelser der første versjon av tillatelsen ble gitt med mange oppfølgingspunkter utestående. Dette gjelder spesielt de bransjene som var nye i denne fasen av EU ETS (2013-2020). Det har også vært et betydelig arbeid med å endre tillatelser som følge av endringer i løpet av året hos virksomhetene eller forhold påpekt i løpet av verifikasjonsprosessen. Tildeling av gratiskvoter for 2013 og 2014 til kvotepfiktige virksomheter ble gjennomført i 2014.

Støtte under CO₂-kompensasjonsordningen for støtteåret 2013 ble utbetalt i første halvår av 2014. Til sammen 43 industrivirksomheter fikk totalt utbetalt i overkant av 222 millioner kroner. Støtten ble utbetalt på basis av grunnlagsvedtak fattet for hele støtteperioden (2013-2020). Saksbehandling og oversendelse av klager på grunnlagsvedtakene krevde mye ressurser. Det forventes at noen nye virksomheter kommer til å søke om støtte for 2014, men at saksbehandling og prosessering av utbetalinger vil bli enklere i 2015.

Andre myndighetsoppgaver klima, inkludert lokalt klimaarbeid

Revidert EU-forordning som regulerer de fluorholdige klimagassene ble vedtatt i vår og publisert 16. april 2014. Miljødirektoratet har etter det bistått departementet i arbeidet med å innlemme forordningen i EØS-avtalen. Videre har direktoratet startet arbeidet med å utarbeide høringsforslag for fastsettelse av forordningen i norsk rett gjennom endring av produktforskriftens kapittel 6a. Videre fremdrift i arbeidet med høring og fastsettelse av revidert forskrift, vil avhenge av fremdriften i arbeidet med innlemming av forordningen i EØS-avtalen. Det kan bli en utfordring framover at forsinket implementering av regelverket i norsk rett fører til uforutsigbare rammer for aktørene.

Når det gjelder oppfølging av eksisterende forordning er det oversatt to brosjyrer fra eksisterende forordning knyttet til ansvar for kuldeentreprenører og eiere av kuldeanlegg. Det er, i samarbeid med ENOVA, laget en veileder rettet mot kjøpere av varmepumper. Det har vært løpende oppfølging av sertifisering av bedrifter og personer som arbeider med f-gasser. Tilsyn- og miljødataavdelingen har gjennomført en kontrollaksjon rettet mot kjølebransjens etterlevelse av eksisterende forordning. Brukerne av f-gasser er en stor og fragmentert gruppe som i hovedsak består av svært små selskaper. Miljødirektoratet planlegger å føre tilsyn med at også disse etterlever eksisterende regelverk i 2015.

I 2014 har vi fått kartlagt kommunenes og fylkeskommunenes erfaringer med å lage og bruke klima- og energiplaner og vi bruker dette som innspill i vårt arbeid med å videreutvikle veiledningsmaterieill, følge opp Fylkesmannen og vurdere initiering av nettverk for å styrke kommunenes arbeid. Vi har også hatt seminarer med Fylkesmannen der klima- og energiplaner er tema (såkalt klimanettverk).

Framover ser vi at areal- og transportplanlegging blir en særlig viktig oppgave for kommunene for å sikre at den veigående trafikken ikke fortsetter å øke. Fortetting og smart arealplanlegging som reduserer transportbehovet, sammen med økt tilrettelegging for gange, sykling og kollektivtransport, er avgjørende virkemidler for å lykkes med dette.

Den nye SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging vil ikke uten videre gi kommunene tydelige føringer for avveininger mellom å legge til rette for ulike interesser (for eksempel næringsliv

kontra mer fortetting/kollektivtransport) og det er behov for å stille tydeligere forventninger til (klimavennlig) areal- og transportplanlegging i gjennomveiledningen til SPR for klima- og energiplanlegging.

Vi mener også det er viktig å få på plass et data-grunnlag som gjør at man kan følge utviklingen på nøkkelindikatorer på lokalt nivå og sikre at kommunene kan sette seg relevante mål som kan følges opp på en god måte. Det er dermed behov for bedre verktøy for kommuner for å følge utviklingen i klimagassutslipp på lokalt nivå. Etter at SSB la ned sin statistikk fordelt på kommunenivå (som ikke var god nok for dette formålet), jobber vi med å utvikle bedre tallgrunnlag som kan brukes for henholdsvis små og større kommuner. Dette er et krevende arbeid og vil kreve ressurser (tid og innsats) å få på plass. Vi ser for oss en trinnvis utvikling.

Internasjonalt klimaarbeid

Direktoratet bidrar direkte inn i klimaforhandlingene på flere tema gjennom deltakelse på forhandlingsmøter og relaterte workshops. Det legges opp til at direktoratet har ansvar for og bidrar til flere tema enn tidligere, blant annet klimatilpasning. Direktoratet bidrar også inn i prosessen for å bestemme Norges mulige forpliktelse i den nye avtalen.

Det har vært svært høy aktivitet på arbeidet med FNs klimapanel og arbeidet med den femte hovedrapporten de siste årene. 2014 var et veldig aktivt år med lansering av to arbeidsgrupperapporter og Synteserapporten. Miljødirektoratet har koordinert og sendt tilbakemelding på myndighetshøringene til alle sammendragene og deltatt i sluttbehandlingen av dem i plenumsmøtene til FNs klimapanel.

Miljødirektoratet har i samarbeid med de viktigste involverte forskningsmiljøene stått for ulike lanseringsarrangement og dybdeseminarer. Vi har utarbeidet og gitt ut mye bakgrunnsmateriale og informasjonsmateriale. Dette inkluderer en rekke faktaark, informasjon på Miljødirektoratet.no og Miljøstatus.no og oversettelse av IPCC-filmer til norsk. I tillegg har det blitt distribuert et skolehefte til skoleverket. Vi har også holdt en rekke presentasjoner, hovedsakelig i offentlig sektor, men også noe i privat sektor. Miljødirektoratet har også deltatt i en egen IPCC «task group» som arbeider med IPCCs planlegging av fremtidige aktiviteter og organisering.

Klimatilpasning

Miljødirektoratet har fått en ny rolle på klimatilpasning der direktoratet støtter Klima- og miljødepartementet i det nasjonale arbeidet. Miljødirektoratet overtok denne rollen fra Direktorat for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) 1. januar 2014.

Det er i 2014 jobbet svært aktivt for å etablere nettverk og samarbeid med andre viktige aktører på området, både direktorater, etater og interesseorganisasjoner (DSB, NVE, Landbruksdirektoratet, Direktoratet for byggekvalitet, KS, Finans Norge, KSS m.fl.). Det har vært samarbeidet spesielt tett med DSB og dernest NVE. Mot disse to etatene har man også jobbet aktivt for å klargjøre etatenes roller og ansvar for å sikre at viktige oppgaver på klimatilpasning blir ivaretatt og at vi unngår dobbeltarbeid og overlapp. Disse tre etatene jobbet høsten 2014 med flere felles arrangementer som skal gjennomføres i 2015, deriblant en nasjonal klimatilpasningskonferanse og en fellessamling om klimatilpasning for miljøvernlederne og beredskapssjefene hos Fylkesmennene.

Miljødirektoratet drifter nettstedet Klimatilpasning.no og jobber nå med å utvikle en ny informasjons- og kommunikasjonsløsning for det nasjonale klimatilpasningsarbeidet. Dette arbeidet gjøres i tett dialog men en rekke andre etater.

Kunnskapsgrunnlaget og tilrettelegging av klimainformasjon til sluttbrukere på både lokalt og nasjonalt nivå er svært viktig i klimatilpasningsarbeidet i Norge. Miljødirektoratet har derfor jobbet tett med Klimaservicesenteret og andre forskningsinstitusjoner i forbindelse med at nye klimaframskrivninger (inkl. framskrivninger for havnivåstigning) for Norge skal utarbeides, og at tjenestene til Klimaservicesenteret skal etableres. Miljødirektoratet sitter også i styret til Klimaservicesenteret.

Det er jobbet mot Fylkesmannen for å bidra til å styrke det regionale og lokale klimatilpasningsarbeidet. Miljødirektoratet har inkludert klimatilpasning i embetsoppdraget og på ulike fylkesmannssamlinger. Miljødirektoratet arrangerer, samt høstmøtet til Fylkesmannen i regi av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Miljødirektoratet har også støttet to ulike kompetansebyggende pilotprosjekt og har etablert en referansegruppe blant fylkesmennene som skal bistå i arbeidet med å utvikle klimatilpasningsarbeidet på regionalt og lokalt nivå.

Miljødirektoratet har høsten 2014 jobbet med å kartlegge hvordan et nasjonalt nettverk på klimatilpasningsområdet bør innrettes. Dette har vært gjort i tett dialog med KS som også har etablert et nettverk blant noen kommuner. Miljødirektoratet vil innen 1. april 2015 gi en anbefaling til Klima- og miljødepartementet om hvordan dette nettverket bør innrettes.

Miljødirektoratet har startet en kartlegging av mulige indikatorer for å vurdere måloppnåelse på klimatilpasningsområdet etter oppdrag fra departementet. Vi har gjennomført en litteraturstudie av andre lands indikatorer og begynt en kartlegging av hvilke eksisterende indikatorer på naturmiljøområdet som kan være aktuelle for klimatilpasning. Oppdraget forsetter første halvår av 2015 med en kartlegging av mulige indikatorer fra andre sektorer. Oppdraget skal leveres til departementet juni 2015.

Miljødirektoratet deltar i ulike internasjonale fora for å holde oversikt over klimatilpasningsarbeidet i europeiske land og på EU-nivå. Miljødirektoratet var vertskap for et internasjonalt møte i arbeidsgruppen for klimatilpasning til European Network of the Heads of Environment Protection Agencies.

Status for resultatkrav 131 om klimatilpasning

Se omtalen over.

Overvann

Utvalget som skal vurdere rammene for kommunenes håndtering av overvann ble oppnevnt 11. april 2014. Utvalget skal avgjøre sin innstilling (NOU) innen 1. desember 2015. Miljødirektoratet har sekretariatsansvaret for overvannsutvalget og bistår utvalget i gjennomføringen med nødvendige utredninger og ferdigstilling av NOU-en. Arbeidet går etter planen.

Fornybar energi

Direktoratet har i år knyttet arbeidet med klima og fornybar energi tettere sammen gjennom opprettelsen av en egen seksjon for fornybar energi under klimaavdelingen. En sentral oppgave for denne seksjonen er å bidra til en strategi for framtidig utbygging og av fornybar energi der hensynet til både naturmangfold og klima ivaretas på best mulig måte. Dette arbeidet er allerede i gang i forbindelse med blant annet Lavutslippoppdraget og dialog med NVE knyttet til arbeidet med ny energimelding. Videre har vi startet opp arbeidet med å etablere en kunnskapsbase om miljøkonsekvenser av vindkraft på land og til havs.

I november 2014 arrangerte vi et møte med Fylkesmannens miljøvernavdelinger for å diskutere samarbeid og rollefordeling i forbindelse med kunnskapsoppbygging og detaljplanlegging av vindkraft. Videre har direktoratet levert høringsuttalelse på 13 vindkraftsøknader og to meldinger. Signaler vi har fått fra NVE tyder på at det vil komme en del vindkraftsaker i første del av 2015, men at det utpå vårparten vil bli få eller ingen flere slike saker i tiden fram mot 2020. Dette henger sammen med at tiden begynner å bli knapp for utbyggere som vil ha nye anlegg med under ordningen med el-sertifikater. I tråd med denne utviklingen har vi høsten 2014 fokusert mer på hvordan miljøhensyn kan ivaretas best mulig i utbyggingsfasen. Arbeidet med kraftlinjer er på samme nivå som de siste årene.

Annet

Miljødirektoratet fikk et oppdrag i oppdrag å utarbeide en rapport som vurderer klimaendringenes påvirkning på naturmangfoldet (på økosystemnivå) i Norge i lys av utslippsbanene skissert av FNs klimapanel. Det har ikke vært mulig å ferdigstille dette arbeidet i 2014 og vi er blitt enig om ny frist 1. desember 2015. En overordnet kortversjon basert på framskrivninger fra FNs klimapanelers fjerde hovedrapport skal leveres i januar 2015.



3.1.5 Polarområdene

Nasjonalt mål 6.1: Omfanget av villmarkspregede områder på Svalbard skal holdes uforandret, naturmangfoldet skal bevares tilnærmet upåvirket av lokal aktivitet og motorisert ferdsel, og verneområdenes verdi som referanseområde for forskning skal sikres.

Nasjonalt mål 6.3: Negativ menneskelig påvirkning og risiko for påvirkning på miljøet i polarområdene skal reduseres.

Internasjonalt samarbeid, nasjonalt mål 3: Negativ menneskelig påvirkning og risiko for påvirkning på miljøet i nord- og polarområdene skal reduseres.

Miljødirektoratets hovedoppgaver på Svalbard er artsforvaltning, verneområdeforvaltning, ferdsel, turisme og friluftsliv, forurensing, utslipp og avfallshåndtering. Miljødirektoratet er i tillegg tildelt en koordinerende rolle knyttet til etatsstyring av Sysselmannen, jf. instruks av 14. januar 2014 fra departementet om miljøforvaltningen på Svalbard.

Verneområder i polarområdene

Arbeidet med forvaltningsplanene for nasjonalparkene på Vest-Spitsbergen er i rute. Det har ikke vært ressurser til å ferdigstille et datasett for inngrepsfri natur på Svalbard. Arbeidet med forvaltningsplanen for Jan Mayen naturreservat er igangsatt.

De viktigste oppgavene i 2014 har vært å hente inn kunnskap som grunnlag for en vurdering av dagens forvaltning av de høstbare artene og rødlisteartene på Svalbard. Arbeidet er noe forsinket på grunn av behov for å supplere kunnskapsgrunnlaget og synkronisere arbeidet med ny rødliste 2015. Arbeidet med Naturindeks for Norge omfatter ikke Svalbard og havområdene rundt. Et prosjekt ble satt i gang senhøsten 2013 for å vurdere muligheten for å fremstille Naturindeks for Svalbard. Dette ble samkjørt med initiativ fra CAFF om pilotprosjekt på naturindeks for Arktis. Rapport fra NINA, i samarbeid med Norsk polarinstitutt og Havforskningsinstituttet om naturindeks for Svalbard og Arktis, forventes ferdig i april 2015. Vedrørende videreutvikling av Miljøovervåking for Svalbard og Jan Mayen (MOSJ), har Miljødirektoratet deltatt i to fagrådsmøter i 2014.

Etatsstyring Sysselmannen

Miljødirektoratet har en koordinerende rolle i etatsstyringen av Sysselmannen. En sentral oppgave i 2014 har vært å gi innspill til miljøforvaltningsdelen i tildelingsbrevet for Sysselmannen. Innspillene til tildelingsbrevet ble utarbeidet på grunnlag av det årlige samrådsmøtet mellom Miljødirektoratet, Riksantikvaren, Norsk polarinstitutt og Sysselmannen på Svalbard. Direktoratet har også gitt innspill til Klima- og miljødepartementets styringsdialog med Sysselmannen.

Forurensing og miljøgifter i polarområdene

Resipientundersøkelsen har anbefalt at det innføres rensing av avløpsvannet fra Longerbyen. Dette går i dag urensset ut etter pumping og utslipp langt fra land. Miljødirektoratet har i 2014 vært i dialog med Sysselmannen om hvilken form for rensing som er egnet ut fra lokale forhold samt bidratt i vurderinger av hvilke krav som bør stilles til dokumentasjon av dagens drift. Om Sysselmannen har behov for ytterligere dialog rundt innføring av nye og skjerpede krav til rensing, kan vi bidra på forespørsel.

Sommeren 2014 ble det gjennomført et forurensningstokt med deltakelse fra Sysselmannen og Miljødirektoratet. Det var anløp i Barentsburg og Pyramiden der spesielt forurensningssituasjonen i grunn og miljøutfordringer i forbindelse med avfallshåndteringen ble diskutert med representanter for Trust Arcticugol (TA). Til tross for forbedringer i håndteringen av husholdnings- og industriavfall er det behov for flere tiltak for å komme frem til en miljøforsvarlig håndtering av avfall. TA orienterte om status for kunnskap, gjennomførte tiltak og hvordan arbeidet skal videreføres på forurensete lokaliteter. Det ble orientert om at den russiske forskningsinstitusjonen Taiphon bygger opp et analyselaboratorium i Barentsburg, som benyttes i overvåking av forurensningssituasjonen i Barentsburg og Pyramiden. Taiphon* har på oppdrag fra TA gjennomført årlig overvåking i omgivelsene siden 2008.

Tillatelse til virksomhet etter svalbardmiljøloven for TA skal utvides til også å omfatte gruvevirksomhet, i tillegg til energiproduksjonen i Barentsburg og på Kapp Heer. Ellers skal tillatelse til virksomhet etter svalbardmiljøloven for Store Norske Spitsbergen Gruvekompani utvides til å omfatte gruve 7 i Adventdalen. Ved Longyear energiverk pågår bygging av renseanlegg som skal tilfredsstille skjerpede krav til utslipp til luft fra 31. desember 2015.

Utfordringer for framtidig måloppnåelse under nasjonalt mål 6.1 kan være begrenset kapasitet i miljøforvaltningen (Miljødirektoratet, Sysselmannen på Svalbard) eller Norsk polarinstitutt, som viktigste kunnskapsleverandør.

Internasjonalt polararbeid

Vi deltar aktivt i miljøsam arbeidet under Arktisk råd ved å lede det norske arbeidet i AMAP (overvåking klima og forurensning) og CAFF (naturmangfold), og ved å delta i arbeidet i ACAP (tiltak) og PAME (marint), hvor Klima- og miljødepartementet selv leder arbeidet.

Høsten 2014 var Miljødirektoratet i samarbeid med CAFF-sekretariatet vertskap for en bred konferanse kalt Arctic Biodiversity Conference (ABA-konferansen) med ca. 430 deltagere fra hovedsakelig

arktiske land, men også andre land. Hensikten var å presentere hovedfunnene fra den omfattende arktiske biodiversitetsrapporten som ble publisert i 2013. I tillegg var formålet å få innspill til CAFF sin oppfølging av politiske anbefalinger som kom i ettertid av den faglige utredningsrapporten. Norge overtar formannskapet i CAFF fra 2015 for en periode for to år.

Annet viktig arbeid i 2014 var utarbeidelsen av en ACAP rapport om mulige tiltak i Arktis knyttet til vedforbrenning i husholdningsovnene for å redusere kortlevde klimadrivere som bidrar til oppvarming i Arktis. I forlengelsen av dette prosjektet støtter Norge USA i etableringen av en informasjonsportal for tiltak rettet mot svart karbon.

AMAPs ekspertgrupper har ferdigstilt utredninger som oppsummerer ny kunnskap om kortlevende klimadrivere, miljøgifter, radioaktivitet og human helse i nordområdene. Et svært viktig prosjekt for AMAP og Arktisk råd er prosjektet Adaptation Actions for a Changing Arctic (AACAA) som vurderer konsekvenser av klima og samfunnsmessige endringer, og hvilke utfordringer det stiller de arktiske landene overfor. I tilbakemeldingen på foreløpig tildelingsbrev til departementet har vi sagt at vi skal strekke oss for å opprettholde aktivitetene i Arktisk Råd på samme nivå som i 2014, men at det vil være vanskelig å innfri et ønske om økt innsats. Dette skyldes kutt i våre budsjetter.

I Barentssamarbeidet har vi i 2014 deltatt i arbeid knyttet til vurderinger om tidligere sterkt forurensende industrilokaliteter nå kan tas ut av en arktisk liste over de mest forurensende (hot spot) i Russland. I samarbeidet med Russland har Miljødirektoratet prioritert samarbeid knyttet til avfall og naturmangfold. Det har blant annet vært studieturer til Norge fra Russland hvor fokus har vært på å vise hvordan avfallssystemet er i Norge fra avfall blir generert i husholdningene, til de sluttbehandles via gjenvinning eller forbrenning. Miljødirektoratet har også utarbeidet en rapport om svart karbon og metan i den norske delen av Barentsregionen.

*Taiphon er oppnevnt av russiske myndigheter, deltar i AMAP og har hovedkontor i St. Petersburg.



Foto: GEOphoto.no

Som nasjonalt kontaktpunkt for isbjørnavtalen har Miljødirektoratet deltatt aktivt i det internasjonale arbeidet med utviklingen av en sirkumpolar handlingsplan for isbjørn.

3.1.6 Internasjonalt samarbeid

Internasjonalt samarbeid, nasjonalt mål 1: Norge skal være en pådriver for at EUs politikk- og regelverksutvikling, internasjonale avtaler og samarbeidsorgan på miljøområdet, herunder FNs miljøprogram UNEP og UNESCO, og rammevilkår for handel og investeringer bidrar til høye miljøkrav og fremmer en bærekraftig utvikling.

Internasjonalt samarbeid, nasjonalt mål 2: Utviklingspolitikken og samarbeidet med utviklingsland skal bidra til en grønnere utvikling, og oppbygging av kapasitet og kompetanse til å forvalte miljø- og naturressurser.

Arbeid i EU og samarbeid under EØS-midlene

Vi deltar i ca. 110 ekspertgrupper eller komiteer i EU. I 2014 deltok vi i ca. 230 slike møter, noen av en dags varighet, mens andre varte i en uke. Hvor aktive vi er i de ulike gruppene, varierer ut i fra viktigheten for Norge og hvilken mulighet vi ser for å påvirke. I 2014 etablerte vi nye rutiner for å sikre enda bedre lederforankring, at vi kommer inn i prosessene på riktig tidspunkt og for å ha en effektiv dialog med Klima- og

miljødepartementet og miljørådene om de sakene som skal opp. Erfaringen er at vi kan påvirke saker i EU ved å spille inn vår kunnskap og erfaring og når innspillene kommer på riktig tid i prosessen. Det er viktig å ha oppmerksomhet på dette i arbeidet vårt framover.

Samarbeidet under EØS-midlene med de nyeste EU landene går i hovedtrekk godt. Vi bidrar med kunnskap og erfaringer som er nyttige når landene skal innfri EUs regelverk og bygge opp forvaltningskompetanse. Selv får vi gode kontakter og kan lære av deres erfaringer og utfordringer.

Det er etablert et samarbeid innen naturmangfold med Litauen, Tsjekkia, Bulgaria og Romania; klima med Litauen og Latvia; hav- og vann med Litauen, Estland og Bulgaria; overvåking og tilsyn med Polen; miljøgifter med Romania; grensekryssende avfall med Ungarn, og vannovervåking med Romania. De formelle prosessene for å få samarbeidet med flere av landene på plass har tatt mye tid utenfor vår kontroll, og fristen for ferdigstilling av samarbeidsprosjektene innen april 2016 vil i en del tilfeller være krevende.

Miljødirektoratet er av Klima- og miljødepartementet trukket inn i det forberedende arbeidet på norsk side for en ny periode med EØS-midler (2015–2019). Det vil etter vår mening være en fordel om det i denne perioden blir åpnet for flere såkalte «pre-definerte»

prosjekter. Da vil Miljødirektoratet selv ha mulighet til å inngå prosjekter med disse landene der det er hensiktsmessig og ikke kun være en tilrettelegger for samarbeid mellom landene og andre norske miljøinstitusjoner. Ambisjonen vår er å opprettholde aktiviteten samlet sett i disse landene omtrent på dagens nivå. Mange av områdene der vår kompetanse etterspørres har også viktige nasjonale oppgaver. Selv om en del av arbeidet er fullfinansiert tar det tid å bygge opp dyktige mennesker.

Vi deltok sammen med departementet på UNEPs konsultasjon med stater og interessegrupper om den sjettede Global Environmental Outlook (GEO-6) i Berlin i oktober 2014. Departementet ledet møtet og direktoratet førte ordet på vegne av Norge i dialogen som fastsatte prosess og utforming av rapporten som skal være utarbeidet senest i 2018

Status for resultatkrav 148 om EU/EØS-arbeidet i direktoratet

Miljødirektoratets arbeid med å styrke og målrette EU/EØS-arbeidet slik at det er i tråd med Klima- og miljødepartementets strategi for påvirkning overfor EU, er i rute. Vi har etablert nye rutiner som enda bedre skal sikre effektive prosesser, god lederforankring og at vi kommer inn i sakene på rett tid. Det er etablert faste koordineringsmøter mellom Miljødirektoratet, departementet og miljøråden i Brussel før viktige møter i EU. Vi har også etablert flere kompetansekurs.

Samarbeid med bistandsland

I 2014 ble det etablert og videreført viktige samarbeidsprosjekter på forurensningsområdet med miljømyndighetene i Kina. Klimasamarbeidet omfatter oppbygging av et nasjonalt kvotesystem, utslippsregister og retningslinjer for rapportering av utslipp fra ulike sektorer. Prosjektene går godt og bygger opp under det globale konvensjonsarbeidet. Videre er det etablert et godt samarbeid med kinesiske myndigheter og fagmiljøer om å redusere luftforurensningen i kinesiske byer. Det nye kvikksølv-samarbeidet er også godt i gang, med de første kartleggingene av hva som må på plass i Kina for å etterleve Minamatakonvensjonen. Gjennom mange år har vi arbeidet med kinesiske myndigheter om å videreutvikle deres forurensningstilsyn. Vi har startet en diskusjon om nye samarbeidsområder, som kortlevde klimadrivere.

Miljødirektoratet avsluttet i juni et treårig samarbeidsprosjekt om ivaretagelse og bruk av naturmangfold for å dempe følgene av klimaendringer. Det kan forventes initiativ fra kinesisk side om videreføring av deler av prosjektet. Et forprosjekt for et samarbeid om ivaretagelse av biologisk mangfold i et område rammet av større jordskjelv ble avsluttet og direkte videreført i et treårig hovedprosjekt gjennom en avtale signert i desember 2014. Likeledes ble det samtidig signert en avtale om et treårig samarbeidsprosjekt innen økosystemtjenester og verdsetting av natur.

I Sør-Afrika har vi en dialog med myndighetene om å starte opp et samarbeid om styrking av det nasjonale utslippsregnskapet for klimagasser, og et samarbeid på havforvaltning er aktuelt. I 2013 hadde vi et godt samarbeid med miljømyndighetene i Brasil om havforvaltning og regulering av olje- og gasssektoren, men på grunn av forhold på brasiliansk side har det ikke vært aktiviteter på dette i 2014.

I 2014 er det etablert et «tidlig fase»-samarbeid med India på tilsyn og samarbeidet går inn i 2015. Videre samarbeider vi med India om opprettelsen av et Centre for Biodiversity Policy and Law (CEBPOL), men administrative utfordringer har medført at den implementerende fasen har blitt betydelig forsinket.

Det er startet opp et samarbeid med Myanmar innen verneområdeforvaltning. Omforent søknad om et treårig samarbeidsprosjekt ble sendt Ambassaden via Klima- og miljødepartementet i januar 2014. Det ble gjennomført en 'inception fase' med mål om å få utarbeidet et felles programdokument for de samlede miljøsamarbeidsprosjektene (tre prosjekter, inkludert farlig avfall) samt utvikle et mer detaljert prosjektdokument. Endelig prosjektdokument forventes ferdigstilt i februar 2015.

I 2014 kom det på plass en ny instruks for fordelingen av ansvar mellom Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet for samarbeidet med landene under Olje for utvikling. Vi har fått et større ansvar for å gjennomføre programmer i de enkelte land, når landene er bestemt. Det er avklart med departementet at vi konsentrerer innsatsen i inntil seks land. Flere land kan være aktuelle men det har vi ikke ressurser til.

Ambisjonen vår i 2015 er å opprettholde samarbeidet med utviklingslandene på samme nivå som i 2014.

Det merkes at våre budsjetter er redusert. Mange av områdene der vår kompetanse etterspørres internasjonalt har også viktige nasjonale oppgaver. Selv om en del av arbeidet er fullfinansiert, tar det tid å bygge opp dyktige mennesker. Det er heller ikke bare å kjøpe ressurser utenfra, da dette i så fall skal administreres og følges opp.

3.1.7 Kunnskap

Miljøstatus

Miljøstatus.no gir en bred oversikt over naturtilstanden og forurensningen i Norge og skal vise om miljøet i Norge har en god utvikling. For å vite om vi er på rett vei, må vi ha kunnskap om miljøtilstanden og hvordan den utvikler seg. Da trenger vi faste kriterier å måle på – såkalte indikatorer – slik at vi kan se utviklingen over tid og sted.

Nasjonale miljømål og indikatorer skal være oppdaterte og tilgjengelige på dette nettstedet. I 2014 fikk vi nye nasjonale mål for resultatområde 1. Naturmangfold. De nye målene og de av dagens indikatorer som skal beholdes ble publisert på nettstedet ved årsskiftet. Resten av indikatorene blir lagt ut fortløpende, og vil være på plass senest i begynnelsen av oktober slik at statsbudsjettet for 2016 kan vise hvordan miljøet i Norge utvikler seg gjennom å lenke til indikatorene på Miljøstatus.no.

Den viktigste oppgaven i 2014 knyttet til Miljødirektoratets funksjon som nasjonalt knutepunkt for Det europeiske miljøbyrået (EEA), var kvalitetssikring og levering av norske bidrag til rapporten Miljøstatus for Europa (SOER 2015) som kommer 4. mars. Bidragene til SOER hentes i hovedsak fra Miljøstatus.no. Innhold fra SOER 2015, eksempelvis sammenligninger mellom land der landene har felles indikatorer, gjøre tilgjengelig for norske brukere på Miljøstatus.no.

I 2014 fikk vi nye miljøstatuskart som er enklere å bruke. Nytt design og mer brukervennlig navigasjonsløsning for nettstedet ble utviklet sist høst, og vil bli tatt i bruk i år. I tillegg til utvikling og oppdatering av innholdet arbeider vi med å gjøre Miljøstatus og innholdet på nettstedet kjent for brukerne. Ved årsskiftet hadde Miljøstatus 28 643 følgere i sosiale medier. I 2014 hadde nettstedet til sammen 401 772 besøkende.

Miljødata

Miljødirektoratet arbeider kontinuerlig med å øke kvaliteten og omfanget av det digitale kunnskapsgrunnlaget samtidig som vi ser på metoder for å effektivisere datainnsamlingen og distribusjonen av kunnskapen til brukerne. I 2014 har vi fokusert på rutiner og tekniske løsninger for forvaltning og distribusjon av data over arter av nasjonal forvaltningsinteresse i samarbeid med Artsdatabanken. Det har også vært en satsing på kartlagte og verdsatte friluftslivsområder og tekniske løsninger for import og distribusjon av data fra Naturbase.

Ved utgangen av 2014 var de fleste datasettene som Miljødirektoratet skal levere til det offentlige kartgrunnlaget (DOK) beskrevet og standardisert i henhold til kravene og godkjent av Kartverket og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Miljødirektoratet er i front av statlige etater på dette området.

I 2014 er det gjennomført flere prosjekter for å forbedre dataflyten inn og ut av Naturbase.

En ny versjon av Miljødirektoratets nedlastningsportal som gir brukerne mulighet til å laste ned oppdaterte stedfesta data direkte fra Miljødirektoratets databaser, er satt i drift. Blant annet er data for forurenset grunn gjort tilgjengelig gjennom nedlastingsportalen. Dette er en synergieffekt av sammenslåingen, jf. at nedlastingsportalen opprinnelig ble utviklet av Direktoratet for naturforvaltning.

Miljødirektoratets kartkatalog er oppdatert med informasjon om de datasettene og karttjenestene som direktoratet distribuerer. Også her ser vi synergieffekter av sammenslåingen.

I tillegg deltar vi i samarbeidsprosjekt som forbereder mottak og bruk av satellittdata, hvor vi ser på potensielle bruksområder for datainnsamling ved bruk av fjernmåling. Vi leder MAREANO sin geodatagruppe som ble etablert i fjor, hvor målet er å bedre tilretteleggingen av marine kartleggingsdata for forvaltningsformål. Miljødirektoratet legger også ned en betydelig innsats i utviklingen av nasjonale fellesløsninger for effektivisering av tilgang til miljødata gjennom prosjektet GeoNorge.

Statistikk for nye og reviderte områder i Naturbase i 2014:

Datasett	Antall nye områder 2014	Antall reviderte områder 2014
Foreslåtte naturvernområder	24	0
Naturvernområder	61	166
Statlig sikra friluftslivsområder	24	14
Kartlagte og verdsatte friluftslivsområder	2 786	122
Viktige naturtyper (og utvalgte naturtyper)	9 602	3 333
Artsdata	871	79
ALLE DATASETT	13 368	3714

For at Miljødirektoratet skal fortsette å være en god og stabil leverandør av miljødata er det viktig at de tekniske løsningene forbedres, herunder systemer som legger til rette for mer effektiv innlegging og kvalitetssikring av data.

Miljøforskning og miljøovervåking

Miljødirektoratet samarbeider godt med Forskningsrådet og forskningsrelevante aktører (også internasjonalt) for å dekke våre kunnskapsbehov og om forskningsformidling. Vi legger «Katalog over miljøforvaltningens forskningsbehov 2010–2015» til grunn i innspill til Forskningsrådet, miljøinstituttene nasjonale oppgaver og strategiske instituttsatsninger (SISer) og generelt i alle prosesser der det er relevant. Vi deltar aktivt i de store programmene under Forskningsrådet, og internasjonalt, blant annet IPCC, IPBES og JPlene. En strategisk plan for FoU-arbeidet ferdigstilles høsten 2014 og vil gi Miljødirektoratet en felles og effektiv organisering av arbeidet for å sikre kunnskapsgrunnlaget.

Miljøovervåking er essensielt i en kunnskapsbasert forvaltning og overvåkingsprogrammene leverer resultater som brukes inn i direktoratets løpende arbeid, for eksempel på rovviltområdet (nasjonalt) og i kjemikaliearbeidet (internasjonalt).

Miljøovervåkingen fra 2014 viser blant annet at stigende havtemperatur bidrar til krykkjebestandenes nedgang, og at situasjonen nå er alvorlig. Videre oppdaget miljøovervåkingen av nye kjemikalier at norsk villfisk inneholder stoffer fra solkrem og nye bisfenoler. En gledelig nyhet er at nivåer av brannskumstoffet PFOS,

som ble forbudt i 2007, nå synker langs hele kysten. Dette viser at miljøovervåkingen på flere områder oppfyller målet om å skaffe et godt kunnskapsgrunnlag for tiltak og politiske beslutninger, og å sikre befolkningen rett til informasjon om miljøets tilstand.

Overvåkingsfullmakten er ikke tilstrekkelig for å gjennomføre alle overvåkingsprosjekter som er nødvendig for å følge med på tilstanden i norsk natur. Det brukes derfor ca. 100 mill. kr fra andre poster i tillegg.

Kommunikasjon og formidling

En av Miljødirektoratets funksjoner er å skaffe og formidle miljøinformasjon. Dette løser vi gjennom et aktivt kommunikasjonsarbeid i en rekke kanaler. Miljødirektoratet er aktive i media og håndterer daglig henvendelser fra journalister. I fjor ble Miljødirektoratet, inkludert Statens naturoppsyn (SNO), omtalt om lag 17 000 ganger, ifølge tall fra medieovervåkingstjenesten Opoint. Hoveddelen av omtalen er i lokale og regionale medier. 16 prosent er i riksmidier.

Vi publiserte i fjor 382 pressemeldinger på nettstedet vårt, Miljødirektoratet.no. Pressemeldinger, arrangementsinvitasjoner, høringsaker og annet spres gjennom vårt nyhetsbrev som har 7 200 abonnenter.

Vi vokste betydelig i sosiale medier i 2014. På Facebook liker over 10 000 personer direktoratet, noe som tilsvarer en dobling i antall på ett år. På Twitter har vi 4 000 følgere. I tillegg er vi tilstede på Flickr, LinkedIn, Google+, og vi har vår egen kanal for deling av video på YouTube. Miljødirektør Ellen Hambro har også sin egen blogg, «Miljøblikk».

Miljødirektoratet overtok 1. april 2014 flere formidlingsoppgaver fra Klima- og miljødepartementet: klimakommunikasjonsoppgaver, «Miljøambassadørene» og kampanjen «Summende hager» og andre faglige orienterte kampanjer og kommunikasjonsopplegg rettet mot befolkningen.

Vi jobbet i 2014 også med en klimakommunikasjonsstrategi på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet. Dette er en samlet strategi for direktoratets kommunikasjon om klima, et arbeid som baserer seg på direktoratets oppgaver og ansvar på klimafeltet, og som kontaktpunkt i Norge for FNs klimapanel (IPCC). Strategien leveres i 2015 som et forslag til departementet.

«Miljøambassadørene» er en foredragsturne hvor en gruppe unge, kunnskapsrike ambassadører holder foredrag ved ungdomsskoler og videregående skoler landet rundt. Gjennom en personlig vinkling basert på egne erfaringer, og utstrakt bruk av bilder og animasjoner, formidler miljøambassadørene kunnskap om klimasystemet og viser sammenhengene mellom klimaendringer, tap av naturmangfold og andre miljøutfordringer. 40 000 skoleelever hørte foredragene i 2014.

Kampanjen «Summende hager» sprer kunnskap om viktigheten av insekters pollinering og hvordan hageeiere kan tilrettelegge for bier og andre bestøvende insekter. Den gjennomføres i samarbeid med Det norske hageselskap. Kampanjen vant i fjor European Excellence Award som beste offentlige informasjonskampanje.

Miljødirektoratets ansatte er etterspurte som foredragsholdere på konferanser og seminarer, og en rekke miljøfaglige foredrag og presentasjoner ble holdt i løpet av året. Også miljødirektøren drev en aktiv foredragsvirksomhet og prioriterte å stille i konferanser og møter hvor utvalgte samarbeidspartnere var målgruppe.

Statens naturoppsyn (SNO) driver naturveiledning til publikum og skoleklasser. Dette er veiledning ansikt-til-ansikt, hvor naturveilederne i SNO sprer naturkunnskap og gir opplevelser i felt. Naturveiledningen fokuserte i 2014 på temaet rovdyr. To naturveiledere på Flå rovdyrcenter og Namsskogan rovdyrcenter er på plass og etablert. Dette vil være et

viktig bidrag i det å formidle kunnskap om rovdyr samt styrke innsikt og respekt for rovdyrers plass i naturen. Personell fra Statens naturoppsyn ga i 2014 veiledning og informasjon til ca. 46 000 personer.

Statens naturoppsyn utviklet i 2014 et nytt opplegg for skoleelever, kalt «Barnas naturoppsyn», hvor elevene lærer om verneområder og trua arter. Elevene får anledning til å være ambassadører for verneområder eller for en art. Dette har vært stor suksess, spesielt der elevene har opptrådt som ambassadører opp mot lokalpolitikere.

Miljødirektoratet autoriserer og gir driftstilskudd til en rekke naturinformasjonssentre i Norge. Sentrene driver formidling knyttet til ulike naturverdier. I 2014 støttet direktoratet 15 nasjonalparksentre, tre rovviltssentre, fem våtmarksentre, to villreinsentre og et laksesenter.

Internett er en viktig kanal for Miljødirektoratet i vår formidling av miljøinformasjon. Hovednettstedet vårt, Miljødirektoratet.no, hadde i fjor over 450 000 besøkende og 2,6 millioner sidevisninger. Direktoratet har helt eller delvis ansvaret for en rekke andre nettstedet også, som Miljøstatus.no, Miljøkommune.no og Klimatilpasning.no, og en rekke verktøy og tjenester. Samlet sett gir våre nettstedet- og tjenester en bred innsikt i alt fra naturtyper, jakt og fiskerettigheter, til data om rovvilt og forurenset grunn. Vi ser det er behov for en bedre samordning av vår satsing på nett for å styrke og målrette innsatsen ytterligere.

3.1.8 Regelverk

Lov og regelverksarbeid

Oppfølging av naturmangfoldloven

Miljødirektoratet har i oppgave å sørge for opplæring i naturmangfoldloven. Det er i denne sammenheng gjennomført møter og vi har samarbeidet med andre sektorer. Det er også gitt økonomiske støtte til kurs for kommuner i enkelte fylker, i tillegg til personellbidrag. Videre er det gitt økonomisk støtte til nettverkskurs i enkelte fylker.

Miljødirektoratet ferdigstilte Miljøvedtaksregisteret 1. april 2014. Veiledningsmaterieell har blitt utarbeidet og det drives kontinuerlig veiledning til registratorene.

Det har vært noe mindre fokus på opplæring i naturmangfoldloven i 2014, blant annet grunnet reduserte bevilgninger og avventing av nytt veiledningsmateriale fra Klima- og miljødepartementet. Naturmangfoldloven brukes aktivt i uttalelser, og det veiledes om bruk av naturmangfoldloven i samvirke med plan- og bygningsloven i de fora der dette er relevant.

Arbeidet med utvikling av metodikk for landskapstypekartlegging basert på NiN er gjennomført i Nordland fylke. Utprøvingen ønskes videreutviklet til en landskapstypeinndeling for hele Norge, jf. landskapsmessig mangfold i naturmangfoldloven.

Status for resultatkrav 177 om synliggjøring av økosystemtjenester

Miljødirektoratet har igangsatt en prosess for å organisere arbeidet med å utvikle indikatorer og metoder for verdsetting av økosystemtjenester, men arbeidet er ikke modent og det gjenstår en vesentlig innsats. Det arbeides med problemstillingen synliggjøring og verdsetting av økosystemtjenester, og koblingen til samfunnsøkonomisk metode og plansystemet. Pilotprosjekt om verdsetting av økosystemtjenester er under utarbeiding.

Status for resultatkrav 184 om miljøvedtaksregisteret

Miljødirektoratet har opprettet Miljøvedtaksregisteret og lagt inn eksisterende forskrifter i registeret. Vi har også informert allmennheten og forvaltningsorganer om registeret og veiledet forvaltningsorganer om registrering, foretatt stikkprøver og fulgt opp manglende eller mangelfull registrering.

Miljøhensyn i plan- og bygningsloven

Miljødirektoratet har etter omorganiseringen av arbeidet med arealplanlegging mellom Klima- og miljødepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og etter sammenslåingen, en ny og tydeligere rolle på dette området. Plan- og bygningsloven er et av de viktigste virkemidlene vi har for å sikre viktige miljøhensyn i landet.

Høsten 2014 leverte vi en tilrådning til departementet med forslag til klargjøring av bruk av innsigelser på miljøområdet som indikerer hva som skal til for å fremme innsigelse for å ivareta miljøhensyn i arealplanlegging. Vi leverte vi også en tilrådning til departementet i arbeidet med ny forskrift

om konsekvensutredninger samt ga faglige råd i innsigelsessaker.

Miljøhensyn i plan- og bygningsloven er ivaretatt gjennom styringsdokumenter, plankonferanse, styingsmøter med fylkesmannen, foredrag, kurs og nettbasert veiledning overfor det regionale og kommunale nivået.

Det er blitt ferdigstilt en landskapsveileder for vindkraftanlegg i samarbeid med Riksantikvaren og Norges vassdrags- og energidirektorat. Veileder om grønnstruktur er også ferdigstilt og publisert. Utkast til temaveileder om konsekvensutredning av friluftsliv i kommuneplanens arealdel ble ferdigstilt i desember 2013, og Kommunal- og moderniseringsdepartementet ga i 2014 direktoratet tilbakemelding om at veilederen kan publiseres. Vi vil ha dialog med Klima- og miljødepartementet om dette framover.

Direktoratet har etablert plannettverk som omfatter alle fylkene. Plannettverkene brukes til dialog og veiledning mellom fylkesmannsnivået og Miljødirektoratet. Nivellering av innsigelsespraksis har vært et hovedtema.

Fylkesmannen og kommunene

Mange av de viktigste beslutningene for miljøet tas i kommunene og i fylkene. Det er derfor svært viktig at vi i Miljødirektoratet gjør det vi kan for å tilrettelegge, veilede og styre slik at Fylkesmannen og kommunene har mest mulig enhetlig praksis i sitt arbeid på miljøområdet.

Kommunene

Nettstedet Miljøkommune.no er en viktig kommunikasjonskanal fra Miljødirektoratet, Riksantikvaren og Strålevernet til kommunene. Nettstedet informerer og veileder kommunene slik at de kan utøve myndighet og skjøtte plikter etter lovverket på en god og enhetlig måte. Brukertallene har steget jevnt siden lansering i mai 2013. Månedlig utsendelse av nyhetsbrev er nytt i år, og fra og med i høst ble det sendt ut nyhetsbrev til mer enn 1 000 mottakere. Det er kontinuerlig utvikling av ny veiledning på nettstedet, som har fått «klarspråkmidler» for å forbedre maler som tilbys kommunene.

Miljødirektoratet har besvart oppdrag om miljøoppgaver som kan delegeres til større, robuste

kommuner, og gitt innspill til hva som kjennetegner større, robuste kommuner.

Fylkesmannen

Miljødirektoratet har gjennomført styringsdialogen med Fylkesmannen innenfor våre ansvarsområder på en god og helhetlig måte. Formen på embetsoppdraget har vært endret med sikte på forenklinger og mindre detaljert styring. Høyt prioriterte arbeidsområder på miljøområdet for Fylkesmannen har vært klima, vannforvaltning, miljøhensyn i planprosesser, kunnskapsgrunnlaget, tilsyn, skogvern og skipsverft. Det har vært arrangert vår- og høstkonferanse for miljøverndirektørene, gjennomført styringsmøter med Fylkesmannen i Nordland, Vestfold, Finnmark, Vest-Agder og Møre og Romsdal og arrangert fagkonferanser. Formålet med disse konferansene har vært kompetanseheving og mer helhetlig styring og praksis.

Styring, administrasjon og utvikling

Miljøledelse

Tidligere Klima- og forurensningsdirektoratet etablerte i 2008 et miljøledelsessystem basert på ISO 14001 standarden. Miljøledelsessystemet ble re-sertifisert i desember 2012, og det er utarbeidet en miljøhandlingsplan for 2010–2014 som fortsatt gjelder for Oslo-kontoret. I 2014 har vi arbeidet spesielt med å legge til rette for sertifisering av hele direktoratet, som er målet når gjeldende sertifikat skal re-sertifiseres i 2015. I tillegg har nåværende miljøledelsessystem vært driftet etter gjeldende handlingsplan, med fokus på blant annet flyreiser, rekvisita og papirforbruk.

Beredskap og sikkerhet

Direktoratets beredskapsdokumentasjon utvikles og forbedres kontinuerlig.

I januar 2014 ble det avholdt en større øvelse hvor direktøren, alle avdelingslederne, aktuelle seksjonsledere, beredskapskoordinatorer samt representanter fra kommunikasjonsenheten deltok. Vi gjennomførte også en beredskapsøvelse høsten 2014.

Miljødirektoratet har i beredskapssammenheng grenseflater mot mange andre myndigheter, herunder Klima- og miljødepartementet. Vi har også inngått samarbeidsavtaler med Kystverket og Kriseinfo.no.

Det er i tillegg løpende dialog og samarbeid med andre HMS myndigheter i forbindelse med direktoratets beredskapsarbeid.

Informasjonssikkerhet og fysisk sikkerhet

Innenfor direktoratets IKT-infrastruktur er det i 2014 gjort mye arbeid for å sikre direktoratet i tråd med målsettingen i vår informasjonssikkerhetspolicy. Den generelle sikkerhetstilstanden i direktoratet vurderes derfor som tilfredsstillende, men det gjenstår en del arbeid før sikkerhetstilstanden som helhet kan sies å være god.

Et viktig positivt resultat av sikkerhetsarbeidet i sammenslåingsprosessen, er at dette har medført økt sikkerhetsbevissthet i den nye organisasjonen sammenlignet med de to gamle.

Det gjenstår fortsatt arbeid før alle virksomhetskritiske systemer i direktoratet er gjennomgått fullt ut i sikkerhetsmessig sammenheng, blant annet sikkerhetsstyring og utarbeiding av rutiner og instruksjoner. For å etablere et felles hendelsessystem for direktoratet ble det anskaffet system for dette i 2014 som er planlagt iverksatt i 2015. Direktoratet arbeider med etablering av styringssystem for informasjonssikkerhet i henhold til ISO 27001 innen 1. januar 2017, og dette arbeidet går som planlagt.

Det foreligger ingen kritiske avvik innenfor informasjonssikkerhet og fysisk sikkerhet.

Det er gjennomført sikkerhetsbefaring ved direktoratets kontorlokaler Trondheim og utredet behov for tilpasninger av fysiske sikringstiltak. Oslo-kontoret flyttet inn i nye lokaler 15. desember 2014, og det vil bli foretatt en tilsvarende gjennomgang etter sluttleveranse av alle sikringstiltak.

Fellesføring om tidstyver

Status for resultatkrav 187 om tidstyver

Miljødirektoratet har i 2014 satt i gang flere tiltak som har redusert eller fjernet tidstyver internt i virksomheten. Disse er omtalt i kapittel 4.

3.2 Ressursbruk

I det følgende presenteres direktoratets ressursbruk og sammenhengen mellom ressurser og resultater. For Miljødirektoratet finnes det kun tall for 2014 og det er ikke mulig å vurdere utviklingen over tid. Tallene har derfor en begrenset verdi i år, men vi har forsøkt å belyse de mest relevante forholdene. Dette vil danne et grunnlag for videre utvikling og analyse i årene fremover.

3.2.1 Fordeling per resultat- og virkemiddelområde

Tabellen under viser summen av utgifter for Miljødirektoratet i 2014, fordelt på den nye resultat- og virkemiddelstrukturen. Fordelingen mellom områdene viser ikke bare direktoratets egne utgifter og interne prioritering. Om lag to tredjedeler av midlene er knyttet til investeringer, tilskudds- og refusjonsordninger.

	2014
Naturmangfold	1 337 043
Kultur	24 150
Friluftsliv	144 902
Forurensning	701 261
Klima	380 398
Polarområder	6 596
Kunnskap	35 688
Regelverk	242 167
Internasjonalt	51 257
SUM	2 923 462

Tall i hele tusen.

Regnskapet for 2014 er i regnskapssystemet ført etter den tidligere resultat- og virkemiddel-strukturen. Flere av utgiftene er derfor skjønsmessig fordelt mellom områdene. Dette gjelder særlig de tidligere resultatområdene «levende hav og kyst», «livskraftige elver og innsjøer», «frodige våtmarker», «mangfoldige skoger» og «storslått fjellandskap», som i hovedsak er fordelt på de nye resultatområdene «naturmangfold» og «forurensning».

Nesten halvparten av utgiftene til Miljødirektoratet er knyttet til området naturmangfold. I underkant av 300 millioner kroner er tilskudd til forskjellige formål, som eksempelvis erstatning for beitedyr tatt av rovvilt, og 500 millioner kroner er brukt til vern og sikring av skog, nasjonalparker, verneområder og friluftsområder. Totalt utgjør dette omtrent 60 prosent av utgiftene på området.

En fjerdedel av utgiftene faller inn under området forurensning. Utbetaling for pant av bilvrak på 450 millioner kroner, sammen med andre refusjonsordninger og oppryddingstiltak, utgjør totalt 80 prosent av utgiftene knyttet til forurensning.

Klima er det tredje største området sett ut fra regnskapsførte utgifter. CO₂-kompensasjonsordningen utgjør i overkant av 200 millioner kroner av totalbeløpet.

Utgiftene på regelverk består i hovedsak av tilsyns- og konsesjonsbehandling. I tillegg er utgifter knyttet til intern administrasjon ført her.

3.2.2 Nøkkeltall

Nøkkeltall	2014
Antall utførte årsverk	680
Samlet tildeling post 01-99	3 276 315 000
Utnyttelsesgrad post 01-29	98 %
Driftsutgifter	1 232 681 042
Lønnsandel av driftsutgifter	39 %
Lønnsutgifter per årsverk	700 162
Samlede inntekter post 01-09	136 296 078

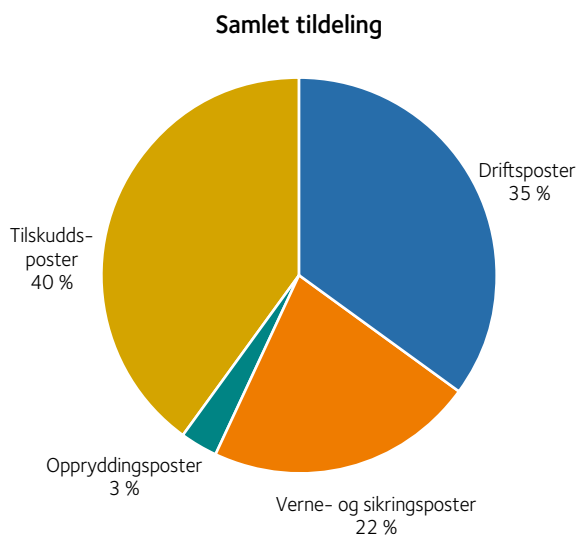
Antall utførte årsverk

Miljødirektoratet utførte totalt 680 årsverk i 2014.

Utførte årsverk i 2014 er betydelig lavere enn antall årsverk per 1. mars 2014, som er omtalt i kapittel 4. Dette skyldes i hovedsak at alt fravær, som for eksempel sykefravær og foreldrepermisjon er trukket fra i beregningen av utførte årsverk.

Samlet tildeling

Diagrammet under viser fordelingen av Miljødirektoratets samlede tildeling i 2014 på egne og fremmede kapitler. Tildelingene er sortert etter driftsposter, tilskuddsposter og investeringsposter (verne- og sikringsposter og oppryddingsposter).

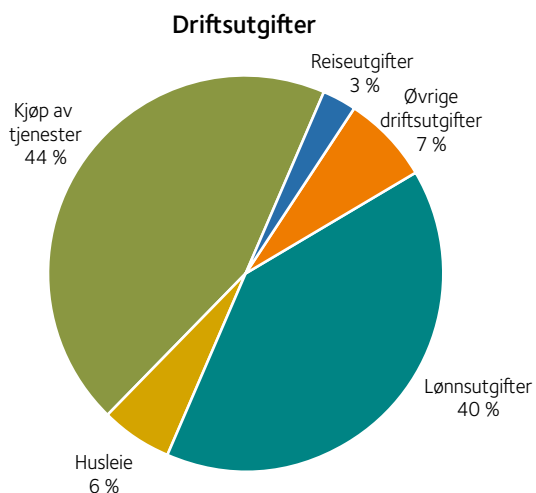


Utnyttelsesgrad driftspostene

Utnyttelsesgraden på driftspostene er på 98 prosent. Forsinkelser i prosjekter er hovedårsaken til at ikke alle midlene ble benyttet som planlagt, hvor fisesperre i Driva utgjør det største enkeltprosjektet.

Driftsutgifter

Driftsutgiftene er hentet fra artskontooppstillingen i kapittel 6 årsregnskapet, og viser fordelingen av direktoratets driftsutgifter.



I sektoren kjøp av tjenester ligger alle tjenestekjøp i 2014. Dette omfatter blant annet overvåking, statlige vannmiljøtiltak, IKT-utvikling og andre fagprosjekter. Sammen med lønnsutgiftene utgjør dette 84 prosent av direktoratets totale driftsutgifter.

Husleieutgiftene inkluderer kontorlokaler både i Oslo og Trondheim, i tillegg til en rekke lokalkontor rundt om i landet. Reiseutgiftene knytter seg hovedsakelig til tilsynsvirksomhet, naturoppsyn og det internasjonale arbeidet. I tillegg har vi hatt økt reisevirksomhet mellom Oslo og Trondheim etter sammenslåingen.

Lønnsandel av driftsutgifter

Lønn og sosiale utgifter utgjorde 39 prosent av driftsutgiftene i direktoratet i 2014. I dette nøkkeltallet er direktoratets lønnsrefusjoner trukket ut, og tallet er derfor noe lavere enn i sektordiagrammet over.

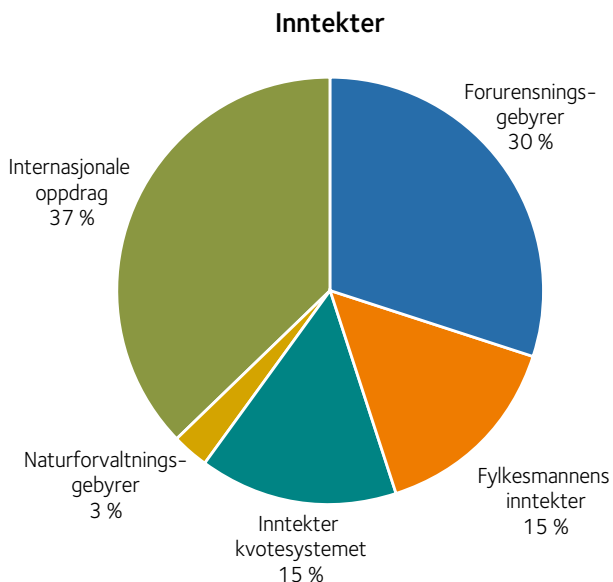
Lønnsutgifter per årsverk

Lønnsutgifter per årsverk var på 700 162 kroner.

Nøkkeltallet må ikke forveksles med gjennomsnittslønnen i direktoratet. Det er i hovedsak to årsaker til dette. For det første inkluderer lønnsutgiftene alle utgifter til lønn som for eksempel arbeidsgiveravgift, overtid og reisetid. For det andre er lønnsutgiftene fordelt på utførte årsverk og ikke antall årsverk.

Inntekter

De samlede inntektene til direktoratet var på 136,3 millioner kroner i 2014. Den største andelen knytter seg til internasjonale oppdrag, hvor prosjektene innen olje for utvikling utgjør den største delen.



3.2.3 Volumtall

Volumtall	2014
Antall medieklipp	17 000
Antall klikk på miljødirektoratet.no	2,65 mill.
Antall nye dokumenter i arkivsystemet	75 952
Antall innsynsbegjæringer	7 205

Synlighet i det offentlige rom

Miljødirektoratet, inkludert Statens naturoppsyn, ble i 2014 nevnt nesten 17 000 ganger i media. Det var nærmere en halv million brukere av Miljødirektoratet.no som så på 2 650 000 millioner sider på nettstedet vårt. Ved inngangen til 2015 var det rundt 10 000 personer som liker oss på Facebook og 4 000 som følger oss på Twitter.

Det var over 40 prosent flere brukere av nettsidene våre i annet halvår i 2014 sammenlignet med året før. Vi har også en rekke andre nettsteder og tjenester, blant annet Miljøstatus.no og Miljøkommune.no.

Vi er til stede i flere sosiale medier, med Facebook og Twitter som de mest sentrale, i tillegg til miljødirektørens blogg «Miljøblikk». Vi har også egne Facebook-sider og Twitter-konti for Miljøstatus, Erdetfarlig, Summende hager og Generasjon Grønn.

Postjournal og dokumenthåndtering

Dokumentflyten i direktoratet var betydelig i 2014, med til sammen 75 952 inngående og utgående dokumenter i sak-/arkivsystemet.

Direktoratet mottok det siste året 7 205 innsyns-
begjæringer. Vi er innholdsleverandører til offentlig elektronisk postjournal (OEP), og fikk inn 6 927 av kravene om innsyn via denne kanalen. I 2014 hadde Miljødirektoratet tredje flest innsyn av alle virksomheter som benytter OEP, etter Arbeidstilsynet og Kulturdepartementet. Dette antyder stor offentlig interesse for våre fagområder.



4 Styring og kontroll i virksomheten

Risikostyring og analyser

Risikovurderinger gjøres som en integrert del av planleggingen og prioriteringsarbeidet i Miljødirektoratet. Vi har arbeidet med risikostyring for å kunne sette inn risikoreducerende tiltak der det er mest kritisk. Dette innebærer å fastsette nivået for hvor stor risiko vi kan akseptere for ulike områder.

Et foreløpig rammedokument for risikostyring er utarbeidet og vil bli videreutviklet som en del av et samlet kvalitetssystem. Vi tar sikte på å lage en overordnet ramme for risikoarbeidet i direktoratet, med vekt på å sikre lederforankring. Hensikten er å få etablert tydelighet og forutsigbarhet knyttet til hva som skal gjøres i sentrale prosesser fra strategiprosess på overordnet nivå, til planlegging av konkrete tiltak i seksjonene. Vi legger også vekt på tydelig ansvars plassering og videreutvikling av rutiner for å sikre at vi er godt innenfor gjeldende lovverk. Vi

gjennomfører risikoanalyser i alle prosjekter i henhold til egen prosjekthåndbok.

Avdelingene er i 2014 spesielt bedt om å rette oppmerksomheten mot områder som får miljømessige, politiske eller omdømmerelaterte konsekvenser dersom vi ikke når mål eller gjennomfører pålagte oppgaver. Vi har gjennomført konkrete risikoanalyser innen prioriterte områder, som klimatilpasning, forurenset sjøbunn, rovvilt, vannforvaltning og naturoppsyn. Risikoreducerende tiltak er iverksatt når risiko for manglende måloppnåelse er vurdert som uakseptabelt høy.

Risikoarbeidet avdekker på noen områder en utfordrende ressursituasjon når det gjelder gjennomføring av enkelte tiltak i tildelingsbrevet. De samlede risikoutfordringene tas opp i den ordinære etatsstyringsdialogen rundt budsjett og tildelingsbrev.

Internkontroll

Det er gjennomført flere tiltak i 2014 for å få sikre en god internkontroll i Miljødirektoratet. Vi har likevel

fortsatt en del forbedringsområder knyttet til dette etter sammenslåingen, og det jobbes med flere prosjekter for å øke kvaliteten på internkontrollen.

Etablering av gode rammer og forutsetninger for internkontroll har vært i fokus under arbeidet med ny organisering. Dette har resultert i egen seksjon for virksomhetsutvikling og en seksjon for arealplan og fylkesmannstyring. Det pågår videre et arbeid med å få beskrevet de viktigste prosessene i styringen av Miljødirektoratet, som plan- og budsjettprosesser, rapporteringsprosesser og mål- og begrepsstrukturer. I arbeidet med interne retningslinjer for økonomi- og virksomhetsstyring, har det vært arbeidet med å etablere ansvars- og myndighetsforhold for å sikre god internkontroll.

Det er et mål å koble sammen kravene om internkontroll som eksisterer, ikke bare i økonomi-bestemmelsene, men også i lover og regelverk, som sikkerhetsloven, personopplysningsloven, offentlighetsloven, arbeidsmiljøloven, tjenestemannsloven og Lov om offentlige anskaffelser.

For å oppnå dette, har vi valgt å støtte oss på standarder som er basert på en beste praksis, og det er igangsatt et prosjekt for å utvikle et kvalitetssystem basert på ISO 9001. Kvalitetssystemet vil være det overordnede systemet som kobler sammen mål, policyer, virksomhetsstrategien, og dokumentasjon for de viktigste prosessene i direktoratet. Det vil inneholde det styrende rammeverket for hvordan vi skal drive risikostyring, avviksbehandling og internrevisjon i virksomheten. Kvalitetssystemet inkluderer et miljøledelsessystem (basert på ISO 14001), styringssystem for informasjonssikkerhet (basert på ISO 27001), internkontroll for personopplysninger, HMS og andre styrende delsystemer. Delsystemene blir utviklet gjennom egne prosjekt, men er knyttet opp mot kvalitetssystemet. Som en del av internkontrollen implementeres et hendelses- og forbedringssystem på sentrale områder i 2015, eksempelvis for virksomheten i Statens naturoppsyn, miljøledelse og HMS.

Tidstyver

Miljødirektoratet jobber kontinuerlig med å fjerne eller redusere tidstyver internt i virksomheten. Vi har lagt ned et betydelig arbeid for å få på plass nye gode rutiner og prosedyrer som fremmer effektivitet og har igangsatt flere ressursbesparende tiltak i 2014:

- Kontorsteder både i Oslo og Trondheim, og mange lokal- og hjemmekontorer i Statens naturoppsyn, har medført behov for å utvikle gode kommunikasjonsløsninger som alternativ til å reise. Reiser er i stort omfang erstattet med Lync-møter. Dette fungerer bra for en god del typer møter og gir betydelig tidsbesparelse og redusert miljøbelastning.
- Lokalt SNO har tatt i bruk kalenderfunksjonaliteten i Outlook som felles verktøy, og dette gir bedre planlegging og styring av aktiviteter.
- Det er iverksatt arbeid med nytt kvalitetssystem basert på ISO 9001-standarden hvor alle store internprosesser blir gjennomgått og beskrevet for å skape god tilgjengelighet, forutsigbarhet, effektiv gjennomføring av prosessene og redusere mengden dobbeltarbeid.
- Det er jobbet med å rasjonalisere svar på henvendelser innen flere fagområder ved at det er laget standard svar på «ofte stilte spørsmål».
- I planlegging av større og kompliserte oppgaver og prosesser har vi lagt større vekt på tidlig inkludering av involverte for å spare tid. Vi er blitt bedre til å avklare ansvarsforhold og sette milepæler og tidsfrister i prosjekter.
- Vi har jobbet med mer kritisk og målrettet bruk av e-post. Vi har oppnådd en del, men må jobbe videre i 2015.
- Manuell, papirbasert rekrutteringsprosess er erstattet med en tidsbesparende elektronisk prosess med elektronisk godkjenning av alle dokumenter.

Økonomistyring

På økonomiområdet er det etablert ny økonomimodell og nye rutiner etter sammenslåingen. I tillegg har vi fått på plass ny anskaffelsespolitikk for å gjøre enda bedre innkjøp gjennom anskaffelsesprosesser, og miljøriktige kjøp innenfor gjeldende lov- og regelverk for offentlige anskaffelser.

Revisjonsberetningen fra Riksrevisjonen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2015.

Personneltmessige forhold

Antall årsverk

Per 1. mars 2014 hadde Miljødirektoratet 718 årsverk. For tidligere Direktoratet for naturforvaltning og Klima- og forurensningsdirektoratet var antall årsverk per 1. mars 2013 samlet sett 679.

Økningen skyldes blant annet at det er foretatt re-tilsetning i flere stillinger som ble holdt vakante i prosessen med sammenslåingen av de to direktoratene i påvente av ny organisering og avklaring av kompetansebehovet for det nye direktoratet. Den økte bemanningen representerer også en styrking av klimaområdet, miljøfaglige fellesområder som jus, miljøøkonomi og en overføring av oppgaver og medfølgende ansatte fra Klima- og miljødepartementet.

Lederstillinger

Kjønnsfordelingen mellom kvinner og menn i lederstillinger er relativt jevn med 42,9 prosent kvinner og 57,1 prosent menn. I toppledergruppen er fordelingen helt jevn, med 50 prosent for begge kjønn. Kjønnsfordelingen i lederstillinger samlet sett, er så godt som uendret det siste året.

Sykefravær

Sykefraværet i Miljødirektoratet har økt fra 3,8 i 2013 til 4,5 prosent i 2014.

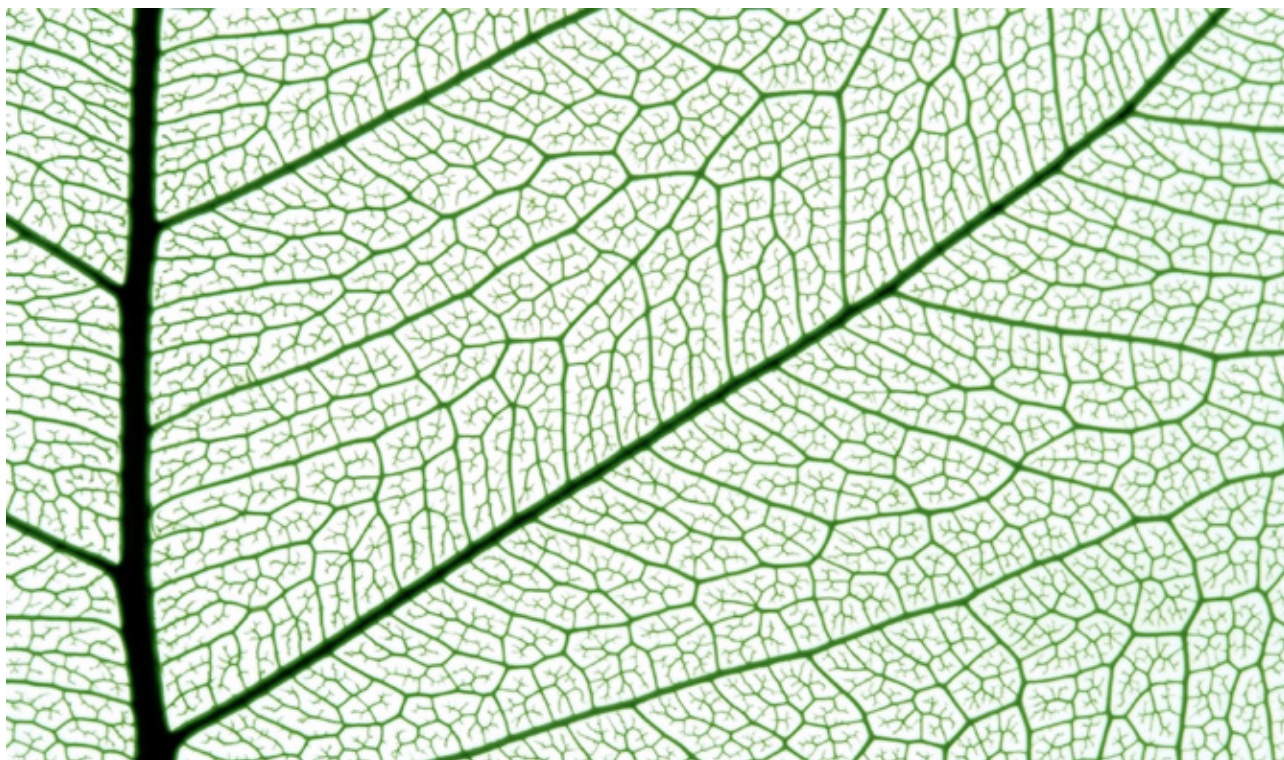
I 2013 var sykefraværstallene i staten 5,3 prosent og i arbeidslivet for øvrig 6,4 prosent. Tilsvarende tall for 2014 er foreløpig ikke offentliggjort, men i 3. kvartal 2014 var sykefraværet i arbeidslivet totalt på 6,3 prosent.

Målet i IA-avtalen av 2001 om å redusere sykefraværet med 20 prosent fra 2001, innebærer at sykefraværet i staten bør være innenfor 4,6 prosent i 2014. Selv med noe økning fra 2013 til 2014, ligger Miljødirektoratet innenfor dette målet. Sykefraværsutviklingen i direktoratet følges nøye opp, men anses fortsatt å være lav.

Turnover

Samlet turnover har økt fra 3,3 prosent i 2013, til 5,1 prosent i 2014. Tallene for turnover inkluderer ansatte som har gått av med alderpensjon det siste året, og en stor del av økningen skyldes at nettopp denne gruppen har økt.

År	2013	2014
Antall årsverk	679	718
Antall lederstillinger, fordelt på:		
- kvinner	26	27
- menn	35	36
Sykefraværspersent	3,8	4,5
Turnover prosent	3,3	5,1



5 Vurdering av framtidsutsikter

Miljøstatus.no redegjør for miljøets tilstand og utvikling, viser hvordan Norge ligger an med tanke på de nasjonale miljømålene og omtaler hva som er de viktigste truslene eller barrierene for måloppnåelse. I kapittel 3 omtales vår innsats på de ulike miljøpolitiske resultatområdene og framtidsutsikter og muligheter for måloppnåelse vurderes. Helt overordnet er det på mange områder fortsatt behov for utvikling av virkemidler og forsterket innsats, både fra oss og andre sektormyndigheter for å nå miljømålene.

Sammenslåingsprosessen har de siste par årene krevd betydelige ressurser av oss, men også lagt grunnlaget for en mer helhetlig miljøforvaltning. Vi er over «kneika» og høster nå de faglige gevinstene av å ha blitt ett direktorat.

Som direktorat er vi styrt av de rammebetingelsene som fastsettes av Storting og Regjering, både med hensyn til budsjettmidler og andre virkemidler, for å nå de miljøpolitiske målene. Vi har klart å opprettholde aktivitet og levere godt på de aller fleste oppdrag og krav, til tross for kutt i driftsbudsjettet. Vi jobber kontinuerlig for å effektivisere og forbedre innsatsen,

men ytterligere budsjettkutt vil kunne påvirke vår evne til å fylle hele samfunnsoppdraget på en god måte, og vi ser behov for en god dialog med departementet om prioriteringer framover.

I strategien vår for 2015–2020 har vi pekt ut fire faglige innsatsområder: vi ønsker å være den beste kilden til miljøkunnskap, vi vil være en tydelig rådgiver for utvikling og klima og miljøpolitikken, vi ønsker å være en helhetlig myndighetsutøver for gode miljøløsninger og å være en god samarbeidspartner som gjør en forskjell for miljøet. For hvert av disse innsatsområdene har vi pekt ut utviklingsområder i måten vår å jobbe på. Vi er opptatt av å være en veldrevet organisasjon og ønsker å være helhetlig, effektiv og lærende.

Innflytting i nye bygg i Oslo (2015) og Trondheim (2013) har lagt grunnlaget for et godt fysisk arbeidsmiljø i årene som kommer. Nye lokaler med gode teknologiske løsninger legger til rette for effektiv og god samhandling innad i etaten.

Miljødirektoratet har bred og solid kompetanse som gjør oss godt rustet til å fylle samfunnsoppdraget vårt på en god måte. Vi vurderer i hovedsak evnen vår til å nå fastsatte mål og forventede resultater på lengre sikt som god.



6 Årsregnskap

6.1 Ledelseskommmentar til årsregnskapet 2014

Formål

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har mer enn 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptre selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring.

Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.

Miljødirektoratet fører regnskap etter kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Årsregnskapet utgjør del VI av årsrapporten til Miljødirektoratet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet, og retningslinjer fra Klima- og miljødepartementet. Regnskapet gir et dekkende bilde av Miljødirektoratets disponible midler, regnskapsførte utgifter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

Miljødirektoratet har i 2014 disponert tildelingen på utgiftssiden, over kap. 1420 og 1425, på til sammen 3,276 mrd. kroner. I tillegg har direktoratet mottatt tildelingen og fullmakter over kap. 0719, 1400 og 1410 på til sammen 268 mill. kroner.

Artskontorrapporteringen viser at netto rapporterte utgifter til drift og investeringer, eksklusiv utbetalinger av tilskudd, var totalt 1,52 mrd. kroner i 2014. Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter beløp seg til 476,1 mill. kroner når offentlige refusjoner til lønn er trukket fra.

Utbetalt til investeringer er i hovedsak statlig erverv av friluftsområder, fylkesvise verneområder, nasjonalparker og nytt skogvern.

Andre utbetalinger til drift, totalt 756,6 mill. kroner, er i hovedsak tjenestekjøp til ulike fagprosjekter som Miljødirektoratet er ansvarlig for.

Utbetaling av finansutgifter er i stor grad knyttet til verne- og sikringspostene.

På kapittel 1420 post 01 har Miljødirektoratet regnskapsført 767,6 mill. kroner. I tillegg har fylkene fått tildelinger på 23,7 mill. kroner. Justert for merinntektsfullmakter og offentlige refusjoner har direktoratet en mindretgift på 15,9 mill. kroner på kapittel 1420 post 01.

I etterkant av sammenslåingen har Miljødirektoratet ført en restriktiv ansettelsespolitikk, bl.a. er stillinger holdt ledig i påvente av ny organisasjonsstruktur og vurdering av miljøfaglige kompetansebehov. Miljødirektoratet flyttet i desember 2014 inn i nye lokaler på Helsefyrt. Det ble avsatt midler til nødvendige investeringer i ikt-infrastruktur og utvidede samhandlingsløsninger som følge av sammenslåingen. Gjennom stram detaljplanlegging klarte vi å oppnå svært høy gjenbruk av møbler og annet inventar. Sammen med økt grad av egeninnsats medførte dette reduserte utgifter. Sterk styring av de samlede driftsutgiftene bidro til den samlede mindretgiften på kapittel 1420 post 01.

På kap. 1420 post 21 og 22 har direktoratet en samlet mindretgift på 17,2 mill. kroner. Hovedårsaken til mindretgiften er forsinkelser i gjennomføringen av enkeltprosjekter. Det største enkeltprosjektet som bidrar til mindreforbruket er forsinket oppstart av etablering av fiskesperre i Driva som følge av inngåelse av grunneieravtaler og behov for nye planprosesser.

Miljødirektoratet disponerer betydelige tildelinger til tiltak i verneområder og statlig erverv av friluftsområder, verneområder, nasjonalparker og skogvern. Bevilgning på postene samlet er 714,7 mill. kroner. I 2014 har Miljødirektoratet regnskapsført 487,2 mill. kroner på disse postene, mens fylkesmennene har brukt 39,0 mill. kroner, totalt 526,2 mill. kroner. Mindretgiftene skyldes at mange av prosessene som involverer kommuner og ulike grunneiere er

svært tidkrevende, noe som har medført uforutsette forsinkelser i utbetalingene. Gjennomføring av tiltak i verneområdene er også forsinket, bl.a. som følge av forsinkede forvaltningsmessige avklaringer, lange anbudsprosesser, krav om dispensasjoner fra verneforskrift og uforutsette værforhold.

Miljødirektoratet hadde i 2014 en bevilgning på 84,1 mill. kroner til oppryddingsformål. Midlene på posten skal i hovedsak gå til å rydde opp i 17 prioriterte områder. Det største enkeltprosjektet nå er opprydding i forurenset sjøbunn i Trondheim havn. Av samlet bevilgning ble det utbetalt 45,9 mill. kroner. Postene har også en bestillingsfullmakt på 182,2 mill. kroner. Det er inngått forpliktelser for hele årets bevilgning samt 100 mill. kroner av fullmakten. Disse vil komme til utbetaling i 2015 og 2016.

Miljødirektoratet disponerer totalt 1,28 mrd. kroner over en rekke tilskuddsposter. De største tilskuddspostene er

- post 72 Erstatninger for beitedyr tatt av rovvilt (overslagsbevilgning)
- post 73 Forebyggende og konfliktreduserende tiltak i rovviltforvaltningen
- post 74 CO₂- kompensasjonsordning for industrien (overslagsbevilgning)
- post 75 Utbetaling av pant for bilvrak (overslagsbevilgning)
- post 76 Refusjonsordninger (overslagsbevilgning)
- post 78 Tilskudd til friluftformål

Miljødirektoratet har gitt tilskudd for totalt 474,9 mill. kroner. I tillegg har Toll og avgiftsdirektoratet, som administrerer bilvrakordningen, utbetalt 456,3 mill. kroner.

Miljødirektoratet disponerer totalt 89,4 mill. kroner over kap. 1425, Vilt- og fisketiltak. Midlene er fordelt omtrent likt på driftsmidler og tilskuddsmidler. Utgiftene finansieres ved avgifter på jakt og fiske. Driftsmidlene hadde i 2014 en mindretgift tilsvarende 2,2 mill. kroner, mens tilskuddsmidlene viste en mindretgift på 10,4 mill. kroner. Utgiftene inkluderer det fylkesmennene har regnskapsført på postene.

Se note B for nærmere beregning av overføringer og andre etaters belastninger på Miljødirektoratets kapitler og poster.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ansvarlig for kvalitetssikring og godkjenning av årsregnskapet for Miljødirektoratet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. Revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2015. Beretningen er unntatt offentlighet fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på Miljødirektoratets nettsider så snart dokumentet er offentlig.

Trondheim, 5. februar 2015

Ellen Hambro
direktør

6.2 Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskapet for Miljødirektoratet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskonto-rapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Miljødirektoratet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Miljødirektoratet har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Miljødirektoratet står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva direktoratet har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra direktoratet selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsrapporteringen.

Artskontorapporteringen

Artskontorapporteringen viser regnskapstall Miljødirektoratet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Miljødirektoratet har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 7 til artskontorapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

6.3 Oppstilling bevilgningsrapportering

Oppstilling av bevilgningsrapportering pr. 31.12.2014							
Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og minre utgift
0719	Helse- og omsorgs- departementet	21	Spesielle driftsutgifter	B	-	970 000	
1400	Klima- og miljødepartementet	01	Driftsutgifter		-	5 563 496	
1400	Klima- og miljødepartementet	21	Spesielle driftsutgifter		-	43 511 738	
1400	Klima- og miljødepartementet	62	Den naturlige skolesekken		-	3 500 000	
1400	Klima- og miljødepartementet	76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak		-	9 928 570	
1400	Klima- og miljødepartementet	81	Byutvikling, lokalt miljøvern og universell utforming		-	675 000	
1410	Miljøforskning og miljøovervåking	21	Miljøovervåking og miljødata		-	142 967 045	
1410	Miljøforskning og miljøovervåking	51	Forskningsprogram m.m.		-	2 000 000	
1410	Miljøforskning og miljøovervåking	54	Artsprosjektet m.m.		-	30 000 000	
1420	Miljødirektoratet	01	Driftsutgifter	A, B	766 066 000	744 810 087	21 255 913,32
1420	Miljødirektoratet	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	146 069 000	72 722 753	73 346 246,88
1420	Miljødirektoratet	22	Statlige vannmiljøtiltak	A, B	199 347 000	100 178 451	99 168 549,24
1420	Miljødirektoratet	30	Statlig erverv, båndlegging av friluftsområder	A, B	55 658 000	26 353 588	29 304 412,26
1420	Miljødirektoratet	31	Tiltak i verneområder	A, B	63 243 000	22 630 893	40 612 106,71
1420	Miljødirektoratet	32	Statlig erverv, fylkesvise verneplaner	A, B	29 528 000	9 677 454	19 850 546,24
1420	Miljødirektoratet	34	Statlig erverv, nasjonalparker	A, B	234 900 000	129 685 300	105 214 700,31
1420	Miljødirektoratet	35	Statlig erverv, nytt skogvern	A, B	331 321 000	298 907 401	32 413 598,68
1420	Miljødirektoratet	39	Oppryddingstiltak	A, B	39 288 000	9 764 181	29 523 818,68
1420	Miljødirektoratet	69	Oppryddingstiltak	A, B	39 845 000	27 580 088	12 264 912,00
1420	Miljødirektoratet	70	Tilskudd til vannmiljøtiltak	A, B	29 149 000	20 788 239	8 360 761,00
1420	Miljødirektoratet	72	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt	A, B	150 755 000	898 011	149 856 989,00

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og minre utgift	
1420	Miljødirektoratet	73	Tilskudd til rovvilttiltak	A, B	70 523 000	5 520 900	65 002 100,00	
1420	Miljødirektoratet	74	CO ₂ - kompensasjons- ordning for industrien	A, B	243 000 000	222 694 445	20 305 555,00	
1420	Miljødirektoratet	75	Utbetaling av pant for bilvrak	A, B	480 000 000	-	480 000 000,00	
1420	Miljødirektoratet	76	Refusjonsordninger	A, B	71 500 000	69 424 517	2 075 483,07	
1420	Miljødirektoratet	77	Ymse organisasjoner og stiftelser	A, B	7 149 000	7 074 040	74 960,00	
1420	Miljødirektoratet	78	Friluftsmål	A, B	111 290 000	88 874 744	22 415 256,00	
1420	Miljødirektoratet	79	Oppryddingstiltak	A, B	4 967 000	200 000	4 767 000,00	
1420	Miljødirektoratet	81	Verdensarvområde, kulturlandskap og verdiskaping	A, B	25 167 000	20 862 000	4 305 000,00	
1420	Miljødirektoratet	82	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte naturtyper	A, B	40 582 000	-	40 582 000,00	
1420	Miljødirektoratet	84	Internasjonalt samarbeid	A, B	1 434 000	1 258 561	175 438,84	
1420	Miljødirektoratet	85	Naturinformasjonssenter	A, B	46 158 000	37 315 600	8 842 400,00	
1425	Vilt- og fisketiltak	01	Driftsutgifter	A, B	14 552 000	9 977 805	4 574 194,81	
1425	Vilt- og fisketiltak	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	30 875 000	28 180 342	2 694 657,97	
1425	Vilt- og fisketiltak	70	Tilskudd til fiskeformål	A, B	10 300 000	4 721 950	5 578 050,00	
1425	Vilt- og fisketiltak	71	Tilskudd til viltformål	A, B	33 649 000	17 747 296	15 901 703,80	
Sum utgiftsført						3 276 315 000	2 216 964 496	

Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt (-) og mindre inntekt
4420	Miljødirektoratet	01	Oppdrag og andre diverse inntekter		1 363 000	131 430	1 231 570
4420	Miljødirektoratet	04	Gebyr, forurensningsområdet		36 759 000	41 167 569	-4 408 569
4420	Miljødirektoratet	06	Gebyr, fylkenes miljøvernavdelinger		22 000 000	20 071 191	1 928 809
4420	Miljødirektoratet	07	Gebyr, kvotesystemet		20 300 000	20 285 980	14 020
4420	Miljødirektoratet	08	Gebyr, natur- forvaltningsområdet		4 298 000	3 609 149	688 851
4420	Miljødirektoratet	09	Internasjonale oppdrag		51 484 000	51 030 760	453 240
4421	Miljødirektoratet	15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	B	-	323 131	-323 131
4422	Miljødirektoratet	16	Refusjon fødsels- og adopsjonspenger	B	-	8 324 739	-8 324 739
4423	Miljødirektoratet	18	Refusjon sykepenger	B	-	8 621 228	-8 621 228

Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt (-) og mindre inntekt
5578	Sektoravgifter under KLD	71	Jeger- og fellingsavgifter		75 200 000	75 200 000	-
5578	Sektoravgifter under KLD	72	Fiskeravgifter		15 000 000	15 000 000	-
3640	Arbeidstilsynet	04	Kjemikaliekontroll	B	-	4 286 707	-4 286 707
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse		-	802 516	-802 516
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			50 592 417	-50 592 417
Sum inntektsført					226 404 000	299 446 816	
Nettorapportert til bevilgningsregnskapet					3 049 911 000	1 917 517 680	

Kapitalkontoer			
Kontonr.	Tekst		
60050201	Norges Bank/innbetalinger	304 878 115	
60050202	Norges Bank/utbetalinger	-2 202 974 750	
714415	Endring i mellomværende med statskassen	-9 973 106	
Sum rapportert*		9 447 938	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)				
Kontonr.	Tekst	2014	2013	Endring
	Aksjer			
714415	Mellomværende	-36 405 439	-26 432 333	-9 973 106

* konto 1986 - var ikke en en balansekonto i 2013 og var derfor ikke en del av IB 2014

Note A Forklaring av samlet tildeling - utgifter

"Kapittel/ Post"	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
142001	17 215 000	748 851 000	766 066 000
142021	8 845 000	137 224 000	146 069 000
142022	4 147 000	195 200 000	199 347 000
142030	22 578 000	33 080 000	55 658 000
142031	7 550 000	55 693 000	63 243 000
142032	27 550 000	1 978 000	29 528 000
142034	234 900 000	-	234 900 000
142035	230 000	331 091 000	331 321 000
142039	15 730 000	23 558 000	39 288 000
142069	-	39 845 000	39 845 000
142070	849 000	28 300 000	29 149 000
142072	-	150 755 000	150 755 000
142073	5 923 000	64 600 000	70 523 000
142074	-	243 000 000	243 000 000
142075	-	480 000 000	480 000 000
142076	-	71 500 000	71 500 000
142077	-	7 149 000	7 149 000
142078	4 702 000	106 588 000	111 290 000
142079	3 703 000	1 264 000	4 967 000
142081	467 000	24 700 000	25 167 000
142082	7 493 000	33 089 000	40 582 000
142084	-	1 434 000	1 434 000
142085	458 000	45 700 000	46 158 000
142501	12 000	14 540 000	14 552 000
142521	1 615 000	29 260 000	30 875 000
142570	-	10 300 000	10 300 000
142571	6 049 000	27 600 000	33 649 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel/ Post	Stikkord	Merut- gift (-)/ mindreutgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belast- ningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belast- ningsfullmakter	Std. refusjoner inntekstpostene 15-18	Merinntekter i hht. merinntekts- fullmakt	Sum grunnlag for overføring	Maks. overført beløp*	Mulig overfør- bart beløp beregnet av virksomheten
142001		20 753 785	-22 266 272	-1 512 487	17 269 098	106 098	15 862 709	37 442 550	15 862 709
142021		73 538 376	-66 494 571	7 043 805			7 043 805	6 861 200	6 861 200
142022		99 394 032	-89 241 836	10 152 196			10 152 196	9 760 000	9 760 000
142030	"kan overføres"	29 304 412	0	29 304 412			29 304 412		29 304 412
142031	"kan overføres"	40 612 107	-38 515 955	2 096 152			2 096 152		2 096 152
142032	"kan overføres"	19 850 546	-295 125	19 555 421			19 555 421		19 555 421
142034	"kan overføres"	105 214 700	0	105 214 700			105 214 700		105 214 700
142035	"kan overføres"	32 413 599	-180 000	32 233 599			32 233 599		32 233 599
142039	"kan overføres"	29 608 336	-7 503 266	22 105 069			22 105 069		22 105 069
142069	"kan overføres"	12 264 912	0	12 264 912			12 264 912		12 264 912
142070	"kan overføres"	8 360 761	-6 363 600	1 997 161			1 997 161		1 997 161
142072	"overslagsbevilgning"	149 856 989	-127 423 393	22 433 596			22 433 596		-
142073	"kan overføres"	65 002 100	-58 805 865	6 196 235			6 196 235		6 196 235
142074		20 305 555	0	20 305 555			20 305 555		-
142075	"overslagsbevilgning"	480 000 000	-456 306 904	23 693 096			23 693 096		-
142076	"overslagsbevilgning"	2 075 483	0	2 075 483			2 075 483		-
142077		74 960	0	74 960			74 960		-
142078	"kan overføres"	22 415 256	-17 542 501	4 872 755			4 872 755		4 872 755
142079	"kan overføres"	4 767 000	0	4 767 000			4 767 000		4 767 000
142081	"kan overføres"	4 305 000	-3 283 339	1 021 661			1 021 661		1 021 661

Kapittel/ Post	Stikkord	Merut- gift (-)/ mindreutgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belast- ningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belast- ningsfullmakter	Std. refusjoner inntektspostene 15-18	Merinntekter i hht. merinntekts- fullmakt	Sum grunnlag for overføring	Maks. overført beløp*	Mulig overfør- bart beløp beregnet av virksomheten
142082	"kan overføres"	40 582 000	-28 948 042	11 633 958			11 633 958		11 633 958
142084		175 439	-56 773	118 666			118 666		-
142085	"kan overføres"	8 842 400	-6 231 991	2 610 409			2 610 409		2 610 409
142501		4 271 595	-3 856 884	414 711			414 711	727 000	414 711
142521		2 997 258	-1 259 720	1 737 538			1 737 538	1 463 000	1 463 000
142570	"kan overføres"	5 578 050	-4 927 897	650 153			650 153		650 153
142571	"kan overføres"	15 901 704	-6 109 733	9 791 971			9 791 971		9 791 971

* Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29
Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

Miljødirektoratet har mottatt 2 belastningsfullmakter, en fra Helse og Omsorgsdepartementet (HoD) på kr 1 000 000 og en fra Arbeidstilsynet på kr 4 286 707. Fullmakten fra Arbeidstilsynet er benyttet i sin helhet, mens på fullmakten fra HoD er det et restbeløp på kr 30 000.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Det er gitt belastningsfullmakt til andre etater og tildelt midler til fylkesmenn på Miljødirektoratets poster for totalt kr 1 001 128 669 i 2014. Av disse er det utgiftsført kr 945 613 667. Direktoratets mer-/mindreutgifter er korrigeret for utgifter ført av andre.

Fullmakt til å bruke standard refusjoner av lønnsutgifter til å overskride utgifter

Miljødirektoratet har brukt lønnsrefusjoner som er rapportert på kapittel/post 442015, 442016 og 442018 til å dekke samtlige merutgifter under driftspost 142001. Lønnsrefusjonene beløper seg samlet til kr 17 269 098 kroner. Av disse brukes kr 1 512 487 til å dekke inn årets merutgift. Resterende beløp kr 15 756 611 inngår i utregning av mulig overførbart beløp til neste år.

Mulig overførbart beløp

Direktoratets ubrukte bevilgning på kapittel/post 142001 er på 15 862 709. Dette beløpet er under grensen på 5 % og hele beløpet regnes derfor som mulig overføring til 2015. På kapittel/post 142501 er postens ubrukte bevilgning kr 414 711. Dette er også under grensen på 5% og hele beløpet regnes som mulig overføring til 2015. På kapittel/post 142021 og 22, samt kapittel/post 142521 er restbeløpet over grensen på 5 %. Mulig overføring til 2015 begrenser seg derfor til 5% av bevilgning på disse postene, jmfør bestemmelser i bevilgningsreglementet og det årlige rundskrivet om overførbare bevilgninger (R-2). På resterende poster hvor stikkordet "kan overføres" er knyttet til posten kan ubrukt bevilgning overføres i sin helhet. Kapittel/post 142072, 75 og 76 er det knyttet overslagsbevilgning til. På disse postene overføres ikke restbeløp til året etter.

Mulig overføring til neste år er en beregning, og direktoratet får tilbakemelding fra Klima- og miljødepartementet om endelig beløp som overføres til neste år. Departementet vurderer blant annet om andre virksomheter eller departement selv disponerer midler på de samme kombinasjonene av kapittel/post som direktoratet.

6.4 Oppstilling artskontorrapportering

Oppstilling av artskontorrapporteringen (31.12.2014)			
	Note	2 014	2 013
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling fra gebyrer	1	92 992 228	
Innbetaling fra tilskudd og overføringer	1	12 802 095	
Salgs- og leieinnbetalinger	1	47 073 336	
Andre innbetalinger	1	1 236 561	
Innbetaling av finansinntekter	1	55 222	
Sum innbetalinger		154 159 442	-
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	492 216 501	
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-16 106 035	
Utbetalt til investeringer	3	403 130 389	
Utbetalt til kjøp av askjer		-	
Andre utbetalinger til drift	4	756 570 575	
Utbetaling av finansutgifter	4	39 170 928	
Sum utbetalinger		1 674 982 360	-
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		-1 520 822 917	-
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter og gebyrer m.m.	5	90 200 000	
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		90 200 000	-
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	538 289 696	
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		538 289 696	-
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		50 592 417	
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m.m.)		802 516	
Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		51 394 933	-
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		-1 917 517 680	

Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld	Note	2 014	2 013
Fordring på ansatte	7	600 472	
Kontanter	7	11 916	
Kundefordringer	7	-72 540	
Bankinnskudd - for oppgjørskonto og arbeidskonto	7	-5 661	
Forskuddstrekk	7	-21 151 377	
Påleggstrekk	7	-314	
Oppgjørskonto merverdiavgift	7	-145 086	
Utgående merverdiavgift	7	52 490	
Leverandørgjeld	7	-10 767	
Lønn	7	-0	
Annen kortsiktig gjeld	7	-4 533 982	
Annen langsiktig gjeld	7	-11 150 590	
Sum mellomværende med statskassen		-36 405 439	-

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	
	31.12.14
Salgsinntekt tjenester	46 010 377
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	12 280 322
Andre tilskudd og overføringer	521 773
Leieinntekt fast eiendom	1 059 759
Annen leieinntekt	3 200
Gebyrer med videre, driftsinntekt	92 992 228
Salg av anleggsmidler	1 236 561
Finansinntekter	55 222
Sum driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	154 159 442

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn	
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	31.12.14
Lønninger	425 815 647
Arbeidsgiveravgift	60 053 049
Andre ytelser	6 347 805
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	492 216 501
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	
Sykepenger og andre refusjoner	-16 106 035
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	-16 106 035

Note 3 Utbetalt til investeringer	
	31.12.14
Forskning og utvikling	279 122
Programvarelisenser	1 168 103
Varemerker	72 800
Andre rettigheter	387 237 439
Jord- og skogbrukseiendommer	13 539
Nasjonaleiendom og kulturminner	2 498 220
Maskiner og anlegg	187 490
Skip, rigger, fly	4 119 463
Andre transportmidler	2 033 563
Inventar	441 250
Verktøy og lignende	835 653
Datamaskiner	3 072 515
Andre driftsmidler	1 171 232
Sum utbetalt til investeringer	403 130 389

Note 4 Andre utbetalinger til drift og finansutgifter	
	31.12.14
Husleie	56 286 878
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	19 751 904
Leie datasystemer og andre kontormaskiner	16 809 288
Leie biler og andre transportmidler	10 499 773
Annen leiekostnad	155 115
Maskiner	108 479
Programvare	758 124
Inventar	845 573
Datamaskiner og andre kontormaskiner	4 424 137
Arbeidsklær, verneutstyr og annet driftsmateriale	5 671 091
Reparasjon og vedlikehold	562 787
Kjøp av tjenester	554 600 814
Kontorrekvisita og trykksaker	3 319 745
Annonser og kunngjøringer	2 466 533
Aviser, tidsskrifter, bøker o.l.	1 810 262
Møter, kurs og seminarer	14 894 937
Annen kontorkostnad	355 480
Telefoni, datakommunikasjon og porto	7 904 745
Kostnad transportmidler	8 828 751
Reisekostnader inkl. diett	41 281 409
Reklamekostnad	2 815 978
Øvrige driftsutgifter	2 418 775
Finansutgifter	39 170 928
Sum andre utbetalinger til drift og finansutgifter	795 741 503

Note 5 Innkretingsvirksomhet og andre overføringer til staten	
	31.12.14
Tilbakeføring av jeger- og fellingsavgifter fra Viltfondet	75 200 000
Tilbakeføring fra fiskeravgifter fra Statens fiskefond	15 000 000
Sum innkretingsvirksomhet og andre overføringer til staten	90 200 000

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	
	31.12.14
Overføringer til forvaltningsorganer med særskilte fullmakter	1 000 000
Overføringer til andre statlige regnskaper	10 000 000
Tilskudd til kommuner	55 129 633
Tilskudd til fylkeskommuner	2 764 000
Tilskudd til ikke- finansielle foretak	369 300 377
Tilskudd til finansielle foretak	898 011
Tilskudd til husholdninger	572 300
Tilskudd til ideelle organisasjoner	97 390 637
Tilskudd til statsforvaltningen	80 000
Tilskudd til ideelle organisasjoner	1 154 738
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	538 289 696

Note 7 del A Mellomværende og avregning med statskassen			
31.12.14	Bokført avregning	Rapportert mellomværende	Forskjell
Omløpsmidler			
Fordring på ansatte		600 472	
Kontanter		11 916	
Kundefordringer		-72 540	
Bankinnskudd - for oppgjørskonto og arbeidskonto		-5 661	
Sum omløpsmidler	-	534 186	
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld		-11 150 590	
Sum langsiktig gjeld	-	-11 150 590	
Kortsiktig gjeld			
Forskuddstrekk		-21 151 377	
Påleggstrekk		-314	
Oppgjørskonto merverdiavgift		-145 086	
Utgående merverdiavgift		52 490	
Leverandørgjeld		-10 767	
Lønn		-0	
Annen kortsiktig gjeld		-4 533 982	
Sum kortsiktig gjeld	-	-25 789 036	
Sum omløpsmidler og gjeld	-	-36 405 439	

Tabellen viser forskjellen mellom bokført avregning med statskassen og rapportert mellomværende med statskassen pr. 31.12.2014.

Vedlegg 1: Miljømål og indikatorer

Nasjonalt mål 1.1: Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtenester.

INDIKATOR

Status og utviklingstrekk for økologisk tilstand i hovudøkosystema hav og kyst, elvar og innsjøar, våtmark og ope lågland, jf. Naturindeks for Noreg og vannforskriften

Bestandsstatus for artar der hausting er ein viktig påverknadsfaktor

Talet på skadelege framande organismar i hovudøkosystema hav og kyst, elvar og innsjøar, våtmark, skog, fjell og ope lågland (kulturlandskap)


Utvikling i areal av inngrepsfrie naturområde


Talet på kulturbetinga naturtypar som er skjøtta


Talet på restaurerte område i våtmark og ferskvatn


Talet på tilfelle der det er påvist ulovleg GMO i Noreg


MILJØSTATUS


 Økologisk status for kystvatn


 Økologisk status for elvar og innsjøar


 Bestandsstatus for villaks


 Talet på bestandar av villaks som har nådd bestandsmål


 Laksebestandane sin genetiske integritet


 Bestandsstatus for villrein

 Hausting i fjellet godt regulert

 Hausting i skog godt regulert


 Framande organismar langs kysten og i havet


 Framande organismar i ferskvatn


 Framande artar i våtmark

 Framande organismar i skog


 Få framande artar i fjellet

 Framande organismar i kulturlandskapet

 Areal av inngrepsfrie naturområde

 Skjøtta naturtypar i kulturlandskapet

 Bevaring av våtmark i verneområde og blant utvalde naturtypar

 Få funn av ulovleg GMO i Noreg


 Få funn av ulovleg GMO i Noreg


Nasjonalt mål 1.2: Ingen artar og naturtypar skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga artar og naturtypar skal betrast.

INDIKATOR


Talet på truga artar i hovudøkosystema hav og kyst, elvar og innsjøar, våtmark, skog og fjell og ope lågland (kulturlandskap)


MILJØSTATUS


 Truga marine arter

 Nær 300 truga artar i ferskvatn

 Truga artar i våtmark

 1838 truga artar i skog

 Truga arter knytt til kulturlandskap

 Truga artar i fjellet

Nasjonalt mål 1.2: Forts.

INDIKATOR

Status for utvalde truga artar






Talet på truga naturtypar i hovudøkosystema hav og kyst, elvar og innsjøar, våtmark, skog fjell og ope lågland (kulturlandskap)







Talet på prioriterte artar i hovudøkosystema hav og kyst, elvar og innsjøar, våtmark, skog og fjell og ope lågland (kulturlandskap)






Talet på utvalde naturtypar i hovudøkosystema hav og kyst, elvar og innsjøar, våtmark, skog, fjell og ope lågland (kulturlandskap)

MILJØSTATUS

-  46 kull av fjellrev
-  7 ungekull av bjørn
-  3 ungekull av ulv
-  53–54 ungekull av gaupe
-  44 ynglingar av jerv
-  Status for dverggås
-  Isbjørnbestanden
-  Kongeørna er vanleg i heile Noreg
-  Status for utvalde sjøfugl

-  Sju truga naturtypar i ferskvatn
-  Ni truga naturtypar i våtmark
-  Ni naturtypar i skog er truga
-  Ingen truga naturtypar i fjellet
-  Tre truga naturtypar i kulturlandskapet

-  Prioriterte marine artar
-  Prioriterte artar i ferskvatn
-  Prioriterte artar i våtmark
-  Prioriterte artar i skog
-  Prioriterte artar knytt til kulturlandskapet
-  Prioriterte artar i fjellet

-  Ein utvald naturtype i ferskvatn
-  Ingen utvalde naturtypar i fjellet
-  Ein utvald naturtype i våtmark
-  Ein utvald naturtype i skog
-  To utvalde naturtypar i kulturlandskapet

Nasjonalt mål 1.3: Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjonar

INDIKATOR





Verna areal (km²) fordelt på hovudøkosystema hav og kyst, elvar og innsjøar, våtmark, skog, fjell og ope lågland (kulturlandskap)







Total del av verneområda der verneverdiane er under press eller redusert, og del av verneområda i hovudøkosystema hav og kyst, elvar og innsjøar, våtmark, skog, fjell og ope lågland (kulturlandskap) der verneverdiane er utsatt for negativ påverknad

Delen av verneområda (i prosent) som har ein godkjent forvaltningsplan, og delen av verneområda i hovudøkosystema hav og kyst, elvar og innsjøar, våtmark, skog, fjell og ope lågland (kulturlandskap) som har ein godkjent forvaltningsplan

MILJØSTATUS

-  Verna sjøareal
-  14 prosent verna ferskvassareal
-  16 prosent av våtmarkene verna
-  6 prosent av skogen verna
-  34 prosent av fjellet verna
-  12 prosent ope lågland verna

-  25 prosent av verneområda i våtmark truga
-  27 prosent av verneområda i skogen truga
-  25 prosent av verneområda i fjell truga
-  34 prosent av verneområda i ope lågland truga

-  Marine verneområde med forvaltningsplan
-  Verneområde knytte til ferskvatn med forvaltningsplan
-  Verna våtmarker med forvaltningsplan
-  Verna skog med forvaltningsplan
-  Verna fjellområde med forvaltningsplan
-  Verna ope lågland med forvaltningsplan

Nasjonalt mål 3.1: Alle skal ha moglegheit til å drive friluftsliv som helsefremjande, trivelskapande og miljøvennleg aktivitet i nærmiljøet og i naturen elles.

INDIKATOR

Del av befolkninga som deltek i friluftslivsaktivitetar


Talet på skular som deltek i prosjektet Den naturlege skolesekken


Del av bustader, skular og barnehagar i eit utval byar og tettstader som har trygt og tilgjengeleg leike- og rekreasjonsareal innan 500 meters avstand


Talet på kommunar med rekreasjons- og friluftsområde lagt til rette med universell utforming

MILJØSTATUS

 Deltaking i friluftsliv

 Talet på skular i Den naturlege skulesekken

 Tilgang til nærturterreng og rekreasjonsareal

 Friluftsområde med universell utforming


Nasjonalt mål 3.2: Område av verdi for friluftslivet skal sikrast og forvaltast slik at naturgrunnlaget blir teke vare på.


INDIKATOR

Tal på nye friluftsområde sikra med statleg medverknad pr. år

Prosentdel av friluftsområde sikra med statleg medverknad som har eigne forvaltningsopplegg

MILJØSTATUS

 Offentlege friluftsområde

 Friluftsområde med eigne forvaltningsopplegg


Nasjonalt mål 3.3: Allemansretten skal haldast i hevd.


INDIKATOR


Del av befolkninga som har kunnskap om allemansretten


Del av arealet i 100-metersbeltet langs kysten frå svenskegrensa til og med Hordaland som er tilgjengeleg for allmenta

MILJØSTATUS

 Kjennskap til allemansretten

 Mindre areal til friluftsliv

 Mindre byggeaktivitet i strandsona

 Nesten ni av ti søknader om dispensasjon blir innvilga

Nasjonalt mål 4.1: Utslepp og bruk av kjemikaliar som utgjer ein alvorleg trussel mot helse og miljø skal kontinuerleg reduserast, med intensjon om å stanse utsleppa innan 2020.

INDIKATOR

Utsleppsreduksjonar for prioriterte miljøgifter

MILJØSTATUS



Stanse utslepp innan 2020

Nasjonalt mål 4.2: Risiko for utslepp og bruk av kjemikaliar som er årsak til skade på helse og miljø skal minimerast.

INDIKATOR

for utslepp av farlege stoff

MILJØSTATUS



Bruk og utslepp av farlege stoff

Nasjonalt mål 4.3: Spreiing av miljøgifter frå forureina grunn skal stansast eller reduserast vesentleg. Spreiing av andre helse- eller miljøfarlege kjemikaliar skal reduserast på bakgrunn av ei konkret risikovurdering.

INDIKATOR

Talet på kjende lokalitetar med alvorleg grunnforureining

MILJØSTATUS



Lokalitetar med alvorleg grunnforureining

Nasjonalt mål 4.4: Sediment i sjø som er forureina med helse- eller miljøfarlege kjemikaliar, skal ikkje medføre fare for alvorlege forureiningsproblem.

INDIKATOR

Mengd utvalte helse- og miljøfarlege stoff som er handtert ved mudring/tildekking slik at dei ikkje lenger utgjer kjelde til alvorlege forureiningsproblem

MILJØSTATUS



Helse- og miljøfarlege stoff handtert ved opprydding

Nasjonalt mål 4.5: Operasjonelle Utslepp til sjø skal ikkje føre til helse- eller miljøskade eller auka bakgrunnsnivå av olje eller andre miljøfarlege stoff. Risikoen for akutt forureining skal haldast på eit lågt nivå og ein skal kontinuerleg forsøke å redusere risikoen ytterlegare.

INDIKATOR

Mengda operasjonelle utslepp av olje og miljøfarlege stoff i vatn frå petroleumsverksemd

MILJØSTATUS



Operasjonelle utslepp av olje

Nasjonalt mål 4.5: Forts.

INDIKATOR

Mengda operasjonelle utslepp av olje og miljøfarlege stoff frå skip og landbasert verksemd

Talet på og mengd akutte utslepp av olje og andre miljøfarlege stoff frå petroleumsverksemd, skip og landbasert verksemd

MILJØSTATUS



Operasjonelle utslepp frå skip og landbasert verksemd



Akutte utslepp av olje

Nasjonalt mål 4.7: Veksten i mengda avfall skal vere vesentleg lågare enn den økonomiske veksten.

INDIKATOR

Total mengd avfall generert pr. år sett i forhold til økonomisk vekst målt i BNP

MILJØSTATUS



Utvikling i BNP og mengd avfall

Nasjonalt mål 4.8: Det blir teke sikte på at mengda avfall til gjenvinning skal vere om lag 80 prosent, basert på at mengda avfall til gjenvinning skal aukast i tråd med det som er eit samfunnsøkonomisk og miljømessig fornuftig nivå.

INDIKATOR

Delen av ordinært avfall som går til gjenvinning, basert på totalt generert mengd avfall som går til kjent behandling

MILJØSTATUS



Avfall til gjenvinning

Nasjonalt mål 4.9: Farleg avfall skal takast forsvarleg hand om og anten gå til gjenvinning eller vere sikra god nok nasjonal behandlingsskapitet.

INDIKATOR

Mengd farleg avfall med ukjent disponering

MILJØSTATUS



Godkjend og ukjent handtering av farleg avfall

Nasjonalt mål 4.10: Helse og miljø skal ikkje ta skade av luftforureining frå SO₂, NO_x, VOC, ammoniakk eller partiklar.

INDIKATOR

Areal med overskridingar av tolegrensar for forsuring

MILJØSTATUS



Redusert forsuring

Nasjonalt mål 4.11: Døgnmiddelkonsentrasjonen av svevestøv (PM10) skal ikkje overskride 50 µg/m³ meir enn 7 dagar pr. år.

INDIKATOR

Utvikling i talet på overskridingar og dei stader dette i så fall skjer

MILJØSTATUS



Overskridingar av svevestøv nivå

Nasjonalt mål 4.12: Timemiddelkonsentrasjonen av nitrogendioksid (NO₂) skal ikkje overskride 150 µg/m³ meir enn 8 timar pr. år.

INDIKATOR

Utvikling i talet på overskridingar og dei stader dette i så fall skjer

MILJØSTATUS



Overskridingar av NO₂-nivå

Nasjonalt mål 4.13: Det skal ikkje vere forbruk av følgjande ozonreducerande stoff: HKFK, halon, KFK, tetraklormetan, metylkloroform og HBFK.

INDIKATOR

Import, eksport og produksjon av stoffa

MILJØSTATUS



Import av ozonreducerande stoff

Nasjonalt mål 4.14: Støyplaga skal reduserast med 10 prosent innan 2020 i høve til 1999. Talet på personar utsette for over 38dB innandørs støynivå skal reduserast med 30 prosent innan 2020 i høve til 2005.

INDIKATOR

Samla støyplage (SPI) frå alle kartlagde kjelder, spesielt SPI for industri, motorsport og skytebaner

MILJØSTATUS



Støyplage frå ulike kjelder

Reell reduksjon i talet på personar som er utsette for over 38 dB innandørs støynivå



Innandørs støy

Nasjonalt mål 5.1: Noreg skal vere karbonnøytralt i 2050.

INDIKATOR

Nasjonal utsleppsutvikling og bruk av fleksible mekanismar

MILJØSTATUS



Utsleppsutvikling fram mot 2050

Nasjonalt mål 5.2: Som ein del av ei global og ambisiøs klimaavtale der også andre industriland tek på seg store forplikningar, skal Noreg ha eit forpliktande mål om karbonnøytralitet seinast i 2030. Det inneber at Noreg skal syte for utsleppsreduksjonar i andre land svarande til norske utslepp i 2030.

INDIKATOR

Nasjonal utsleppsutvikling og bruk av fleksible mekanismar

MILJØSTATUS


 Utsleppsutvikling fram mot 2030

Nasjonalt mål 5.3: Noreg skal overoppfylle utsleppsforpliktinga si med 10 prosentpoeng til 9 prosent under 1990-nivå.

INDIKATOR

Nasjonal utsleppsutvikling og bruk av fleksible mekanismar

MILJØSTATUS

 Utslepp av klimagassar

Nasjonalt mål 5.4: Noreg skal fram til 2020 ta på seg ei forplikting om å kutte i dei globale utsleppa av klimagassar tilsvarende 30 prosent av Noregs utslepp i 1990.

INDIKATOR

Nasjonal utsleppsutvikling og bruk av fleksible mekanismar

MILJØSTATUS

 Utsleppsutvikling fram mot 2020

Nasjonalt mål 5.5: Noreg skal oppnå lågare utslepp av klimagassar gjennom redusert avskoging og skogdegradering i utviklingsland, og medverke til berekraftig utvikling og fattigdomsreduksjon.

INDIKATOR

Er under utarbeiding

MILJØSTATUS



Nasjonalt mål 5.6: Samfunnet skal førebuast på og tilpassast til klimaendringane.

INDIKATOR

Er under utarbeiding

MILJØSTATUS



Nasjonalt mål 6.1: Omfanget av villmarksprega område på Svalbard skal holdast oved lag, naturmangfaldet skal bevarast tilnærma upåverka av lokal aktivitet og motorisert ferdsel, og verneområda sin verdi som referanseområde for forskning skal sikrast.

INDIKATOR	MILJØSTATUS
Volum og fordeling av motorisert ferdsel til sjøs på Svalbard	Motorisert ferdsel til sjøs på Svalbard
Tal på og geografisk spreieing av landstigningar frå cruiseskip utanfor planområda	✳ Landstigningar frå cruiseskip
Talet på helikoptertimar	✳ Talet på helikoptertimar
Del av verneområda med godkjend forvaltningsplan	✳ Godkjende forvaltningsplanar
Bestandsstatus for raudlisteartar og andre utvalde artar	✳ Isbjørnbestanden
	✳ Klappmyssbestanden
	✳ Kvalrossbestanden
	✳ Utvikling i bestanden av grønlandssæl
	✳ Utvikling i hekkebestanden av krykkje
	✳ Utvikling i hekkebestanden av lomvi
	✳ Utvikling i hekkebestanden av polarlomvi
Status for framande artar og effektar av desse	✳ Framande artar på Svalbard og effektar

Nasjonalt mål 6.3: Negativ menneskeleg påverknad og risiko for påverknad på miljøet i polarområda skal reduserast.

INDIKATOR	MILJØSTATUS
Er under utarbeiding	✳

Miljødirektoratet

Telefon: 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@miljodir.no

Nett: www.miljodirektoratet.no

Post: Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo: Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har mer enn 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptre selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring. Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.